

Hmeljar

Žalec, 1. 12. 1957 — Leto XII., št. 11-12

Hmeljar izhaja mesečno — Urejuje
in odgovarja uredniški odbor — Od-
govorni urednik Jaka Slokan — Tiska
Celjska tiskarna — Stevilka 50 din —
Za hmeljarje brezplačno — Poština
plačana v gotovini

Izdaja Kmetijska proizvajalna poslovna zveza v Žalcu

S postavljanjem novih žičnic so hmeljarji že začeli s sezono leta 1958. (Posnetek z hmeljišča posestva Latkova vas.)

VSEBINA :

Ob dveh zgodovinskih mejnikih	2	Obvestilo bralcem in naročnikom »Hmeljarja«	26
Kje in kako prezimuje rdeči pajek? — dr. B. Stary (prevod: E. Gaberšek)	3	O regulaciji Godomlje in ureditvi ložniške ceste — Ernest Sušteršič	27
Hmeljevke ali žičnice? — ing. Tone Wagner	4	Kako so savinjski hmeljarji predajali svoj letošnji pridelek — Jaka Slokan	28
Uredimo sadovnjake in očistimo sadno drevje! — Janko Cvikl	6	Priprava za izdelovanje kavljcev	31
Prispevek k žveplanju hmelja — ing. Janko Petriček	7	Knjiga je tvoj učitelj — Seznam knjig založbe »Kmečka knjiga«	32
Svetovno priznanje savinjskemu goldingu	11	Zadružno posestvo Latkova vas — Jaka Slokan	33
Odločiti se je treba takoj — Ivan Kronovšek	12	Poročila s svetovnih hmeljskih tržišč — prevod: D. Premšak, B. Sadovnik, E. Gaberšek in J. S.	35
»Vodna skupnost« pridobiva nove hmeljske površine — ing. Srečko Cvahte	14	Zdravilstvo in pivo — Kulinarično popotovanje piva Dobro zrno je vzklilo — ing. Stane Marovt	36 37
Koristi urejenega vodnega gospodarstva — ing. Srečko Cvahte	14	Iz zgodovine hmeljarstva — dr. B. Lužek (prevod: E. Gaberšek)	38
Strojna služba je odvisna od dobrega kadra — Karel Kač	22	Urednikov epilog	39
Na pragu pospešene mehanizacije v Savinjski dolini — Igo Tratnik	20		
Agroservis Sempeter bo obrat KPPZ Žalec — Karel Kač	22	PRIOLOGA: BILTEN, št. 4	
O delu žena-zadružnic v prihodnosti — ing. Fani Jugovič	23	Osnutek rajonizacije kmetijske blagovne proizvodnje v okraju Celje	1
Živinorejci so razstavljali v Kapli in Sempetru — ing. Stane Marovt	24	Okvirna rajonizacija sadjarstva in vinogradništva v okraju Celje — ing. Dragan Honzak	3
Nekaj misli o živinoreji pred novim letom — ing. Dolfe Cizej	25	Hmeljarski inštitut Žatec, CSR — prevod: A. Šepec	4

Ob dveh zgodovinskih mejnikih

Nemara je sleherna minuta, ko človeštvo nekaj ustvarja, prispevek zgodovini? Vendar, čim širši je nek zgodovinski dogodek in kolikor globlje so njegove posledice, toliko večji je in pomembnejši! Zgodovina je pravzaprav življenje samo.

Velika Oktobrska revolucija, ki smo njeno 40. obletnico nedavno praznovali, pa je v svetovni zgodovini tako velik mejnik, da ne le odpira povsem novo poglavje, ampak se zrcali v življenju domala vsega človeštva. Ameriški pisatelj John Reed, ki je bil sam priča oktobrskim dogodkom leta 1917 v Rusiji in ki jih je opisal v knjigi »Deset dni, ki so pretresli svet«, je že v naslovu svojega dela nazorno povedal vso veličino Velikega oktobra za svetovno zgodovino.

Že bežna primerjava Oktobrske revolucije z dogodki, ki so kdajkoli v preteklosti spreminjali politični, narodnostni, verski in gospodarski zemljevid sveta, prepričuje slehernega, da je Veliki oktober zazvenel med vsemi dogodki najmogočnejše. Zakaj? Odmev teh dogodkov je zanetil iskro pri najširših plasteh človeštva — pri delavcih in kmetih!

Posledice Oktobrske revolucije se odražajo po vsej širni zemeljski obli v različnih oblikah. Ponekod bolj, drugje manj, toda povsod so se spone, ki so doslej vezale delovne ljudi, zrahljale. Kjerkoli prej razreda proletarcev in delovnih kmetov sploh niso priznali, so po oktobru 1917 to morali storiti. Ideja novih, pravičnejših odnosov je zmagoslavno oživela. Socializem je postal cilj delovnim množicam po vsem svetu.

Razumljivo, da je socialistični razvoj pri različnih narodih, v različnih obdobjih in pogojih, tudi različno uspeval. Med veličastnimi zmagami so tudi trenutne krize. Toda ne glede na posebnosti, ki so njih povzročitelji v zgodovini socialističnega razvoja dobro ali slabo zapisani, ideja socializma v svetu zmaga, si krči pot z novimi, pestrejšimi in uspešnejšimi oblikami. Dobra tretjina človeštva si je v zadnjih štiridesetih letih priobčila oblast delovnih množic, v preostalih državah pa so delavska gibanja sila, ki z njo mora sleherna, še tako upirajoča se vladujoča glava, računati.

Jugoslovanski narodi so si priborili in izoblikovali svojo ljudsko državo med krvavo a zmagovito

narodnoosvobodilno borbo. Pred 14. leti so v Jajcu v Bosni udarili granitne temelje novi Jugoslaviji. Antifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije, edini in resnični predstavnik borečega se ljudstva, je takrat proglasil Jugoslavijo za republiko na popolnoma novih, socialističnih temeljih!

29. nov. je zgodovinski mejnik!

29. novembra 1943 so jugoslovanski narodi smelo krenili na novo pot. Že doslej so zapisali zmago za zmago: rešili so nacionalno vprašanje, oblast izročili delovnim ljudem in zemljo vrnili tistim, ki jo dejansko obdelujejo; prej polkolonialna država je prerasla v gospodarsko močno državo, že v prvem desetletju se je industrijsko močno razvila. Jugoslavija gradi novo socialistično družbo samostojno in neodvisno. V zunanjepolitičnem življenju se je uvrstila med vodilne v svetu. Samozavestno lahko trdimo, da si je 29. november že zagotovil velik ugled v zgodovini človeštva. Zakaj? Prav zaradi tega, ker je Jugoslavija s svojim primerom pokazala, da so tudi mali narodi sposobni živeti svobodno, neodvisno in v napredek usmerjeno življenje. Tudi mala država, če je moralno čvrsta, lahko vpliva na zgodovino človeštva, ne da bi pri tem potrebovala osvajalne vojne ali sloves velesile.

Tudi naš kmečki človek se je ob teh dveh nedavnih praznikih priključil svečanemu razpoloženju vseh naših narodov in delovnih množic sveta. Naš kmet, posebno pa savinjski hmeljar, prav dobro ve, da je neogibna čvrsta skupnost, če želi uspeti posameznik! Savinjski hmeljar je priznan delavec in prav zaradi tega je njegova bodočnost v naši svobodni domovini toliko jasnejša. Izkušnje preteklosti, daljne in bližnje, so ga naučile misliti, bolje gospodariti. Naprednost savinjskega kmeta ni morda posledica njegove sodobnejše, zavidno mehanizirane proizvodnje, ne — prav narobe! Zavaljo tega upravičeno pričakujemo, da bodo naši hmeljarji še hitreje napredovali, ker bodo s pridom izkoristili vse možnosti, ki jih jim nudijo kmetijske zadruge, Kmetijska proizvodna poslovna

zveza in Inštitut za hmeljarstvo. Še večji pridelki in čvrstejša medsebojna povezanost v okviru zadrug bo najbolj koristna praznična dejavnost ob obeh nedavnih svečanostih na velike zgodovinske dni 25. oktober 1917 in 29. november 1943!

»UPOR« — detajl osnutka za večji spomenik NOB, delo akademskega kiparja Boža Pengova iz Ljubljane.

Dr. B. Stary (prevod: Edo Gaberšek):

Kje in kako prezimuje rdeči pajek?

UVODNA PRIPOMBA

Naši znanstveniki za tokrat zavoljo prezaposlenosti z drugimi opravki niso utegnili prispevati nobenega originalnega sestavka. Da pa bi kljub temu »Hmeljar« objavil tudi v sedanji številki časovno potrebne strokovne članke, sem bil primoran naprositi tov. E. Gabrška, kandidata ekonomskih ved iz Celja, da mi prevede gornji sestavek iz češkega strokovnega glasila »Chmelařství«. Po pregledu prevoda izjavljajo naši zadevni znanstveniki, da se znanstveni izsledki glede prezimovanja rdečega pajka pri nas in drugod po svetu ne ujemajo povsem z izsledki čeških znanstvenikov, zaradi česar bomo ustrezne znanstvene pripombe naših hmeljarskih izvedencev objavili v prihodnjih številkah »Hmeljarja«. Za proučitev je namreč neogibno potreben daljši in temeljitejši študij. Članek priznanega češkega znanstvenika dr. B. Staryja: »Kje in kako prezimuje rdeči pajek?« pa bo slovenskim hmeljarjem po upoštevanju naših pogojev vendarle tudi — po mojem globokem prepričanju — marsikaj novega in koristnega povedal.

Urednik »Hmeljarja«

O tem, kje in kako prezimuje rdeči pajek (*Epitetranicus althaeae* v. *Hanst-urticae* Koch.), je bilo že mnogo pisanja in govorjenja. V zelenjavnih podjetjih (kjer je rdeči pajek nevaren škodljivec kumar in fižola, ki jih goje v gnojnih in toplih gredah) so prepričani, da prezimuje v lesenih okvirih starih oken gnojnih gred, v deskah in na drugih suhih mestih toplih gred. Hmeljarji pa mislijo, da prezimuje rdeči pajek v razpokah nosilnih stebrov in v zemlji. Toda hmeljarji, ki so takoj po obiranju pospravili hmeljino in so spomladi namazali stebre s karbolinejem za sadno drevje, so se kaj kmalu prepričali o nasprotnem, ko se jim je rdeči pajek kaj kmalu ponovno pojavil na hmeljniku, mogoče še v večji množini kot poprej.

Tri leta (od obiranja hmelja do začetka zime in od začetka pomladi do razcveta hmelja) sem se posvetil natančnemu študiju vprašanja, kje in kako prezimuje rdeči pajek. To ni bilo lahko delo. Pogosto je bilo treba v enem samem večeru pregledati več desetih vzorcev, ki so jih pripeljali, ker ni bilo mogoče odložiti pregleda na kasneje. Za študij in pregled vzorcev sem izbral štiri hmeljišča iz višjih leg v Pochvalovč in v Kroučové, dve hmeljišči v Kněževsi in eno v Dušníkách pri Kralupu. Sprvimi opazovanji sem začel že pri kontroli škropljenja in obiranja v l. 1954. Takrat sem usmeril svojo pozornost predvsem na hmeljino, ki je ostala na zemlji po obiranju in kasneje na štrclje hmeljeve trte po rezi in odstranjenju hmeljine. Po obiranju se je rdeči pajek zadrževal na hmeljevem listju, dokler je bilo zeleno in dokler niso nastopile zelo mrzle noči. Potem se je rdeči pajek razlezel in sem ga lahko odkril povsod v okolici, predvsem na ostankih listja, ki je ležalo na zemlji. Presenetila me je ugotovitev, da se je rdeči pajek zadrževal zelo malo v razpokah stržena hmeljeve trte. Vsekakor v nji ne prezimuje. Pregledal sem nekaj tisoč štrcljev hmeljeve trte, ki so gledali iz zemlje po rezi hmeljine in sem odkril na njih samo posamezne primere rdečega pajka, toda samo jeseni, medtem ko v začetku pomladi nobenega. Že pri tem proučevanju sem jemal manjše vzorce zemlje iz bližnje okolice hmeljevega nasada in sem jih pregledoval ob prihodu v Prago z binopularno lečo (tridesetkratna povečava). Če sem dovolj segrel zemljo, so v nji oživele vse skrite živali, posebno žuželke. Rdeči pajek je bil v teh vzorcih (ki sem jih leta 1954 pregledal 186, a naslednje leto 110) v tako majhnih količinah, da sem povsem opustil misel, da bi mogla biti zemlja mesto, ki bi bilo ugodno za prezimljenje rdečega pajka (pod kamenjem v težki

zemlji rdečega pajka sploh nisem odkril). V vseh sedmih primerih, kjer sem v zemlji ugotovil posamezne primere rdečega pajka, je šlo za zemljo, ki je bila bogata s humusom in z ostanki gnoja od slame ali hmeljevega listja. Tako sem obrnil pozornost na druga možna mesta za prezimljenje rdečega pajka — k lesenim stebrom. Po navedenem neuspehu sem bil prepričan, da prezimuje rdeči pajek samo v razpokah stebrov. Na lepljivi pas, ki sem ga takoj po obiranju pritrdil na najnižji del štebra (20 cm nad zemljo, da pas ne bi poškodovalo blato v času dežja), se je prijel majhno število rdečih pajkov, ki so lezli po stebri navzgor. Domneval sem, da je rdečega pajka pregнал duh lepila. Na pas se je prišla velika količina stenice, črvov in drugega drobnega mrčesa. Zato sem v začetku pomladi 1955 pregledal razpoke in pokline v stebrih; razpoke v stebrih sem izsesal s tako imenovanim »entomologičnim sesalcem« ali exhaustorom — enostavno pripravo za izsesavanje drobnega mrčesa, skritega v razpokah ali v zmesi raznih umazanij. Glavni del živali, ki sem jih lahko dobil na ta način iz razpok, so bile stenice, razne ličinke in veliko drugega mrčesa in samo nekaj pajkov v zimskem štadiju.

Lanske jeseni in letos pred pomladjo sem iskal prezimovališča rdečega pajka v okolici hmeljišč. Na mejah, grmovju, strniščih in drugih podobnih mestih v najbližji okolici hmeljevega nasada sem jemal vzorce starega listja, trave in listja zimzelenih rastlin, da bi ugotovil, če je na teh mestih prezimoval rdeči pajek. Natančni pregled teh vzorcev sem opravil v Pragi na enak način kot poprej z vzorci zemlje. Šele tu sem dobil presenetljive rezultate in ugotovitve, čeprav je bilo včasih težko določiti, kateri rastlinski vrsti pripada že na pol prepereli list. Rezultat tega dela navajam v kratkem tako:

1. V krajih, kjer ni v bližini hmeljišč starega drevja, posebej sadnega, prezimuje rdeči pajek na suhih steblih trav, posebno med nožnicami in stebлом, pod suhim listjem bezgovega grmovja in pod listjem lapuha; tu je rdeči pajek žametno rdeče barve in po navadi jih je več skupaj.

2. Če je v bližini hmeljevega nasada star sadovnjak, predvsem jablane, ugotovimo veliko število prezimujočih rdečih pajkov pod skorjo, če jo ostrgamo. Tudi tu so v večjem številu, tako da predstavljajo pod skorjo opekastordeč prašek. Najbolj pogosto je to v neurejenih sadovnjakih, polnih plevela in na sadnem drevju v bližini naselbine.

3. Če so v bližini hmeljevih nasadov pobočja z grmovjem robidovja, zarasla z vijolicami in drugimi rastlinami, ki imajo čez zimo zelene liste, srečujemo tu v blagi zimi rdečega pajka. Toda tu ni rdeče, temveč zelene barve, pogosto v prav velikih količinah, ki ne mirujejo, ampak se gibljejo na spodnji strani listov. V letošnji zimi smo ugotovili, da so rdeči pajki že pozimi sesali iz listov v prezimovališčih in so se spomladi že pričeli množiti (Kněževci v dobi cvetenja lapuha). Tako lahko trdimo, da je na teh mestih glavno prezimovališče rdečega pajka, ki se že ob koncu aprila tako razmnoži, da leze vsepovsod v okolici in ga lahko veter ali voda preneseta na hmeljeve nasade. Da je veter tu zelo važen, vidimo iz tega, da prenese rdečega pajka s prahom v poletnih mesecih tudi v mesta na visoke balkone, kjer se oprime na različne lončnice, ki na njih živi potem več pokolenj in jih lahko popolnoma uniči. Tu se razmnožuje zelo

hitro, predvsem na okrasnih slakih, petunijah in mačehah. Po Hamppu šteje potomstvo ene samice v devetih pokolenjih okoli dva milijona rdečih pajkov.

Podobno kot pri sadnem rdečem pajku prevladujejo tudi pri hmeljevem samice. Natančno ni ugotovljeno, koliko jajčec izleže samica v svojem življenju. Nihče doslej ni štel, a v veliki meri je to odvisno od vremena, toplote in vlažnosti zraka. Vsekakor izleže samica hmeljevega pajka več jajčec kot samica sadnega rdečega pajka, ki izleže približno 20–24. V Turkestanu so ugotovili, da izleže samica rdečega pajka 182 jajčec. Ličinka se izleže iz jajčeca v treh do desetih dneh, a njen nadaljnji razvoj je odvisen od vremena. Že pred nekaj leti so ugotovili, da traja doba popolnega razvoja ličinke v aprilu 26 dni pri povprečni temperaturi 15°C in 66 odstotkov relativne vlažnosti zraka, medtem ko se skrajša v juniju, pri povprečni temperaturi 27°C in 59 odstotkih relativne vlažnosti zraka (torej nizke) razvojna doba na pet dni. Tako si sledijo pokolenja rdečega pajka hitro drugo drugemu. Število rdečih pajkov se v kratkem času razrase v astronomske številke, a škoda na listju je iz dneva v dan večja. Nikakor ni pretirana trditev, da potomstvo rdečega pajka, izleženega spomladi na majhnem bezgovem grmu, ki rase v bližini hmeljevega nasada, zadostuje, da uniči v letnih mesecih srednjeveliko hmeljišče. Na nekem močno obgrizenem bezgovem listu sem naštel meseca junija kar 465 rdečih pajkov, njihovih ličink in prav toliko jajčec. Potomstvo rdečega pajka s tega enega lista lahko uniči nekoliko sadik hmelja.

Iz tega, kar smo navedli, sledi, da je za hmeljarsko prakso najbolj važno posvečati veliko pozornost posebej v okolici nekajvrstnih, majhnih nasadov. Kvadratno hmeljišče enega ha (100 m dolgo in 100 m široko) ima obseg 400 m. Toda, če je 50 m široko in 200 m dolgo, je ploščinsko sicer enako, toda njegov obseg je za 100 metrov večji. Ploščinsko štirikrat večji hmeljni nasad ima samo dvakrat večji obseg kakor hmeljišče enega ha, a hmeljišče 16 ha ima samo štirikrat večje obseg. Zato je nesporno najbolj važno, ne samo za agrotehniko, temveč tudi za borbo proti rdečemu pajku, da ima hmeljišče kvadratno obliko. Najbolj so ogrožena ozka in dolga hmeljišča z robovi blizu suhih gozdov in v bližini grmovja, ali pa hme-

ljišča, ki so njih sosedstva zanemarjena z lapuhom, koprivami in drugim plevelom obraslimi področji, kakor tudi z grmovjem robidovja in bezga. A takšnih mest je na našem podeželju in v hmeljarskih področjih zelo veliko. Čeprav moderni način zaščite proti rdečemu pajku z uporabo zelo učinkovitih škropiv (Systox, Terra-Sytam, S-14) znižuje in odstranjuje nevarnost, da bi rdeči pajek uničil hmelj (škropljenje ni potrebno tako pogosto kot poprej), se kljub temu ne moremo popolnoma zanesti nanje in moramo predvsem prestrezati napade rdečega pajka na hmeljišča, ne samo z dovršeno agrotehniko na hmeljevih nasadih, temveč tudi z doslednim odstranjevanjem vseh nevarnih prezimovališč rdečega pajka. S pravočasnim izsekavanjem bezgovega grmovja, kopriv, lapuha in drugega plevela, ki rase v okolici hmeljevih nasadov, zmanjšamo nevarnost rdečega pajka v nasadih blizu naselbin. Čim prej odstranimo plevel, tem lažje bomo zaščitili hmelj, ne glede na to, da bomo s tem olepšali videz naših vasi v hmeljarskih področjih. Prav to, da je v suhih letnih mesecih podeželje zaprašeno in zato rdečemu pajku neugodno, se rdeči pajek prepusti, da ga (veter) zanese v hmeljišča, kjer hitro povzroči veliko škodo, ne le v prizemnih delih rastline (kjer se škoda od rdečega pajka najhitreje in najbolj zapazi), temveč tudi v višjih legah rastline. Na kraju se moramo zamisliti v majhno, sicer teoretično, a resnici precej ustrezno tezo: En srednjevelik grm bezga ima okoli pet sto listov, a na vsakem listu živi v suhem letu, v vremenu, ki je za rdečega pajka ugodno, okoli 200 rdečih pajkov. Če od teh samo ena desetina (to je s celega grma okoli 10 000 rdečih pajkov) zanese veter do bližnjega hmeljevega nasada, zadostuje, da uniči nasad 0,25 ha, to je, da povzroči izgubo dveh stotov hmelja. Na svetovnem tržišču lahko s tujimi državami, ki so med njimi mnoge z večjim letnim pridelkom kot mi, konkuriramo samo z večjo kvaliteto hmelja. Če v vseh državah težijo, da bi zvišali hektarski donos rastlin in izboljšali kvaliteto, se to najbolj očituje pri hmelju. Samo po razpoložljivih podatkih lahko zaključimo, za kaj vse gre. Niti ne moremo in niti ne smemo ostati zadnji. Na hmeljarskih področjih mora biti naloga vsakega kmetovalca skrb za pridelovanje hmelja, ne glede na to, če goji hmelj ali ne!

Ing. Tone Wagner:

Hmeljevke ali žičnice?

Hmeljska rastlina je ovijalka. S plezalnimi dlačicami, ki so razporejene vzdolž cele hmeljske trte, se oprijemlje opore in se ovija okoli nje. Če ne damo hmeljski rastlini opore, se plazi po tleh ali drugih rastlinah kot podivjani hmelj ob potokih, saj se bohotno vzpenja po bližnjem grmovju. Za vzgajane hmeljske rastline pa je važno in nujno, da njihove trte čim prej napeljemo na oporo. Od tega je odvisen v precejšnji meri pridelek. Hmeljske trte moramo, ko so še popolnoma nežne, dvigniti in napeljati na oporo.

Uporaba opore je stara toliko kot gojenje hmeljske rastline. Dandanes poznamo dve vrsti opor: hmeljevke in žične opore ali kratke žičnice.

Hmeljevke (koli, štange) so najenostavnejša in najstarejša hmeljska opora, dolga 6–8 metrov, 7–9 centimetrov debela, oklesčena in na pol olupljena smreka. To je manjvreden gozdni material, ki ga dobimo pri redčenju gozdov. Poleg smreke uporabljamo tudi druge vrste lesa, ki pa je manj trpežen. Hme-

ljevke postavljamo k vsaki hmeljski rastlini. Postavljamo jih kot oporo vsako leto in jih po obiranju sestavljamo v piramide. Postavljanje hmeljevke je eno najtežjih del in eno najbolj zamudnih del v hmeljiščih. Ko se trte razvijejo, jih odberemo in izbrane napeljemo na hmeljevko in jo moramo nanjo privezati. Privezovanje med vegetacijo ponovimo še 2 do 3-krat. Krhki vršički trt se radi zataknejo na novih hmeljevkah med lub in les ter se lahko ob vetrovnem vremenu lomijo. Zaradi precejšnje debeline hmeljevke morajo privezane trte napraviti daljšo pot, kot pa če bi bila opora tanjša. Hmeljske trte se namreč ovijajo po hmeljevki pod kotom 40–50 stopinj. Ob viharjih se starejše hmeljevke lomijo, padajoče oklestijo sosednje rastline in napravijo mnogo škode. Odlomljene hmeljevke je treba ponovno priostriiti in jih postavljati k že razvitim rastlinam. Hmeljevke lahko uporabljamo kot oporo približno 8 let. Zato moramo v dobi enega nasada (13 let) nadomestiti približno 50%

hmeljev. V hmeljiščih s hmeljevkami zadnja leta pridelek nasada pade ne samo zaradi izčrpanosti hmeljskih rastlin, ampak tudi zaradi starih in čedalje krajših hmeljev. Varstvo hmeljske rastline v hmeljiščih s hmeljevkami je oteženo, ker se škodljivci zadržujejo v lesnih razpokah, kjer so zaščitnjeni pred zimo (n. pr. rdeči pajek). Na podlagi vsega tega lahko zaključimo, da je sistem opore priročen, enostaven, ne zahteva toliko znanja, kot postavljanje žične opore, zato pa toliko več dela in moči.

Žične opore postavljamo v nasprotju s hmeljevkami samo enkrat za ves čas nasada. So mnogo bolj trpežne od hmeljev, saj zdržijo 25–30 let. Razlikujemo več sistemov žičnih opor. Glede na višino poznamo: visoke (nad 8 m), srednje visoke (6–8 m), in nizke (4–6 m) žične opore. Pri nas se je uveljavila srednje visoka žična opora (6–7 m). Inštitut za hmeljarstvo v Žalcu pa je lani začel tudi s preizkušanjem nizke žične opore (5 m).

Kot to že samo ime pove, je pri žičnicah opora hmeljski rastlini žica, ki je debela 0,8–1,2 mm in jo imenujemo vodilo. Vodila moramo vsako leto menjavati. Zgoraj jih vezemo na žično ogrodje, ki je sestavljeno iz lesenih stebrov (drogov) in žične strehe. Kjer imamo žično oporo, nam odpade vsakoletno postavljanje hmeljev. Izbrane hmeljske trte napeljemo na vodilo, ki se ga trdno oprimejo s plezalnimi dlačicami. Hmeljskih trt ni treba privezovati, temveč le naravnati vršičke. Ker je vodilo tanko, potrebuje trta krajšo pot do vrha opore, saj se ovija pod mnogo manjšim kotom kot na hmeljevkah (okoli 20 stopinj). Vodila lahko napeljemo poševno, kar poveča rodnost hmeljske rastline. Žično ogrodje ne ovira temeljne obdelave hmeljišča. Toča in viharji napravijo v hmeljišču z žično oporo manj škode, kot tam, kjer imamo hmeljevke. Dolgoletna raziskovanja v državah, kjer imajo z žičnimi oporami že več izkušenj kot pri nas, kažejo, da je pridelek hmelja v žičnicah večji za 10 do 15%.

Na podlagi vseh teh lastnosti žične opore lahko sklepamo, da je ta primernejša kot hmeljevke. Omogoča nam nemoteno in pravilno obdelavo zemlje in daje možnost uporabe mehanizacije.

V Sloveniji so se prve žičnice pojavile okoli leta 1930. Pred vojno smo imeli v Sloveniji 7 ha žičnih opor, od tega 6 ha v Dravski dolini, a le 1 ha v Savinjski dolini. Po vojni pa se je površina hmeljišč z žično oporo stalno večala in znaša sedaj že nad 200 ha.

V hmeljiščih, kjer je opora hmeljevka, se vse trte ene rastline ovijajo na eno oporo. Storžki se zato razvijajo v senci, so majhni in bledikavi. Na navadni žični opori, kjer so vse trte ene rastline napeljane na eno žico, je ta nevspešnost redkejši pojav zaradi tanjših opore. Če napeljemo trte ene rastline na dve žici ali tri, ji že damo več možnosti za normalen razvoj. Najbolj pravilno in enakomerno pa so razporejene hmeljske trte ene rastline, če jih napeljemo na štiri vodila, ki so napeljana medsebojno navskrižno in poševno na nosilne žice. Tako izpopolnjena žična opora, ki se pri nas uveljavlja šele dve do tri leta, pa ima te-le značilnosti in prednosti pred navadno žično oporo:

1. Razdalja sadilnih mest znaša 2×2 m. Navadna žična opora ima sadike sajene v razdalji $1,7 \times 1,4$ m. S povečano razdaljo med sadikami se število sadilnih mest zmanjša od 4.201 na 2.500 sadilnih mest na 1 ha.

2. Na vsako sadilno mesto posajamo dve sadiki, to je na 1 ha 5.000 sadik.

3. Razdalja 2×2 m med hmeljskimi rastlinami nam omogoča večjo uporabo mehanizacije v hmeljiščih. S strojem obdelujemo zemljo po dolžini in širini hmeljišča. Za ročno obdelavo nam ostane le manjši prostor okoli vsakega sadilnega mesta. Jesensko obdelavo zemlje opravimo enako kot v hmeljiščih z navadno žično oporo.

4. Zaradi poševne napeljave trt so stranske panoge daljše in nosijo več cvetja kot pa, če so trte napeljane navpično navzgor.

5. Ker je razporeditev trt v hmeljišču enakomernjša, saj iz vsakega sadilnega mesta potekajo štiri vodila, ki se v prostoru križajo, potekajo eno nad drugim, je osvetlitev zadostna. Asimilacijska (prilagoditvena) površina hmeljske rastline je tako mnogo bolj izkoriščena.

6. Ta način napeljave hmeljskih trt omogoča ob pravilni agrotehniki večji pridelek kot v hmeljiščih z navadno napeljavo. Inštitut za hmeljarstvo v Žalcu je pridelal letos na taki žični opori tudi nad 5 q hmelja več na 1 ha kot pa na navadni žični opori.

Žična opora skupaj z novim načinom napeljave trt nudi boljši razvoj hmeljski rastlini in zmanjša stroške obdelave. Žična opora kot investicija pa ima tudi svojo ekonomsko prednost pred hmeljevkami. Za ponazoritev navajamo orientacijsko primerjavo stroškov, ki jih imamo za material, če uporabljamo hmeljevke ali žično oporo. Primerjamo jih le za eno dobo nasada, to je 13 let, dasi traja žična opora 25–30 let in jo lahko uporabljamo še za eno dobo nasada.

I. Hmeljevke: Za 1 ha hmeljišča, kjer so rastline posajene v razdalji $1,6 \times 1,4$ m, potrebujemo 4.500 hmeljev, ki trajajo 8 let. Za napeljavo prvoletnika potrebujemo 4.500 prekelj. Hmeljišče traja 13 let, torej moramo upoštevati, da je potrebno 50% hmeljev nadomestiti.

Stroški investicije so:

4.500 kom. hmeljev à 240 din	1.080.000 din
4.500 kom. prekelj à 25 din	112.000 din
2.250 kom. hmeljev za nadom. à 240 din	540.000 din
Skupaj	1.732.500 din
regres: 6.750 hmeljev à 100 din	675.000 din
Stroški materiala za investicijo	1.057.500 din

II. Žična opora za nasad $1,7 \times 1,4$ m. Na 1 ha pride 4.201 rastlina. Za žično ogrodje uporabljamo kostanjeve ali akacijeve drogeve najmanjšega premera 15 cm in žico ϕ 5, 6 in 8 mm. Stroški materiala za investicije so:

154 kom. drogov à 2.000 din	308.000 din
2611 kg žice 5, 6 in 8 mm à 140 din	365.540 din
66 kom. sider à 200 din	13.200 din
66 kom. napenjalnih ključev à 108 din	7.128 din
197 kg žice 1, 2 mm à 140 din $\times$ 13 let	358.540 din
Skupaj	1.052.408 din
Regres	500.000 din
Celotna investicija	552.408 din

III. Žična opora za nasad 2×2 m. Na 1 ha pride 2500 sadilnih mest ali 5000 rastlin. Žično ogrodje je postavljeno po istem sistemu in doba trajanja je enaka kot pri opisani žični opori.

Stroški investicije:	
147 kom. drogov à 2.000 din	249.000 din
3268 kg žice 2, 5, 6 in 8 mm à 140 din	457.520 din
64 sider à 200 din	12.800 din
64 kom. napenjalnih ključev à 108 din	6.912 din
642 kg žice 1 mm à 140 × 13 let	840.840 din
Regres	Skupaj 1.612.072 din
	500.000 din
	Celotna investicija 1.112.072 din

Janko Cvikl:

Uredimo sadovnjake in očistimo sadno drevje

Spet smo s polj pospravili pridelke, uredili hmeljišča in opravili še druga, v jeseni neogibno potrebna dela. Vreme je še ugodno, zavljo tega izkoristimo lepe dneve in začnimo čistiti sadno drevje!

Ceprav nam letos sadno drevje zaradi spomladanske pozebe na nesrečo ni rodilo, ga kljub temu temeljito očistimo in vestno opravimo zimsko škropljenje!

Pri čiščenju in urejevanju sadovnjakov bomo morali biti letos neusmiljeno temeljiti. Doslej je bilo po nasadih mnogo takih dreves, ki bi jih morali že davno izločiti. Toda v upanju, da bo morda še kdaj rodilo, smo ga le pustili in čakali. Prav takemu drevju pa je pomladanski sneg večidel še posebno hudo škodoval. Polomil mu je veje, da so krone ostale brez prave oblike. Tako sadno drevje je treba brezpogojno izločiti in nadomestiti z novim! Sneg pa je občutno polomil zlasti mlajše drevje, zaradi tega ga moramo pomladiti. O tem je »Hmeljar« pisal že v svojih letošnjih prvih številkah. Ko bomo čistili sadno drevje, ne pozabimo na redčenje kron! Prav temu se zares še nikakor ne moremo privaditi. Zaradi pregostih kron je bila škoda po snegu še občutnejša. Tudi v sadnih letinah s takšnih dreves ne dobimo kvalitetnega sadja.

Sonce je vir življenja in vsega snovanja v naravi. Naše podnebje nudi rastlinam, posebno v deževnih letih, manj sonca, kar bridko občutijo ne le poljedelci in vinogradniki, ampak tudi sadjarji. Kakor vse druge kulture, potrebuje tudi sadno drevje čim več sonca. Le tam, kamor neovirano prodirajo sončni žarki, se tvori rodno brstje in le tam dozori popolnoma razviti, lepo obarvani in okusni plodovi. Zato je nujno treba, da sadne krone tako uredimo, da bo moglo vsaj nekaj sončnih žarkov do osrčja krone.

Sadjar! Zgrabi sadjarsko orodje (žago, škarje) in razredči pregoste krone! Pri tem važnem opravilu preglej sleherno drevo že od tal in presodi, če ni krona pregosta, posebno od znotraj! Odstrani veje, ki se križajo, rasejo vzporedno druga ob drugi ali ki preveč navpično rastejo. Na glavnih vejah, ki ostanejo, odstrani vse veje in vejice, ki rastejo v notranjost krone! Varuj pa stranske veje, ki rastejo na spodnji in zunanji strani glavnih vej! V pregostih nasadih se drevje med seboj tudi obsenčuje, drevo drevesu zapira sončne žarke. Ni druge pomoči, ko da tak nasad razredčimo.

Ta orientacijska primerjava stroškov materiala za različne opore nam pove, da je žična opora v vsakem pogledu mnogo bolj ekonomična od vzgoje na hmeljevkah. Žična opora za nasad 2 × 2 m je dražja kot navadna žična opora, vendar se nam izplača, saj dobimo večji pridelek in obdelava je lažja.

Agrotehnične in ekonomske prednosti žične opore zlasti opore za nasad 2 × 2 m so nedvoumno jasne, zato bomo pri napravi novih nasadov uporabljali le žično oporo.

Le tako pripravljen sadovnjak naj bi šele začeli škropiti. Tudi še pri nas marsikdaj vidimo, da škropijo neočiščeno sadno drevje. Vedeti moramo, da se večina škodljivcev pozimi skriva pod odmrlim lubjem in da škropljenje neočiščenega sadnega drevja v tem primeru ni tako uspešno, kot bi bilo sicer. Tudi letos za zimsko škropljenje uporabljajmo enaka sredstva kot lani, saj imamo z njimi dobre izkušnje! To so rumeni preparati: Rumesan olje in pasta ter Creosan. Bodimo pa pri teh sredstvih previdni, da nam ne bi, v kolikor smo jih vskladiščili doma, zmrznili! S tem namreč izgubijo svojo učinkovitost. Mnogokrat nam na primer Rumesan pasta dela preglavice, ker se nam noče topiti. Verjetno je pasta kdaj prej zmrznila in s tem izgubila topljivost! Torej pazimo tudi na to!

Naj nam bodo naši sadovnjaki v ponos kot so nam hmeljišča! Zato jih čez zimo zares uredimo! Bodimo prepričani, da ne bo vsako leto pozebe kot je bila letos, in smelo upajmo, da nam bodo naši sadovnjaki že prihodnje leto spet obilno obrodili.

Tovarišica Cirila Kronovšek, hčerka naprednega hmeljarja iz Orle vasi je absolventka Hmeljarske šole v Vrblju. Ne le, da je znana daleč naokrog kot izredno prizadevno dekle, marveč slovi tudi kot poznavalka opravkov pri vseh kmetijskih poslih. Tako jo n. pr. prikazuje fotoposnetek pri čiščenju sadnega drevja.

Ing. Janko Petriček:

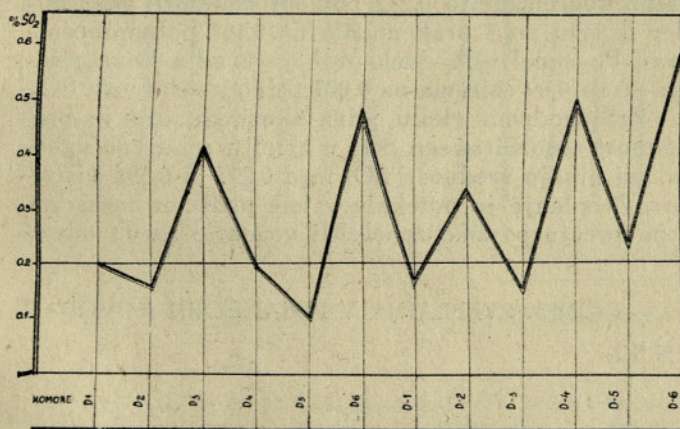
Prispevek k žvepljanju hmelja

Lani smo med žveplanjem opravili vrsto meritev in analiz, kajti premalo smo vedeli, kako poteka proces žveplanja ali kako naj bi potekal, da bi privedel do določenega končnega uspeha, ki bi bil vanj usmerjen. Namen tega dela ni bil samo ta, da bi spoznali okoliščine v starih žveplalnicah, temveč da bi po možnosti našli pot, ki bi lahko po njej vodili proces žveplanja dosledno in neodvisno od zunanjih vplivov.

Vemo, da žveplamo hmelj zato, da bi ga usposobili za daljše vskladiščenje in ga obvarovali pred napadom mikroorganizmov. Poleg tega onemogoča žveplanje prehitro oksidacijo grenčičnih kislin, mehkih smol in eteričnih olj, ki se sicer spremenijo pod vplivom kisika v zraku v različne oksidacijske produkte, za pivovarstvo nevredne. Zmerno žveplanje poboljša do določene stopnje barvo in aromo, medtem ko se tvorijo estri, premočno žveplanje pa povzroči spremembo molekularne zgradbe, stopnja kislosti se močno zviša in aroma postane vsiljiva.

Potek žveplalnega procesa smo sprva zasledovali v komorah z različno kapaciteto. Velikost komor, ki smo v njih opravili meritve, znaša 65 do 114 m³ z vsebinsko zmogljivostjo od 1700 do 2600 kg hmelja v vsaki komori. Tla so narejena mrežasto in onemogočajo, da bi hmelj padal skozi. Žveplov dvokis, ki prehaja iz gorilne komore skozi hmeljeve plasti, se umika na prosto po posebnem odvodnem kanalu, ki je zvezan s 30 metrov visokim dimnikom. Visoki dimnik omogoča vlek zmesi zraka in SO₂. Ob slabem vremenu, ki je običajno ob koncu oktobra, novembra in često še decembra odločilno, je odvod plinov otežen, tako da ne more velika večina SO₂ skozi nasuti hmelj, temveč se porazgubijo plini večidel že v nižjih delih zgradbe v skladišča in na prosto.

D12 — DIAGRAM NEENAKOMERNOSTI ŽVEPLANJA V KOMORAH 1956/1957

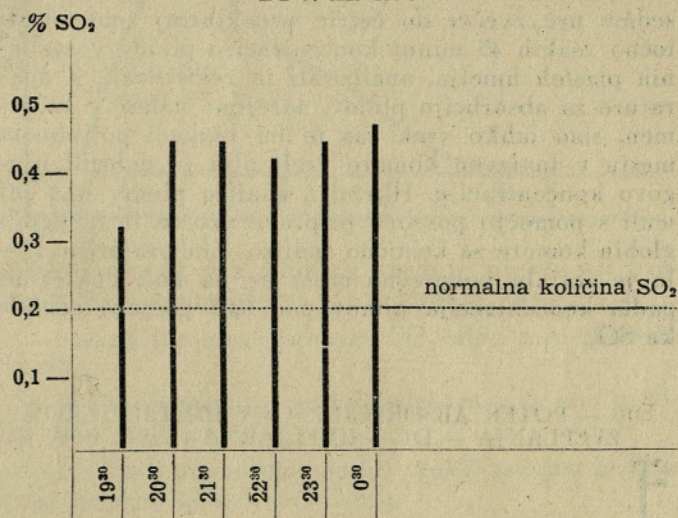

Ker je otežen prehod plinov skozi hmeljevo množino v žveplalnici, zato je tudi spodnja plast hmelja, ki je bliže mreži, močnejše žveplana kot zgornje plasti. V takšnih okoliščinah je skupni povpreček absorbiranega SO₂ prenizek. Zaradi tega, ker je ves proces žveplanja pri teh komorah odvisen samo od naravnega vleka, ne more biti nikoli množina SO₂, ki jo hmelj absorbira, konstanta, temveč niha, kakor smo lahko ugotovili z merjenjem in analizami, med 0,08% in 0,6%, medtem ko bi morala biti po dogovorjenem predpisu količina SO₂ v hmelju 0,2%.

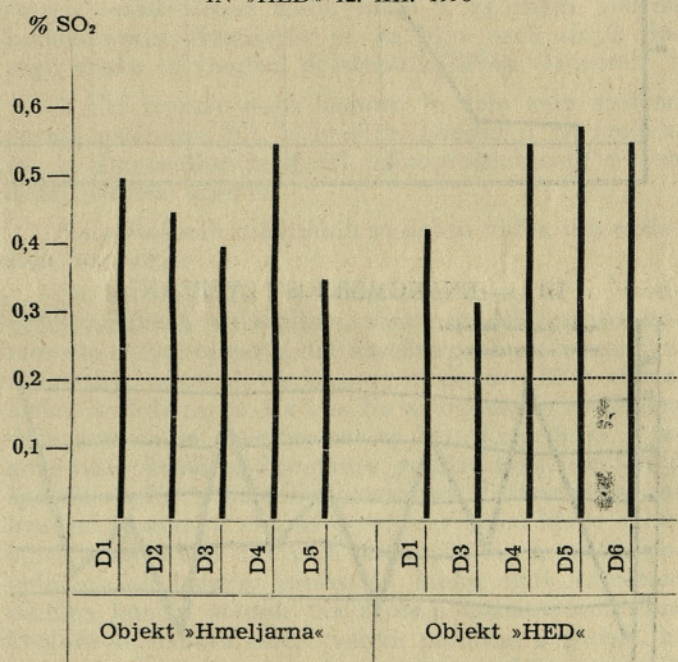
V praksi je bilo žveplanje takšnote:

V normalnem dnevnem delovnem času smo napolnili komore s hmeljem, ki je bil namenjen za žvepla-

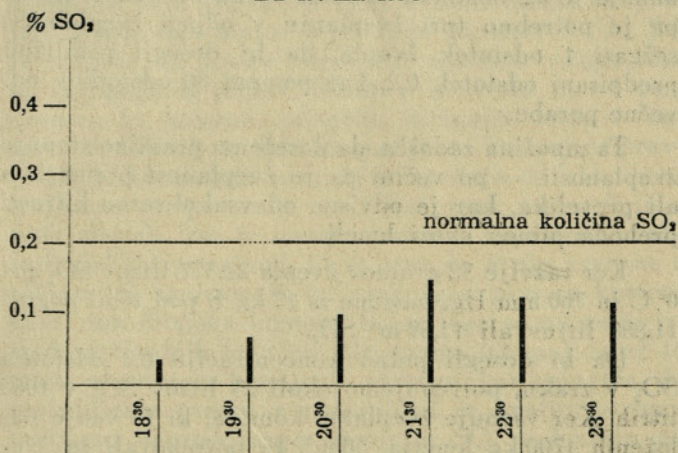
D7 — UČINEK ŽVEPLANJA — HED — KOMORA
D2 9. XI. 1956

D8 — UČINEK ŽVEPLANJA V KOMORAH »HMELJARNE«
IN »HED« 12. XII. 1956

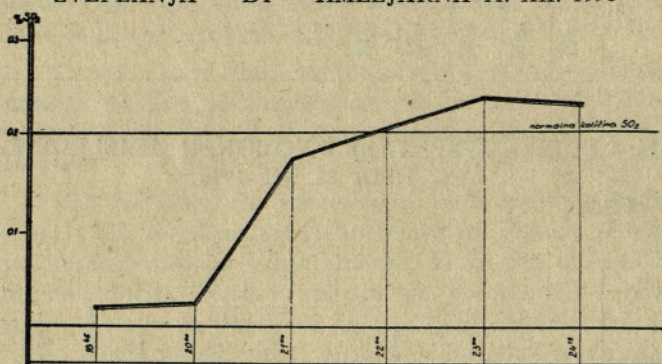

D9 — UČINEK ŽVEPLANJA — HED — KOMORA
D2 15. XI. 1956

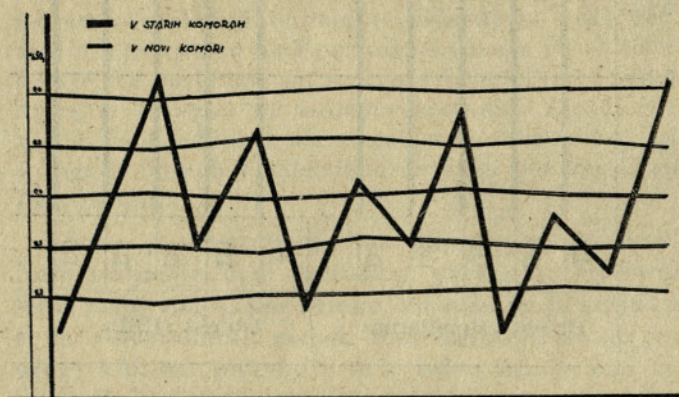

nje (na pr. 1700 kg hmelja v komoro s 65 m³ zаетja). V kletnem prostoru pod komoro smo prižgali 1% žvepla (računano od teže hmelja) in sicer šele pod večer, ko so bila vsa dela v skladiščnih prostorih opravljena, nakar smo lahko pričeli z meritvami — delali smo pač lahko samo s pomočjo Draeger aparatov. Od sedme ure zvečer do četrte ure zjutraj smo merili točno vsakih 45 minut koncentracijo plinov v različnih plasteh hmelja, analizirali in registrirali. Z aparaturο za absorpcijo plinov, narejeno nalašč v ta namen, smo lahko vsak čas in na vsakem poljubnem mestu v in izven komore vzeli plin in določili njegovo koncentracijo. Hkrati z analizo plinov smo jemali s pomočjo posebne priprave vzorce iz različnih globin komore za kemično analizo v laboratoriju. Delo je trajalo povprečno osem ur na noč, dokler ni padla koncentracija plinov pod 0,05 polnega odstotka SO₂.

D10 — POTEK ABSORPCIJE SO₂ V HMELJU TEKOM ŽVEPLANJA — D1 — HMELJARNA 11. XII. 1956

D11 — ENAKOMERNOST ŽVEPLANJA

Teoretično potrebna množina za žveplanje 1700 kg hmelja je 0,2 odstotka oziroma 3,5 kg žvepla. V praksi pa je potrebno (pri žveplanju v odprti žvepalnici) sežgati 1 odstotek žvepla, da bi dosegli približno predpisani odstotek 0,2, kar pomeni 80 odstotkov odvečne porabe.

Ta množina zadošča, da dosežemo pravilno stopnjo žveplanosti — po večini pa je žveplanost premajhna ali prevelika, kar je odvisno od vsakokratne hitrosti prehoda plinov skozi hmelj.

Ker razvije 32 gramov žvepla 22.377 litrov SO₂ pri 0° C in 760 mm Hg, nastane iz 17 kg S pod temi pogoji 11.888 litrov ali 11,89 m³ SO₂.

Da bi dosegli polno koncentracijo 0,2 odstotka SO₂ v zraku, potrebujemo okoli 23 litrov SO₂ v 1000 litrih. Ker vsebuje žvepalna komora, ki je vanjo naloženih 1700 kg hmelja, 50 m³, bi potrebovali za žve-

planje 1,15 m³ plina SO₂, ali 1,6 kg žvepla. To je teoretična množina, ki bi morala zadostovati za žveplanje 1700 kg hmelja, če bi hmelj absorbiral ves SO₂, ki ga pri izgorenju 1,6 kl S dobimo. Ker pa se giblje plin skozi hmeljne plasti z različno hitrostjo in uhaja tudi iz komore, so potrebne večje količine žvepla, ki jih moramo sežgati.

17 kg S razvije skupaj 11,89 m³ SO₂, ki morajo v približno osmih urah priti skozi hmelj v komori. Ker niha koncentracija plina med 0,1 in 0,3 polne odstotnosti, potrebujemo za prehod vsega plina 6.087,68 m³ v 8 urah, ali 760 m³ v eni uri — to pomeni, da mora komora s 1700 kg hmelja in 50 m³ količinskega obsega prenesti v eni uri s pomočjo naravnega vleka skozi hmeljevo količino 760 m³ zraka s približno 0,2 polno procentnostjo SO₂. Po končanem žveplanju bi morala znašati množina absorbiranega SO₂ v vseh plasteh približno 0,2 odstotka. Mešanje pri gorenju nastalega SO₂ z vstopnim zrakom je različno in tako nastane atmosfera, ki nikakor ne očituje konstatne količine SO₂. Kadar je barometer nizko, je vlek skozi komoro slab, spodnji sloji zadržujejo prost prehod plinov. Ugotovili smo, da more znašati količina SO₂ v spodnjih plasteh 0,5 do 0,8 odstotkov, medtem ko lahko očitujejo gornje plasti komaj 0,08 odstotkov. Poleg tega omenimo še to:

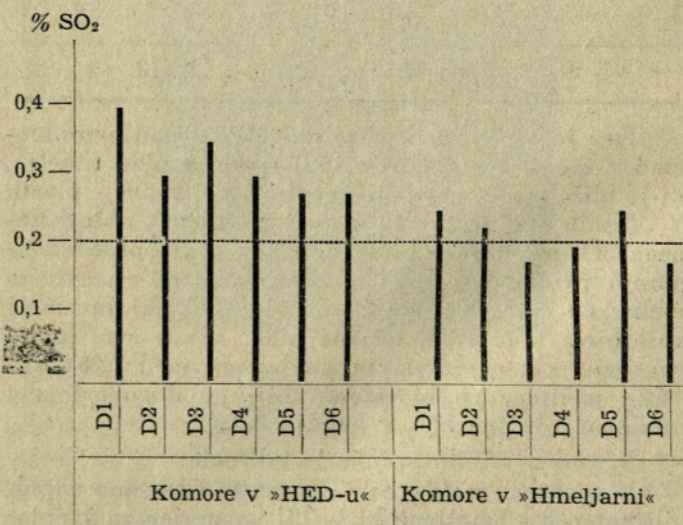
Če hmelj še po 4 tednih zadrži več kot 0,3 odstotka SO₂, učinkuje to v določeni meri na pomanjšanje alfa in beta kislinske vsebine. Zato ni pomembno samo pravilno doziranje pri žveplanju hmelja s SO₂, temveč tudi možnost, da bi regulirali žvepalni proces z ozirom na zunanje razmere in vplive. Samo po sebi se razume, da smo pri teh poskusih registrirali tudi vremenske razmere.

Če bi se samo na kratko zadržali pri eni izmed številnih ugotovitev, potem moramo reči tole:

Po 45 minutah od začetka nastajanja SO₂ je vseboval zrak 0,021 polnoprocentnosti SO₂, po nadaljnjih 45 minutah se je razmerje dvignilo na 0,162 polnoprocentnosti in doseglo po trikrat 45 minutah maksimalno koncentracijo 0,212 polnoprocentnosti SO₂, dokler ni spet po 3 urah upadlo na 0,167 polnoprocentnosti. Po nadaljnjih dveh urah je upadla koncentracija že na 0,09 oziroma na 0,005 polnoprocentnosti SO₂.

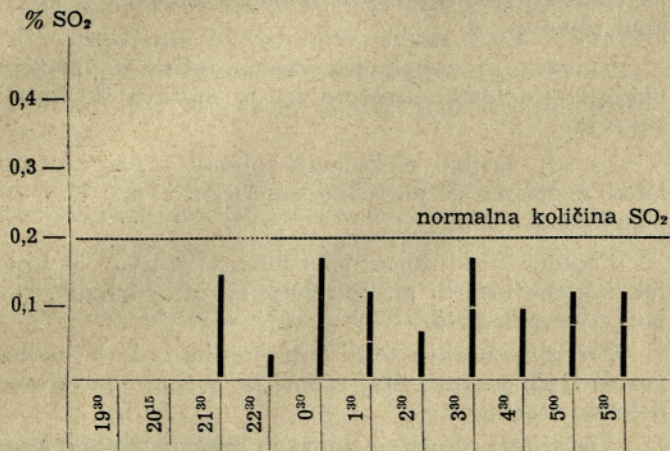
Pri ugodnem vleku plina skozi komoro je procentnost absorbiranega SO₂ v hmelju relativno ugodna, saj nihajo vrednosti SO₂ med 0,297 in 0,394 odstotkov. Žveplanje je potekalo v tem primeru normalno, v povprečju pa smo zabeležili vendarle za 0,1 odsto-

D1 — UČINEK ŽVEPLANJA V POSAMEZNIH KOMORAH

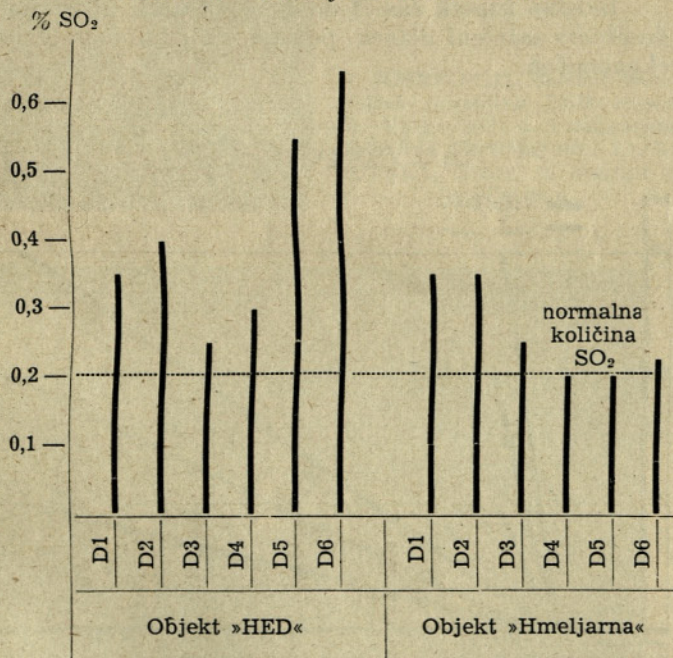
tek previsoko količino SO_2 . Pod temi okoliščinami je dosegel hmelj že po dveh urah zaželeno količino SO_2 .

D2 — POTEK ŽVEPLANJA OD 10,30 DO 5,30
V KOMORI »HED«

Cisto drugače so se izkazala razmerja pri slabem vleku — torej pri neugodnih vremenskih razmerah zunanje atmosfere. Pod temi okoliščinami je koncentracija SO_2 v različnih slojih pod 0,2 polnoprocentnosti, tako da so očitovali hmeljni vzorci, vzeti iz različnih slojev, komaj 0,161 procenta SO_2 .

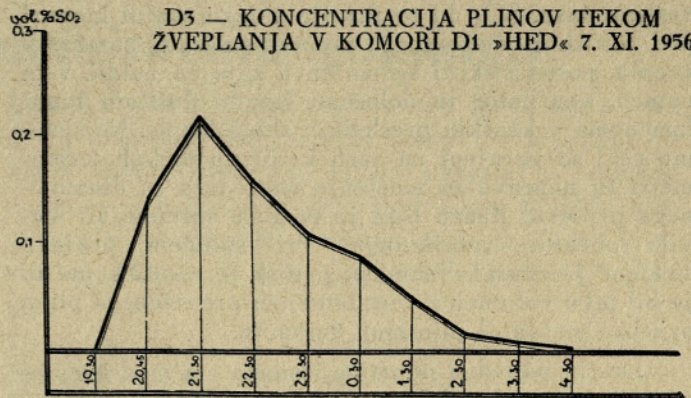
D6 — UČINEK ŽVEPLANJA V KOMORAH D1—D6:
»HED« IN »HME LJARNE« 20. XI. 1956

Pri ugodnem vleku smo ugotovili celo vrednosti, ko je hmelj izkazoval v povprečju 0,430 odstotkov SO_2 , to se pravi 46 odstotkov čez normalno vsebino. Četudi smo pri posameznih partijah dajali enako dozo žvepla, vidimo, kako zelo različen je končni uspeh žveplanja in da je skorajda nemogoče doseči neko normalno konstanto. Učinek žveplanja je funkcija vleka plinov in tudi stopnje vlažnosti hmelja. Koncentracija SO_2 v zraku splošno hitro narašča, doseže po 1—2 urah maksimum in potem spet hitro in enakomerno upade. Vse pomanjkljivosti žveplanja v teh komorah se dajo takole popisati:

1. Hitrost prehodnih plinov je zelo neenakomerna in je odvisna od vsakokratnega barometričnega stanja. Zaradi tega je hmelj ob slabih vremenskih razmerah v spodnjih plasteh dosti bolj žveplan kot v zgornjih.

D3 — KONCENTRACIJA PLINOV TEKOM
ŽVEPLANJA V KOMORI D1 »HED« 7. XI. 1956

Primeri se, da vsa množina vsebuje preveč ali premalo SO_2 — razumljivo pri konstantni dozi 1% S.

2. Količina absorbiranega SO_2 niha med 0,008 in 0,6 SO_2 .

3. Čas žveplanja v eni komori traja za eno partijo od 6 do 9 ur.

4. Nikoli ne moremo doseči vsakič zaželen in vnaprej določen učinek žveplanja.

5. Izgube pri žveplu znašajo 80 odstotkov.

6. Morebitno dosuševanje hmelja pred žveplanjem je neenakomerno. Topel zrak učinkuje samo v eni smeri, zaradi česar vodni hlapi v zgornjih plasteh kondenzirajo. Nemogoče je, da bi v vseh slojih dosegli enako in vnaprej določeno količino vlažnosti.

7. Pri izpraznjenju komore je delo zelo oteženo zaradi ostankov SO_2 v hmelju. Poudariti je vredno, da že koncentracija 0,005 polnoprocentnosti mučno draži dihalne organe.

Na priloženih diagramih so dobro vidna vsa razložena razmerja.

Da bi izključili vse pomanjkljivosti, ki so v odprtih komorah neizogibne, smo zgradili zaprto komoro in v njej opravili daljnosežne poskuse in meritve. Dimenzije nove zaprte komore znašajo: 2,88 m višine, širina in dolžina pa 1 x 1 m. Na zgornjem in spodnjem delu komore je dovodna cev za SO_2 , ki prihaja iz izgorevalne komore. Žveplanje poteka tako, da lahko spustimo plin s pomočjo ventilatorja izmenoma enkrat od spodaj in enkrat od zgoraj skozi blago v komori v poljubnih časovnih obdobjih. Na ta način popolnoma obvladamo proces in lahko tudi dosežemo zaželen končni učinek. Na zgornji horizontalni steni komore se nahaja meter velika polnilna odprtina, ki jo zapira zrakotesen pokrov, medtem ko se nahaja na spodnjem koncu vertikalne prednje stene izpraznilna odprtina enake velikosti s privijalnim pokrovom. Nad obema odprtinama dovodnih cevi za plin v spodnjem delu komore se nahaja žična mreža za sprejem žveplanega blaga. S pomočjo zapahov R1 in R2 je mogoče na široko regulirati množino vstopajočih in izstopajočih plinov. Sprotno kontrolo in odvzem vzorcev iz komore omogoča štirinajst mest v nasproti si ležečih stenah. Skupaj je na komori pripravljenih 30 kontrolnih mest, ki omogočajo, da lahko kontroliramo ves proces v vsaki fazi, vsak trenutek in v vseh plasteh. Vsa ta mesta so zvezana neposredno z absorpcijskimi posodami, ki so spet po svoje zvezane z ustreznimi aspiratorji, ki vsrkavajo plin iz komore skozi absorpcijske komore. Poleg tega so na vsaki izmed vertikalnih sten po štiri mesta (skupaj torej 16 mest) za odvzem hmeljevih vzorcev, kar omogoča, da zasledujemo proces v notranjosti in analitično ugotavljamo napredovanje absorpcije SO_2 v hmelju ob

vsakem času. SO_2 , ki se razvija v izgorevalni komori pod pritiskom dovajanega svežega zraka h gorečemu žveplu, potiska skozi sistem cevi, zgrajen nalašč v ta namen, ventilator in določeno število dušilnih loput izmenoma v kratkih presledkih skozi hmelj. Na sistemu cevi so vgrajeni na vseh kritičnih točkah termometri in naprave za merjenje statičnega in dinamičnega pritiska. Razen tega je mogoče spreminjati število obratov ventilatorja. Pri statičnem pritisku 12 k/m^2 je znašal dinamični pritisk $p = 0,5 \text{ k/m}^2$ in je bil tako volumen z ventilatorjem prenešenega plina oziroma mešanice plin-zrak $9 \text{ m}^3/\text{min}$.

Do- in odvodna odprtina sistema sta med žveplanjem zaprti, tako da mora plin nenehno in vedno v drugi smeri krožiti skozi hmelj. To traja praktično tako dolgo, dokler hmelj ne absorbira vse količine SO_2 iz krožeče plinske zmesi. Prvi poskusi so bili opravljeni tako, da so se lahko plini gibali samo v smeri od spodaj navzgor. Za izgorevanje smo vzeli 0,3 odstotke žvepla od teže vložnega hmelja. Vsakih pet minut procesa po pričetku smo analitično določali koncentracijo plina. Pri tem smo opazili tole: v prvih petnajstih minutah smo izmerili pred vstopom plina v hmelj (torej v spodnjem delu komore) 0,9 polnoprocentnosti, medtem ko pri izstopu iz hmeljeve količine 0,8 polnoprocentnosti SO_2 . Po preteku nadaljnjih 30 minut je narasla spodaj koncentracija (žveplo je prešlo v polno gorenje) na 1,08 polnoprocentnosti in hkrati zgoraj na 0,71 polnoprocentnosti SO_2 . Po enournem učinkovanju sta padli obe koncentraciji na 0,17 oziroma 0,14 polnoprocentnosti. Hmeljni vzorci, ki smo jih vzeli istočasno iz različnih plasti, so pokazali, da je hmelj, najbližji vstopajočemu plinu, vseboval za 225 odstotkov več SO_2 kot najbolj oddaljena plast. Spodnja je vsebovala torej 0,339 odstotkov SO_2 , zgornja pa komaj 0,158 odstotkov SO_2 . Hkrati smo merili tudi vlažnost v hmelju in ugotovili, da pri vodenosti 6,01 odstotek sprejme hmelj samo 0,16 odstotkov SO_2 , medtem ko znaša v enakih okoliščinah pri vodenosti 9,16 odstotkov H_2O količina absorbiranega SO_2 v hmelju 0,34 odstotkov. Stopnja žveplanosti je torej odvisna tudi od vsakokratne vlažnosti hmelja. Ko smo po eno ali dvournem žveplanju kemično raziskali nadaljnje vzorce in jih med seboj primerjali, smo videli, da ni med obema praktično nobenega razločka in da doseže hmelj že v eni uri zahtevano stopnjo žveplanosti, tako da nadaljnje žveplanje pri določeni dozi nič več ne vpliva. Skoraj vsa količina v zmesi vsebovanega SO_2 je že v eni uri kvantitativno sprejeta. Po končani cirkulaciji zventiliramo s pomočjo svežega zraka v desetih minutah malenkost preostalega prostega SO_2 v hmelju, tako da hmelj pri izpraznjenju iz komore ne vsebuje nič več prostega SO_2 . Na sploh smo zapazili, da pade koncentracija plinov v teku ene ure od začetne 0,33 polnoprocentnosti SO_2 na 0,04 polnoprocentnosti SO_2 po 60 minutah. Absorbicija se torej hitro izvrši, tako da že po eni uri dosežemo zaželeno stopnjo žveplanosti.

Ker po pravkar popisanem cirkulacijskem delovanju zmesi plin-zrak samo v eni meri nismo dobili enakosti, smo morali pristopiti k ustreznim spremembam, ki so nam omogočile z menjavanjem smeri plinov v enakih časovnih presledkih, da smo v vseh plasteh hmelja dosegli enak žveplalni učinek. Po teh spremembah smo poskušali in študirali dalje pod raznimi okoliščinami. S to nasilno in vertikalno smerjo v enakih časovnih razdobjih izmenično potjo plinov smo končno lahko dosegli popolno enakost. Plin smo merili vsakih pet minut in vsake pol ure smo vzeli po en vzorec iz različnih plasti za kemično analizo. Razen

tega je vsako žveplalno partijo pregledala posebna komisija in jo presodila. Skupaj smo opravili 1086 meritev in analiz in na temelju ugotovljenih rezultatov lahko povzamemo zaključek uspešnosti dela in navedemo prednosti zaprte komore z nasilnim obtokom plinov:

Komora je popolnoma zaprta, plini ne morejo uhajati v delovne prostore in ne morejo škodovati zdravju.

Zaradi nasilne cirkulacije plinov skozi komoro lahko žveplamo do poljubne stopnje in v vsej količini popolnoma enako.

Popolna neodvisnost od zunanjih vplivov in kratek čas ene ure, ki ga potrebujemo za žveplanje, govorijo v velik prid.

Pri izpraznjenju se ni potrebno bati, da bi nadlegovali ljudi ostanki SO_2 v hmelju, s čimer povečamo delovno storilnost.

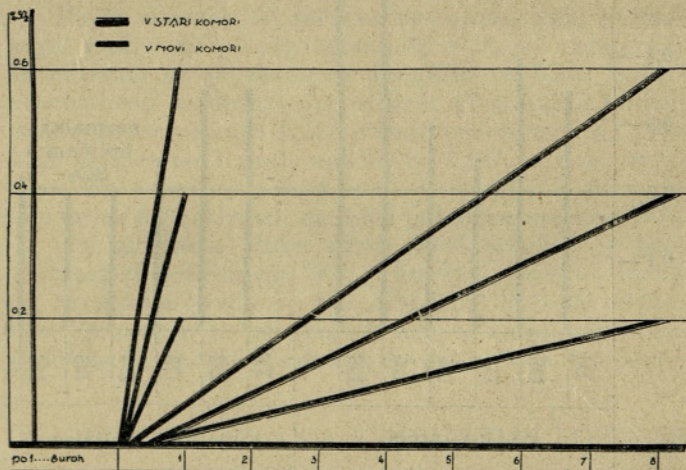
Ves sistem plinov je zaprt in se da poljubno kontrolirati in regulirati. Mogoče je od primera do primera doseči različne, vnaprej določene, količine SO_2 v hmelju — torej dosežemo vedno zaželeni učinek.

Celotno množino iz zgorelega žvepla nastalega SO_2 hmelj kvantitativno absorbira in s tem prihranimo letno 70 do 80 odstotkov žvepla.

Dimenzije zaprte komore so več kot desetkrat manjše od odprte, pri tem pa še odpade nujnost visokega dimnika za odvod plinov.

Izredno kratek čas (1 do 1 in pol ure), ki z njim dosežemo zaželeni učinek, pomeni, da je komora zelo ekonomična.

D4 — ČAS ZVEPLANJA

Žveplalni učinek je vedno enak, lahko ga vskladiamo z vsako kvaliteto in poljubno doziramo pri do sledni izrabi plinov.

Da bi bilo delovanje komore še bolj raznovrstno, smo ji priključili še ustrezno klimatično napravo. Znano je, da ne sme vsebovati hmelj več kot 12 odstotkov H_2O . V mokrih jesenskih mesecih se neredko primeri, da moramo hmelj pred žveplanjem še dosušiti in odstraniti s tem odvečnih 2—3 odstotke vlažnosti. Z omejenjo dodato napravo lahko hmelj pred žveplanjem v eni do dveh urah (kolikršna je že pač vlažnost) dosušimo. V nasprotnem primeru je mogoče s to napravo preveč osušen hmelj v kratkem času ovlažiti na zaželeno stopnjo. Razumljivo je, da so na vseh kritičnih mestih v komori vgrajeni instrumenti, ki omogočajo dosuševanja in ovlažanja.

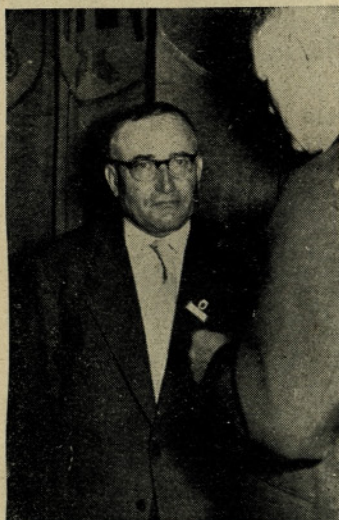
Svetovno priznanje savinjskemu goldingu

VII. kongres EHB, ki je bil 12. avgusta 1957 v Monakovem (Zahodna Nemčija), je med sedemindvajsetimi hmeljariji iz vseh deželčlanice EHB odlikoval s stoletnim bavarskim Ordenom za zasluge v hmeljjarstvu tudi dva Slovenca: **Jožeta Jelovška** in **Jožeta Aubrehta**.

Obe imeni sta naši javnosti že zelo znani, saj je **Jože Jelovšek**, hmeljjar iz Petrovč, poznan in priznan borec za napredno kmetovanje, zlasti za hmeljjarstvo, domala že 30 let, od leta 1953 dalje pa je stalni predstavnik slovenskih hmeljjarjev v EHB. Prav tako pa je

Jože Aubreht iz Žalca poznan tudi izven meja naše domovine, saj »hmeljari« že polnih 38 let. Zdaj je kljub dvainšestdesetim letom starosti še **zgodno** prizadeven uslužbenec pri »Hmezadu«, kjer je njegovo glavno opravilo: nenehna skrb, da bomo izvozili zares kakovostno blago v čim privlačnejši embalaži.

S tem, da je VII. kongres EHB 12. avgusta 1957 v Monakovem pripel dvoje odlikovanj svetovnega zvena fizičnima osebam, pa je pravzaprav simbolično izrazil redko svetovno priznanje vsemu slovenskemu hmeljjarstvu: vsem tisočnim savinjskim hmeljjarjem, ki dejansko pridelujejo hmelj, zlasti pa naši novi, ljudski oblasti, vsem združnim organizacijam in združnemu trgovskemu podjetju »Hmezad«, kot najpomembnejšemu členu v prodaji, kajti le tako, da je naša ljudska oblast uspela po vojni trdno povezati prav vse činitelje v hmeljarski proizvodnji, je bilo tudi moč doseči, da uživa dandanes savinjski golding zares svetovni sloves.

G. JOSEF PIHL, delovni predsednik skupščine EHB, izročila 12. VIII. 1957 v Monakovem (Zahodna Nemčija) tov. J. JELOVŠKU Orden za zasluge v hmeljjarstvu.

Tov. J. JELOVŠEK pripinja enako odlikovanje tov. JOŽETU AUBREHTU v Žalcu v prisotnosti celokupnega UO KPPZ Zalec.

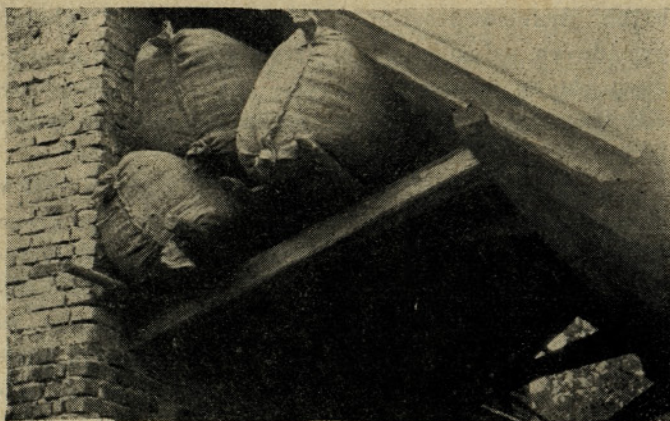
Tov. J. JELOVŠEK med govorom na III. kongresu EHB v Dobrni pri Celju leta 1953. Na njegovi levi strani: g. CHARLES LUX, predsednik EHB in tov. ing. JOŽE LEVSTIK, ki je na kongresu v Dobrni zastopal Glavno združno zvezo LRS Ljubljana.

Tov. JOŽE AUBREHT, uslužbenec »Hmezada« v Žalcu, skrbno pregleda domala sleherno balo, preden jo odpošljemo v tujino.

Ivan Kronovšek:

Odločiti se je treba takoj

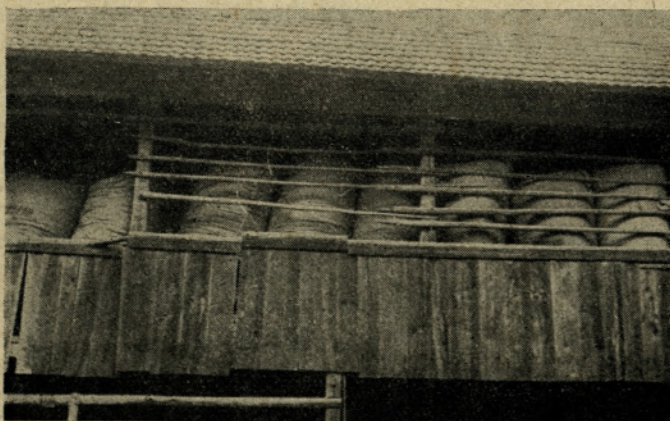

V vreče pobasan hmelj so po sili razmer »spravili« pod napušč hmeljske sušilnice. Je sicer res pod streho, vendar je povsem izpostavljen vetru in vsem temperaturnim spremembam. Četudi je bil prvovrstne kakovosti, mu bo neprijetno vskladiščenje škodovalo in izgubil bo na svoji prvotni vrednosti.

Mnogi naši hmeljarji čestokrat ugibajo o načrtnem gospodarstvu. Zakaj načrtno? Načrtno zavoljo tega, ker razvoja ne prepuščamo naključju, marveč ga poskušamo uravnati v določeno smer. Razlogi so znani in tudi utemeljeni. Kdor koli ne upošteva gospodarskih zakonov tako, tudi ne more pričakovati uspehov. To nam dokazuje gospodarjenje posameznikov, zadrug, podjetij ali kjerkoli.

Tudi v hmeljarstvu načrtujemo, saj načrtno povečujemo nasade, izvajamo raznovrstne ukrepe s selekcijo, se trudimo, da bi povečali pridelke, posebno pa si prizadevamo, da bi dvignili kakovost. Vsa ta naša stremjenja stopnjujemo iz leta v leto. Zaradi tega mnogi sprašujemo, ali je tu kakšna meja, ali se bo kdaj vse to ustavilo, oziroma bomo dosegli določen cilj pri uresničitvi postavljenega načrta.

Vsako vprašanje zahteva tudi svoj in primeren odgovor. Hmeljarji v tem primeru lahko odgovorimo. Saj vemo, da premnogi umirajo od zavisti, ker vidijo v hmeljarstvu le denar, dobiček in blagostanje, pozabljajo pa naš trud, vložena sredstva, veliko skrb in

Posnetek prikazuje vskladiščen hmelj na »parni« skednja (marofa), ki je sicer namenjen za otavo. Pomanjkanje prostora pa je dalo prednost hmelju. Njegova kakovost se bo nujno poslabšala. To bosta storila sončna pripeka in nočna vlaga. Vskladiščen hmelj bo nekoliko zavarovala koruza, ki jo bodo tu pa tam po dozoritvi vložili na nameščene stare hmeljevke.

odgovornost za pridelek, ki je daleč po svetu priznano kakovostno blago.

Podatki vsekakor potrjujejo, da hmeljarji uresničujemo postavljen načrt. Iz leta v leto širimo hmeljske nasade, kolikor nam le dopuščajo gospodarske razmere. Tako zaznamujemo veliko vsakoletno rast hmeljskih nasadov, ki jih je letos že nad 2.000 ha. Razumljivo je, da državna posestva temu mnogo prispevajo. Zdaj še ni odmora. Nasade bomo tudi v bodoče še večali, kolikor bo le dopuščala zmogljivost zemlje, ki pa nikoli ni bila in ne bo neizčrpna.

Nič manj nismo v zadnjih letih večali hektarskega pridelka. Prav z načrtnim pospeševalnim delom, ki se je različno odražalo, pa smo hmeljarji upoštevali vsa novodobna izkustva in jih uvajali v prakso. Zaradi tega lahko govorimo o obojestranski vlogi — o hmeljski pospeševalni službi in o razumevanju nas hmeljarjev.

Mimo tega pa upravičeno govorimo še o drugem napredku, t. j. o izboljševanju kakovosti, ki je mnogo večja, kakor je kdaj koli bila. O tem pa ne odločata le trud in prizadevanje hmeljarjev. Tu je treba upo-

Pobasane hmeljske vreče so po veliki nujnosti »spravili« na podstrešju hiše. Kdor pozna razmere, dobro ve, s kakšno mujo je treba vlačiti te »nabite« bale po ozkih stopniščih, kjer je prostora komaj za človeka. In končno — hmelj je slabo vskladiščen, ker prostor ni opažen. Tik pod strešno opeko pa spremembe, ki jih povzročata sončna toplota in nočna vlaga, kvarijo kakovost tudi najboljšemu blagu.

števat še marsikaj drugega. Veliko je opravila sistematična zaščitna služba, ki jo še vse premalo cenimo. Še važnejša pa so sredstva, vložena v ta namen. Z drugo besedo bi lahko rekli, da pridobivamo kakovost tudi z velikimi denarnimi sredstvi, ki rasto v težke milijone. Kdor le približno pozna te stvari, bo vedel, da ima hmelj veliko raznovrstnih škodljivcev, ki jih ne moremo ugonobiti le s prizadevnostjo vseh hmeljarjev in tudi ne z milijonskimi zneski, ki jih letno porabljamo za zaščito. Ko pa to vemo, nam ne kaže drugega, kot da priznamo stanje, kakršno je, in da napravimo ustrezne zaključke.

Številke nam povedo, da bo hmeljskega pridelka vsako leto več. Čez leto ali dve bomo pridelali približno 3.000 ton suhega hmelja za prodajo. To bo nad 1.000 ton več, kakor smo ga pridelali do sedaj. Za to količino pa bo treba poskrbeti za vskladiščenje. Skladišč pa že zdaj, za naše današnje količine, nimamo dovolj, ali pa so neustrezna. Ni zanikati, da ne bomo, kakor smo že doslej, gradili tudi v bodoče. Vendar

še zdaleč ne toliko, da bi na novo zgrajena skladišča zadoščala nastalim potrebam. Rekli bi, da bi jih imeli toliko, da bi lahko z njimi ohranili pridelanemu hmelju kakovost. To pa je glavno, kajti, kaj nam pomaga, če z vsestranskimi napori pridelamo kakovostno blago, pa ga takšnega ne moremo obdržati. Dosedanje razmere nam to očitno kažejo in potrjujejo.

Nikakor ne pretiravamo, če trdimo, da je hmelj za naše razmere izredno važno izvozno blago. Naša skupnost prejema s prodajo hmelja v tujino vsako leto toliko deviznih sredstev, kolikor jih tudi industrija ne zmore kar tako nuditi. Pa še več! Mirno lahko rečemo, da ustvarjamo s prodajo hmelja letno takšna devizna sredstva, ki v resnici pomenijo zlato mednarodne veljave. Če pa torej pridelujemo zlato v prenešenem pomenu, potem menda lahko upravičeno vprašamo, kaj porabi od tega naša skupnost za pokritje naših potreb?

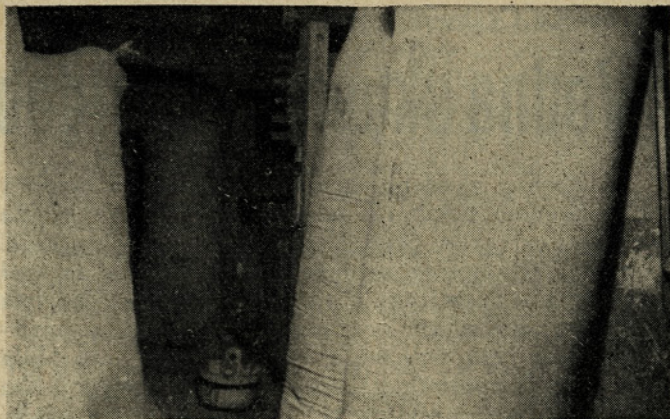
Kar dviguje vrednost hmelju in je torej tudi posebnega pomena za vso našo družbo, je po našem prepričanju: kakovostno izvozno blago! Povedali smo že, da kakovost ne moremo obdržati, vsaj ne kakovosti vse količine pridelanega blaga — vse le zaradi pomanjkanja skladišč!

Posnetek nazorno prikazuje, da je hmelj skladiščen na podu skednja, torej tam, kjer so prostori najbolj potrebni za spravilo jesenskih pridelkov: sončnic, fižola, prosa, ajde in podobnega. Ves pod je »zadelan« z leve, z desne in od zgoraj z otavo in deteljo — torej neprimeren za skladišče suhega hmelja.

Kje so ovire? »Hmezad« je združno trgovsko in obenem izvozno podjetje, a še dandanes nima dovolj velikih in ustreznih prostorov oziroma skladišč, da bi lahko pravočasno prevzel ves suhi hmelj. Vsi vemo, da je to med najvažnejšimi pogoji ne samo za nemočen izvoz, ampak tudi in predvsem za izvoz kakovostnega blaga. Slovesu, ki si ga je pridobil savinjski golding v svetu, se ne smemo odreči za nobeno ceno. Narobe, še povečati ga moramo!

Da, pridelovati moramo čim več kvalitetnega izvoznega blaga! Da pa nas pri tem najbolj ovira prav pomanjkanje dovolj velikih in ustreznih skladišč, je splošno znana stvar. Zaradi tega vsi hmeljarji upravičeno vprašujemo, zakaj »Hmezad« kljub tolikim slabim izkušnjam v zadnjih letih še ni začel graditi?! Prav dobro namreč vemo, da so načrti že zdavnaj pripravljeni, da so tu: potreba, želja in še kaj več! Vendar izpolnitve naših želja ni in ni! Če kje, potem je gradnja ustreznih skladišč najzgovornejši primer, kjer pač ne smemo težiti za tem, kako bi z najmanjšimi stroški uspeli. Poudariti moramo, da v tem primeru mečemo milijone, ki jih daje hmelj, v veter! Komu to koristi?

Bale nabasanega hmelja so zbite v prostoru, kjer je stiskalnica po navadi za jabolčnik. Bale so sicer podložene z deskami, vendar zasilno skladišče ni namenjeno njim. Samo pomanjkanje prostorov je prisililo hmeljarja, da je svoj pridelek »spravil« pod streho, pa čeprav ve, da bo s tem njegovo kakovost poslabšal.

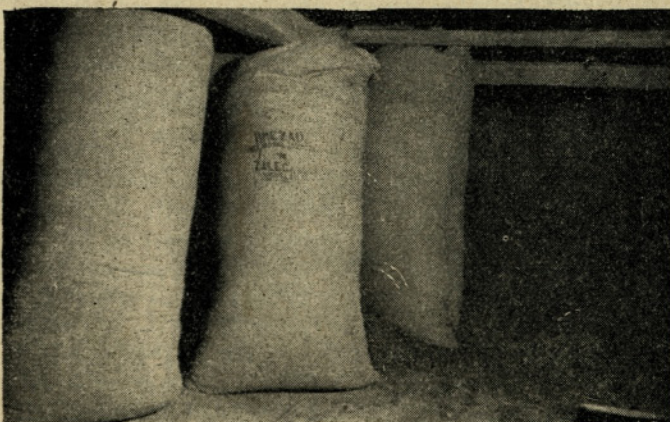
Pripomba: Zaradi malce močnejše poudarjene zahteve savinjskih hmeljarjev v gornjem članku sem kot odgovorni urednik obenem z objavo članka naprosil direktorja »Hmezada« tov. M. BOBOVNIKA za uradno pojasnilo, kako je pravzaprav z gradnjo dejansko prepotrebne skladišča za suhi hmelj?

Tov. M. BOBOVNIK je zadevo (v izvlečku) tako-le razložil: »Novo skladišče bomo zgradili vsekakor še pred začetkom prevzemanja suhega hmelja prihodnje leto, to je leta 1958! Njegova prostornina bo tolikšna, da bomo lahko vskladiščili 700 ton suhega hmelja. Z njim in z zmogljivostjo dosedanjih skladišč bomo torej že prihodnje leto lahko prevzeli celoten pridelek v 5—6 tednih! Da pa smo z gradnjo zakasnili za pravkar minulo sezono, ni vzrok le v še neizdelanih in oblastveno neodobrenih gradbenih načrtih, kakor tudi ne v morebitnem pomanjkanju ustreznih kreditov, marveč predvsem v nezaključnem problemu žveplanja suhega hmelja po novem načinu, ki ga bomo uporabljali že v letu 1958! Gradnja novega skladišča in uvedba novega načina žveplanja sta medsebojno tako tesno povezana, da ju je moč opraviti le hkrati. Sicer pa bo »Hmeljar« o tem objavil ustrezne razlage v prihodnjih številkah.«

Mimo pooblastila tov. M. BOBOVNIKA pa razodevam savinjskim hmeljarjem še to-le »javno skrivnost«: »Hmezadovo« novo skladišče bo prvi savinjski nebotičnik, saj bo imel bojdja 14 ali celo 17 nadstropij, vendarle pa bo njegova višina v metrih verjetno le še »za spoznanje« nižja od višine ljubljanskega Nebotičnika!

Pa naj bo! Vsekakor bo novo skladišče (predračun gradbenih stroškov je blizu 100 milijonov dinarjev!) skupaj z združnimi sušilnicami in skladišči, ki so jih socialistična kmetijska posestva in kmetijske zadrage že zgradile, oziroma jih bodo še zgradile, že od daleč zaznavna obogatitev Savinjske doline, tako glede zunanje pestrosti kakor tudi glede gospodarske moči!

Urednik

Samo dohod do nabasanih bal je še prost. Sicer pa bale družno delijo prostor z otavo, nabito od vseh strani. Niti otava, kaj šele opečna streha, ne bosta hmelju v ničemer pripomogli, narobe, pobrali mu bosta precejšen del prej dosežene kakovosti.

Ing. Srečko Cvahte:

»Vodna skupnost« pridobiva nove hmeljske površine

Z uspešno izvedeno regulacijo Ložnice in Pirešice ter z izkopom nekaterih odvodnih jarkov je Vodna skupnost ustvarila prve pogoje za osuševalna dela. Že nad 7.000 metrov urejene struge Ložnice in nad 3.200 metrov regulirane Pirešice je za nami. Na tem odseku se nam ni več bati poplav, ki so bile v prejšnjih dobah celo večkrat v enem samem letu. Mala voda se enakomerno odteka po zavarovani strugi, čim pa naraste, se ne razliva več po njivah in travnikih, temveč ostane v svojem razširjenem koritu, ki je tako veliko, da odvaja »tridesetletno vodo«. To se pravi, le povprečno vsakih trideset let bo nastopila tako visoka voda, da bo preplavila tudi te bregove. Razen v izjemnih primerih, to je v gostih naseljih, v industrijskih področjih ali ob cestah in železnicah izkopljemo tako veliko strugo, da je omogočen tudi pretok najvišjim vodam. Ker pa zahteva taka regulacija velike investicije, se navadno omejimo pri kmetijskih

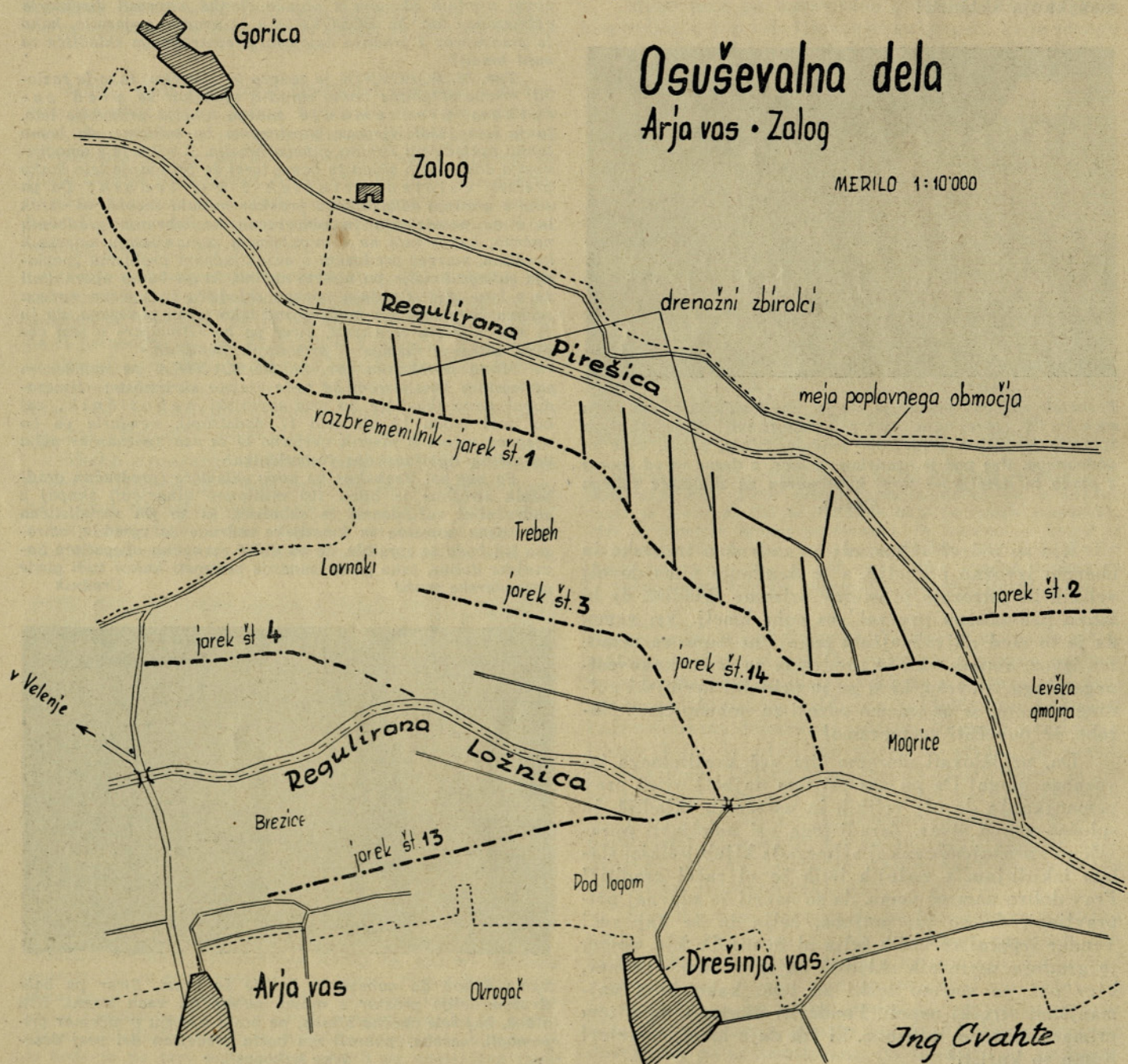
regulacijah na odvod tistih količin vode, ki nastopajo povprečno po enkrat v vsaki generaciji.

Z osuševanjem močvirij smo začeli na kompleksu zemljišč med regulirano Pirešico, novim odvodnim jarkom in okrajno cesto Petrovče—Zalog (glej situacijsko sliko 1). Ko so na tem zemljišču spomladi merili geometri, so dobesedno gazili po vodi. Že pri malotrajnem deževju je bil teren skoro preplavljen. Razmere smo znatno izboljšali že s samo regulacijo Pirešice in z izkopom odvodnega jarka. Talno vodo smo znižali na povprečno pol metra izpod površine. Za dobro hmeljišče pa je tudi ta gladina previsoka. Zato smo začeli z drenažo celotnega kompleksa, ki meri 34 hektarjev.

Preobilica mokrote škoduje rastlinam še mnogo bolj kot suša. Medtem ko deluje tekoča površinska voda s svojim razdiralnim učinkom (povodenj v letu 1954 je povzročila v našem okraju za okrog osem milijard

Osuševalna dela Arja vas • Zalog

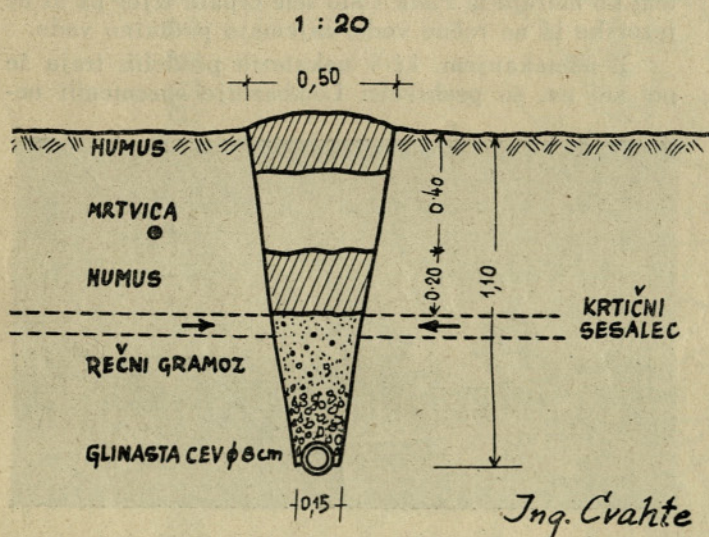
MERILO 1:10'000

škode), škoduje stoječa podtalna voda s tem, da prečuja dostop zraka. Poleg tega ovira tudi razvoj zemeljskih bakterij, ki pospešujejo razkroj humoznih tvarin. Namesto tega nastopi gnitje, tvorijo se kisline in drugi strupi za rast. Taka mokra zemljišča se tudi zelo počasi ogrevajo, ker vlaga znižuje toploto, ki jo porabi za izhlapevanje. Znano je, da se na močvirnem terenu sneg mnogo dalj časa zadržuje kot na suhem. Zato smo z oranjem navadno v zaostanku, v kolikor je obdelava sploh možna. Navadno se na takem terenu razvijajo kisli travniki z minimalnim pridelkom.

Take razmere so tudi na kompleksu ob Pirešici. Ako pa hočemo povečati površino hmeljišč, se moramo lotiti tudi teh terenov. Že letos se je pokazal večji pridelek sena na teh travnikih, a z drenažo ga hočemo usposobiti za njive. Izbrali smo kombiniran sistem cevni in krtični drenaž. Z njimi hočemo izsesati vso škodljivo stoječo vodo do globine enega metra. V Spodnji Savinjski dolini smo izvedli doslej razmeroma malo drenaž. Zato verjetno ne bo odveč, če ta način osuševanja podrobneje opišem. To tudi z željo, da bi si čim več interesentov ogledalo izvedbo.

PREREZ DRENAŽE

Na letošnji kmetijski razstavi v Celju so prikazali model drenaže, a izven razstavišča izvedbo samo. Cevno drenažo tvori sistem enakomerno razporejenih jarkov, ki vanje položimo cevi iz žgane gline. Cevi so dolge po 33 centimetrov, a premer je lahko različen, od 5 pa do 21 centimetrov. Polagamo jih na dno jarka, ki ga izkoplamo s potrebnim padcem. Med cevmi pustimo majhen presledek, da omogočimo dotok vodi. Jarek, ki je povprečno en meter globok, nato narahlo zasujemo z izkopanim materialom. Razdalja med takimi jarki je lahko različna. Odvisna je od višine talne vode, od vrste terena, od predvidene njivske kulture in podobno. V dno jarkov lahko namesto drenažnih cevk polagamo tudi butare iz vej, kamne, debel gramoz, primerno zloženo tratnico, lesena korita in podobno. Glavni cilj je ta, da omogočimo čim hitrejši odtok podzemne vode in dostop zraka v nastale praznine. Ker so cevi zasute, omogoča ta sistem lažjo in popolnejšo obdelavo zemeljskih površin, kot sistem osuševanja z odprtimi jarki.

Drenaža iz samih glinastih cevi je razmeroma draga. Zato smo skušali ob istem učinku najti cenejšo rešitev. To bomo dosegli s tako imenovano »krtično drenažo« (glej prerez slike 2). Namesto izkopanih jarkov, ki na njih dno polagamo cevi, izorjemo v globini

30—70 centimetrov s pomočjo posebnih plugov okrogle kanale. V teh se zbira voda in ker so orani v primeren padcu, tudi odteka. Razmak takih kanalov, ki so podobni krtovim, je lahko različen. Mi jih bomo narahlo v razdaljah po 3 metre. Ker je enakomeren padec težko izorati, ne bomo delali predolgih rovov, temveč jih vsakih sto metrov priključili na jarke s cevno drenažo. Te bomo v spodnjem delu zasuli s prodcem, tako da bo omogočen dotok vode iz krtičnih rovov. Na ta način bomo dobili podzemeljsko mrežo kanalov, ki se bo po njih odtekala voda in prezračevala zemljo. S tem bo omogočeno, da bodo prodre korenine globlje, rastlina bo postala močnejša in s tem žetveni pridelek večji.

Kot rečeno, bomo razporedili cevne zbirale v razdaljah po 100 metrov, a krtično drenažo v povprečni smeri v razdaljah po 3 metre. Ob Pirešici bomo položili drenažne cevi 1,10 m globoko, medtem ko bo globina krtičnih rovov povprečno 60 cm. Na valovitem jugovzhodnem delu smo izkopali krajši odprt jarek, ki bo odvajal poleg podtalne vode še padavinsko (deževno). Z izkopanim materialom bomo izravnali valovito površino in s tem omogočili boljšo kme-

Skica prikazuje prerez terena skozi drenažni jarek. V ilovnati zemlji izkoplamo 0,7 do 1,3 m globok jarek tako, da odmečemo humusni sloj na eno, a mrtvico na drugo stran. Jarki ne smejo biti daljši od 200 m. Na dno, ki mora imeti enakomeren padec, položimo drenažne cevi. Do višine krtičnih rovov, ki smo jih narahlo v prečni smeri v razdaljah po 3 m, zasujemo cevi z gramozom, da omogoča pronicanje vode. Ta tako imenovani »filterski sloj« prekrijemo s plastjo humusa. V kolikor ga primanjkuje, nasujemo vmes še mrtvico, vendar narahlo, da omogočimo zračenje. Izlivi drenažnih jarkov v odprt zbiralni jarek so vidni in izdelani iz kamna ali betona. Smeri morajo biti položene natančno po načrtu, da je možno vzdrževanje v primerih zamašitve.

tijsko obdelavo. Naše drenažne cevi imajo premer 8 centimetrov. To velikost smo izbrali z upoštevanjem razpoložljivega padca in predvidene vodne množine. Računamo, da bo s tem omogočen odtok enega litra na sekundo za hektar.

Po predračunu bodo znašali izdatki za to osušitev 4.560.000 dinarjev ali 134.000 dinarjev na hektar. Stroški niso nizki, vendar v primerjavi s pričakovanim pridelkom nikakor previsoki. Ekonomski račun nam kaže tole sliko. Predvidevamo, da bomo 60 odstotkov izsušenega zemljišča zasadili s hmeljem in preostalih 40 odstotkov s kolobarskimi posevki. Bruto pridelek hmeljišč cenimo 450.000 dinarjev na hektar, njiv 85.000 in pašnikov 10.000 dinarjev na hektar. V tem primeru doseže sedanja bruto vrednost 34 ha velikega zemljišča letno 340.000 dinarjev. Po zasaditvi s hmeljem in drugimi posevki dosežemo bruto vrednost $34 \text{ ha} \times 0,6 \times 450.000 \text{ dinarjev}$ je 9.180.000 dinarjev in $34 \text{ ha} \times 0,4 \times 85.000 \text{ dinarjev}$ je 1.156.000 dinarjev, to je skupaj 10.336.000 dinarjev. Pridelek na tem zemljišču se bo tedaj povečal po nekaj letih za okroglo 10 milijonov dinarjev. Seveda bo morala hidrotehničnim melioracijam slediti še agrotehnična, ki bodo o njih pisali agronomi.

Kombinacijo cevne in krtične drenaže uvajamo

še le zlagoma. Zadostnih izkušenj, kolikšne razdalje in kakšne globine so za teren ob Pirešici in za hmeljišča najprimernejše, še nimamo. Zato bomo morali tem prvim poizkusom posvetiti mnogo pažnje. Izvedbo samo, kakor tudi delovanje, bomo morali vestno opazovati in ugotovitve upoštevati pri drenaži naslednjih površin. Ne samo sosednje, temveč tudi oddaljenejše hmeljarje vabimo, da si naše delo ogledajo in nam povedo svoje pripombe. Več ljudi vedno več ve, in vsak pameten nasvet bomo s pridom uporabili pri nadaljnjem delu. Prav tako vabimo vse tiste hmeljarje, ki imajo v okviru svojega zemljišča zamočvirjene predele, da nas na nje opozorijo. Organi

vodne skupnosti vam bodo radi priskočili na pomoč, tako z nasveti, kakor z izdelavo načrtov ali z izvedbo samo.

Z regulacijo Ložnice in njenih pritokov smo naredili prvi korak pri urejanju vodnega gospodarstva. Sledijo izkopi raznih odvodnih jarkov in nato drenaža posameznih zamočvirjenih predelov. Upamo, da se ne bomo prej ustavili, dokler ne bomo izsušili vseh zamočvirjenih hektarov in se nam ne bo treba bati poplav ob še tako močnem deževju in dokler ne bomo lahko nudili našim poljem tudi ob največji sušni dobi dovolj veliko vlage.

Ing. Srečko Cvahte:

Koristi urejenega vodnega gospodarstva

Glavna uprava za vodno gospodarstvo LRS je priredila za hidrotehnične strokovnjake poučen izlet v Lombardijo (Severna Italija), ki je svetovno znana po dobro urejenem vodnem gospodarstvu. V kratkih obrisih bom poskušal posredovati vtise s 5-dnevnega potovanja. Rad bi prikazal pomen in koristi urejenega vodnega gospodarstva, ki bi ga prav zaradi naravnih, skoraj enakih razmer, tudi v Savinjski dolini lahko s pridom uvedli. Uspeh pri teh poskusih pa je odvisen od tega, koliko bomo znali in hoteli te pogoje tudi izkoristiti.

Zaradi lažjega razumevanja objavljamo obenem v današnji številki »Hmeljarja« tudi zemljevid vodno-gospodarskih zgradb (stran 17).

Lega Lombardije je zelo ugodna, saj jo na severu omejujejo Alpe, ki imajo v svojih ledenikih stalne rezervoarje vode. Skoro vse alpske reke vstopajo v svojem toku v jezera: Lago d'Idro, Lago d'Iseo, Lago Maggiore, Lago di Como, Lago di Garda in še v druga manjša jezera. V teh jezerih se nabira pomladna in jesenska voda za poletje. Z večjimi in manjšimi pregradami ob iztoku je človek še povečal že tako veliko jezersko prostornino. V sušni dobi se zaželeni količina vode odvaja po kanalih za namakanje. Velik pomen jezer je tudi v tem, da ob hudih nalivih zaustavljajo vodo. Iz hudournikov prihrumi voda vanje, zato počasi naraščajo, a odtok regulirajo tako, da ni nevarnosti za poplave v nižjih predelih. Poleg naravnih jezer so zgradili tudi umetna, ki so jim prav tako za nekako »vskladiščenje« vode v deževni in za oddajanje v sušni dobi.

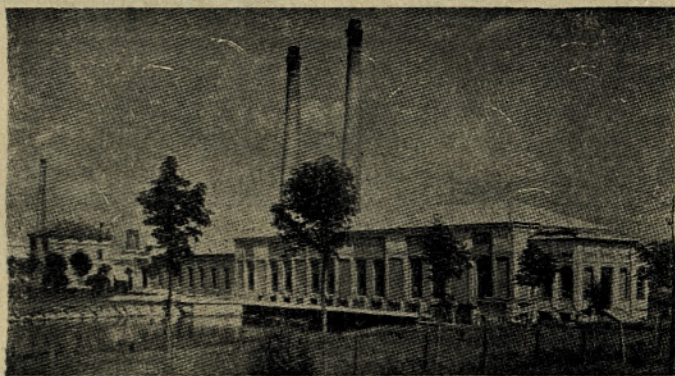
Vsa važnejša zaježitvena dela so opravili v zadnjih 30 letih in za to porabili nad 10 milijard lir (lira je približno enaka dinarju). Višina zaježitve je različna: od 1,5 do 7 metrov. Ravna se po naravnih razmerah. S tem so povečali letno zmogljivost jezer za skoro 1 milijardo in pol kubičnih metrov vode in omogočili dodatno uporabo 300 m³ na sekundo. Tako so povečali namakalne površine za 124.000 ha. Kako velike so finančne koristi teh umetnih zaježitev, pove največ izračun, ki kaže, da bi znižanje gladine gardskega jezera za 20 cm povzročilo povprečno poldrugo milijardo lir škode na zmanjšanih pridelkih. En centimeter zaježitve gardskega jezera vsebuje namreč 3.640.000 m³ vode.

Tako umetno jezero namerava zgraditi Vodna skupnost porečja Savinja v zgornjem toku Ložnice. Načrt že pripravljamo. Poleg namakanja omogočajo ta jezera izrabo vodne sile za elektrarno. V kolikor posamezna nimajo dovolj velikega padavinskega področja, speljejo po kanalih ali rovih še vodo z drugih

porečij. Jezera (naravna ali umetna) polnijo po več let ali pa tudi po večkrat letno.

Prav tako kot namakajo alpska jezera z odtočnimi kanali gornje predele, namaka reka Pad ravninska področja. Razlika je le v tem, da je omogočeno namakanje v prvem primeru z naravnim padcem, medtem ko morajo iz Pada vodo šele črpati. Kjer pa ni ne jezerske in ne rečne vode, zajemajo podtalno vodo.

Z namakanjem, ki v nekaterih predelih traja že pet sto let, so prebivalci Lombardije spremenili ne-

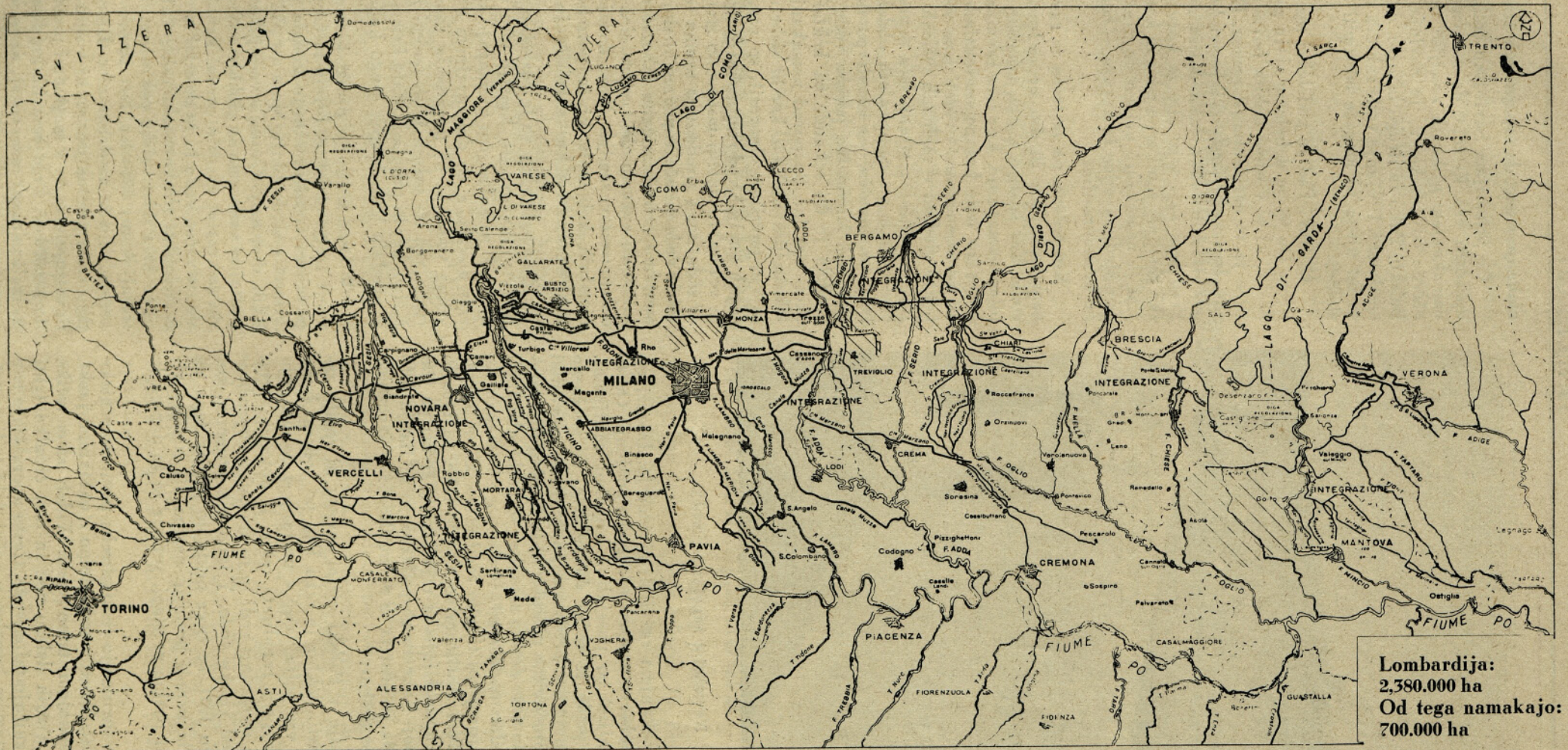
Črpalna postaja za namakanje in osuševanje.

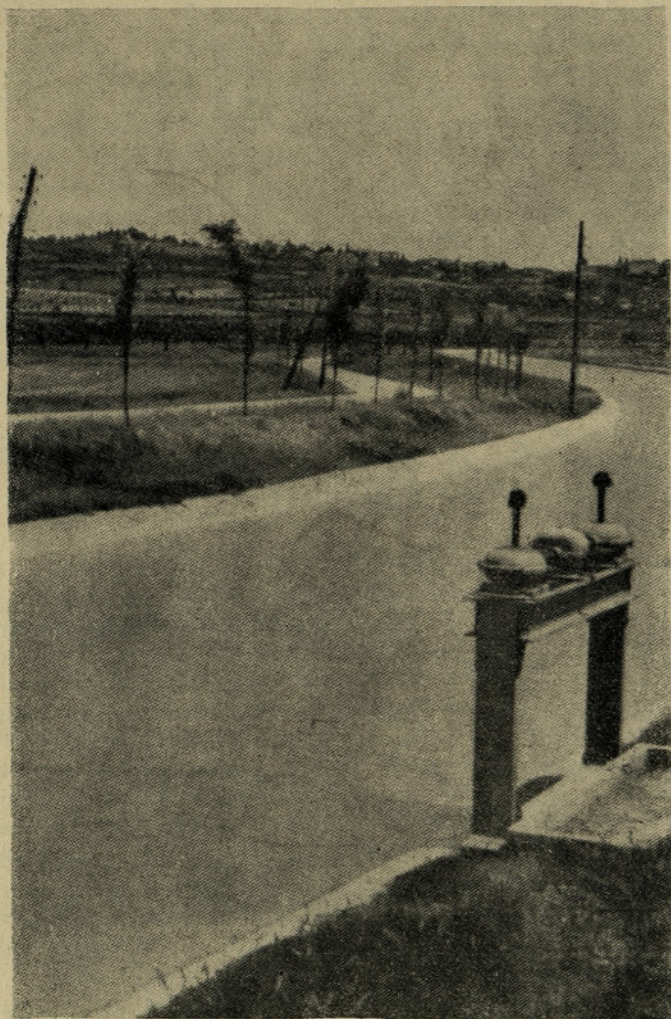
rodoviten prodnat teren, ki izvira iz ledeniške dobe, v žitnico za vso Italijo. Namakati so začeli leta 1480. Dotlej so z vodo gospodarili posamezni fevdalni gospodarji. Uporabljali so jo le kot gonilno silo v mlinih in kovačnicah, medtem ko so namakanje prepovedali. Šele po bitki pri Legnanu je postala voda splošno ljudska last. Tedaj so začeli uporabljati posamezne mlinске kanale za namakanje, poleg tega pa so gradili še posebne namakalne kanale. Te starinske kanale še danes uporabljajo. Največji kanal dotoči celo 110 m³ vode na sekundo, to je skoraj toliko kot Savinja.

Po svojem geološkem sestavu so tla v Lombardiji različna. Ob Alpah je hudourniško področje, sledi morensko (ledeniško), a ob Padu je naplavinsko. Zato so tudi način namakanja prilagodili sestavi terena. V prodnatem svetu uporabljajo preplavljanja, za kar potrebujejo velike množine vode (do 3 litre na sekundo za hektar). V manj propustnem peščenem terenu namakajo z dviganjem gladine talne vode, a v ilovnatem terenu z umetnim podeževanjem. Vmes so še razne kombinacije, ki pa so odvisne od vrste kulture.

Seveda je treba poudariti, da namakanje, še posebej prelivno, močno izčrpa zemljo. Zato so vzpo-

Zemljevid Lombardije, ki je vsa prepredena z rekami, jezeri in s kanali

Namakalni kanal z zapornico.

redno z namakanjem razvijali živinorejo. Intenzivno namakanje zahteva namreč intenzivno gnojenje. Od 40 do 50% zemljišč so posejali s krmnimi rastlinami. Namakanje pride le tedaj do veljave, če istočasno povečamo gnojenje, predvsem gnojenje z naravnimi gnojili. Iz nerodovitne puščobe se je Lombardija spremenila v rodovitno deželo zato, ker so prebivalci znali zemljo pravilno obdelovati. Istočasno z namakanjem so pričeli najprej gojiti tako rastlinstvo, ki ne izčrpa zemljo. Tem rastlinam so sledile take, ki tvorijo dušik in jih uporabljajo za rejo živine, živina pa jim prideluje gnoj. Takemu gospodarjenju se Italija lahko zahvali, da je postala iz revne dežele — izvoznica kmetijskih pridelkov.

Namakanje v Padski nižini seveda ni rodilo znanih koristi, dokler je reka Pad po večkrat letno preplavljala vsa polja daleč v notranjost doline. Zato so morali najprej regulirati reko, ji določiti varen tok pri nizki in srednji vodi in jo omejiti z obrambnimi nasipi pred visoko vodo. V izjemnih primerih, kot je bilo v letu 1951, še sicer pride do poplav tega ali onega predela zaradi prebitja nasipa ali izredno visoke vode, ki nasipe prestopi, vendar se to dogaja le redko.

Takoj za regulacijo je bilo treba posamezne nizke predele osušiti. To so izvedli delno z naravnimi jarki, delno z izčrpanjem talne vode. Videli smo velike zgradbe, ki v njih delajo noč in dan črpalke (glej sliko 2!), da znižajo talno vodo. Često uporabljajo iste črpalke s sistemom kanalov v sušni dobi tudi za na-

makanje s tem, da črpajo vodo iz reke nazaj v kanale.

Ce primerjam Savinjsko dolino s Padsko, moram opozoriti vse, ki žele, da začnemo z osuševanjem in namakanjem njihovih zemljišč, ne da bi prej uredili glavne odvodnike, to je Savinjo, Voglajno, Ložnico, Bolsko, Pako in druge manjše, da je tak način negospodarski. Urejanje vode zahteva pravilen sistem dela, ki od njega ni mogoče odstopiti brez škodljivih posledic.

Ob reki Pad je pedološki sestav zemlje zelo različen. Do 60 cm debelemu sloju prsti sledi tanjši sloj peska, ki se v njem nabira površinska voda. Za kmetijce je to najidealnejši prerež. Da se dobro obdelovati, ima dovolj organskih snovi, ker so bila tam nekoč močvirja in lahko čaka daljšo dobo na namakanje. Predvsem gojijo tu žito in koruzo, a tudi industrijske rastline: sladkorno peso in konopljo. V tej pokrajini je namakanje omogočilo dvakratno žetev. Žitaricam sledi navadno še koruza — činkvantin, ali pa razne krmne rastline.

Kot rečeno, pa je treba te ravninske predele tudi namakati. Čim 20 dni ne dežuje, je treba dovajati vodo. Ker štedijo z njo, uporabljajo predvsem škroplilno namakanje. Ker ima ravnina malo padca, lahko dovajajo vodo kar po osuševalnih kanalih s črpalkami in zapornicami. Videli smo vzporedne kanale, ki imajo gladino v različnih višinah in tok vode usmerjen v nasprotno strani. Iste naprave lahko služijo v osuševalnih ali namakalnih obdobjih, kjer pa teren tega ne dopušča, so kanali po funkciji ločeni (glej sliko 3!). Minimalna poraba vode za namakanje tega predela je 0,4 sekunde na hektar, kar zadostuje za okoli 100 dni. Razpored namakanja je določen s posebnim pravilnikom, ker bi sicer ne bilo dovolj vode za vse površine. Opozorili so nas, da je treba v glinastih zemljah vodo natančno dozirati. Ker propustnost ni velika, bi uničili mikrobnno življenje in rastlina bi se zadušila. V prodnatem terenu te nevarnosti ni, ker višek vode odteče v podzemni sloj. Zemljo lahko primerjamo z biokemičnim laboratorijem. Orjejo že v juliju ali avgustu, da vročina, dež in zmrzovanje predelajo sestav zemlje. Vodo dodajajo le v tistih minimalnih količinah, ki je potrebna za vzdrževanje rastline, medtem ko vskladiščenje ne pride v poštev.

Z namakanjem se je posrečilo proizvodnjo v kmetijstvu uravnovesiti. Kmetje niso več odvisni od vremena. Z namakanjem premagajo sušna obdobja, ki bi rast uničila, a ob dolgotrajnem deževju izčrpajo odvečno vodo, ki bi povzročila zamočvirjenje. Ni jim treba več ob sušnih letih poceni prodajati nedoraslo živino, ker bi primanjkovalo krme, zato da bi jo morali v ugodnih letinah spet drago kupovati.

V Lombardiji je prešla hidrotehnična kultura v svoje tretje obdobje. Bijejo bitko za zadnje neplodne površine. Gradijo zadnje kanale v Eleni, Piemontu. Viloressu in dopolnjujejo stare, ki nimajo dovolj velikih dimenzij. Gradijo vodnjake, ki iz njih črpajo podtalno vodo celo iz globine 120 metrov. Po Bergamski pokrajini gradijo prečni kanal, ki naj bi pobral vso odvečno vodo in jo dovajal novim zemljiščem. Hidrotehnični strokovnjaki zaključujejo dokončno ureditev 700.000 ha velike pokrajine. Ta boj z naravo je trajal skoraj 2000 let. Ker izvorov žive vode nimajo več, mislijo že na druge vire. Kjer je le mogoče, gradijo mala umetna jezera, ki v njih nabirajo vodo. Zadovoljujejo se že z majhnimi prostorninami od 40.000 do 100.000 m³. Predvsem jih gradijo v provinci Paviji. Ti mali naravni rezervoarji so za napajanje živine in za namakanje s škropljenjem. Odtok so uredili po ce-

vovodih, da se porazgubi čim manj dragocene količine. Nameravajo zgraditi 30.000 takih jezerc. Doslej so jih zgradili okoli 4.000. Pregrade so v glavnem iz zemlje, ker so najcenejše.

Istočasno s hidrotehničnim napredkom se razvijajo agrotehnične mere v skupni borbi za povečanje pridelka. Seveda ne pozabljajo na živinorejo. Zaradi teh treh gospodarskih panog je postala Lombardija agrarno najnaprednejša dežela, ki jo obiskujejo kmetovalci vseh dežel, da bi se naučili pravilno gospodariti.

Po teh izkušnjah se bodo morali ravnati tudi sa-

vinjski kmetovalci. Z ustanovitvijo Vodne skupnosti porečja Savinje, ki že dve leti uravnava tok Ložnice in njenih pritokov, ki je letos začela že tudi z osuševanjem zamočvirjenih predelov in ki namerava naslednje leto začeti z gradnjo namakalnih sistemov, se lahko nadajamo, da se bo tudi pri nas kmalu začela doba urejenega vodnega gospodarstva. Mi sicer ne bomo imeli 500 let starih tradicij, toda z dobro voljo in pametnim prilagajanjem izkušenj v tujini, bomo v kratkem dosegli stopnjo izkušenejših dežel.

(Nadaljevanje v 1. številki 1958.)

Vse napredne dežele zahtevajo šole in šole v kmetijstvu

Povsod po svetu v naprednih državah, zlasti pa v pokrajinah, kjer pridelujejo hmelj, nenehno propagirajo za čim popolnejše izobraževanje v kmetijstvu. Za primer navajamo (v izvlečku) nedavno poročilo iz »Hopfenrundschau«:

NAJBOLJŠA DOTA JE IZOBRAZBA V KMETIJSKIH ŠOLAH IN UČNIH OBRATIH

Cez nekaj tednov se bodo spet odprla vrata kmetijskih šol. Po deželnih poročilih o šolskem obisku v kmetijskih šolah je bilo v Zvezni republiki v zadnjem zimskem polletju 11.569 učenk in 27.970 učencev. Samo v bavarskih kmetijskih šolah je bilo vpisanih nad 11.000 učenk in učencev. Posebej zaznaven je dotok učenk na gospodinjske oddelke.

V »Hopfenrundschau« smo vedno znova poudarjali, da mlade hmeljarke in hmeljarji ne bodo mogli več uspevati z osnovno šolo in poklicno šolsko izobrazbo, če bodo res ho-

teli urediti svoje delo današnjim zahtevam primerno. To spoznavajo mnogi mladi iz dneva v dan in tudi mnogi starejši so uvideli. V kmetijskih šolah hmeljarskih okolišev posvečajo nekaj ur še hmeljarstvu, kar je samo po sebi razumljivo zelo privlačno. Malo je hmeljarjev, ki bi se ne zavedali, kako nujna je nadaljna izobrazba, a potem se čisto ustavijo pred vprašanjem, kdo bo postoril doma namesto hčere ali sina. Nobenega zdravila ni za vse. Najčesteje pomaga samo dobra volja drugih, da gre kljub temu delo naprej. Delo si razdelijo in v zimskih mesecih se to še posebej posreči. Teže je z vprašanjem za nadomestek delovne sile, če gre za redno učno dobo v nekem tujem poklicu. Često lahko pomaga kmetijski urad vsaj z nasvetom. Denarno vprašanje v glavnem ni več najbolj poudarjeno. Tudi letos je Zvezna vlada, upoštevaje važnost kmetijskega poklica, oskrbela v Zelenem načrtu sredstva za podporo upravičenim obiskovalcem kmetijskih šol. Skoraj redno se pridružijo državnim ugodnostim še privatni podporniki. Glavna stvar pa bo vedno in predvsem dobra volja. Tudi tu velja stara resnica: »Kjer je volja, tam je tudi rešitev!«

TUDI SAVINJSKI HMELJARJI SE POSPEŠENO IZOBRAŽUJEJO!

Karel Kač:

Strojna služba je odvisna od dobrega kadra

O mehanizaciji v kmetijstvu in njenih izgledih v prihodnosti smo že veliko pisali, zato ne bi še enkrat govorili o problemih, ki spremljajo njen razvoj. Zadnje čase se o tem toliko razpravlja, da upravičeno pričakujemo spremembe, ki bodo odločilno vplivale na nadaljnji razvoj kmetijskega strojništva.

Če govorimo o strojništvu, ne da bi obenem posvečali dovolj veliko skrb strojniškemu kadru, je ravno tako, kakor bi delali račun brez krčmarja. Zavedati se moramo, da je uspeh, ki si ga želimo in ga hočemo, odvisen v največji meri od dobrih strojnikov. Pa ne samo to. Kar zločin bi bil, če bi dali stroje v roke nevednim ljudem, saj imamo v takih in podobnih primerih že precej bridkih izkušenj. Imeti moramo pred očmi, da je stroj skupna last in nam ne sme biti vseeno, koliko časa služi svojemu namenu. Povsem razumljivo in opravičljivo je, da smo šolanju širokovnega kadra posvetili tako veliko skrb.

Tečaj za vodje bodočih strojno-traktorskih obratov kmetijskih zadrug je že od 25. septembra naprej. Trideset zadrug je poslalo vsaka po enega tečajnika, od katerega bo v prihodnosti mnogo odvisna prava smer dela v zadrugi. Moramo reči, da so se zadruge potrudile in poslale res sposobne ljudi. Program dela je zelo obširen, verjetno celo preveč. Toda fantje so zadovoljni, saj vedo, da morajo temeljito spoznati svoj posel, če bodo hoteli voditi praktično delo v zadrugi. Poleg teorije jim ostane dovolj časa za prakso. Vse je seveda odvisno od primernege vremena, ki jim pa sedaj v jesenskem času ni preveč naklonjeno. V slabem vremenu prebijejo največ časa v delavnicah pri strojih in praktičnih učilih. Na razpolago imajo najvažnejše pripomočke, med drugim tudi traktorje

in avto, tako da bodo lahko pridobili potrebno znanje za izpit traktorista in šoferja. To jim bo zelo koristilo, saj bodo morali biti večji najrazličnejših strojev, če bodo hoteli obvladati vso mehanizacijo na svojem terenu.

Po vsej verjetnosti bo tečaj zaključen 25. decembra. Takoj za tem pa se bo začel drugi tečaj, prav tako za vodje kmetijskih zadrug in sicer za one zadruge, ki tokrat zaradi objektivnih razlogov niso prišle na vrsto. Pričakujemo, da bomo na ta način dobili najpotrebnejši strojniški kader, ki ga zaenkrat od druge nikakor ne moremo dobiti. S tem pa problema še nismo rešili. Gre za ljudi, ki bodo neposredno upravljali stroje. Kmetijska zadruga jih bo potrebovala kar precejšnje število. Res je, nekaj traktoristov že imamo, toda ti še zdaleč ne bodo mogli zadostiti vsem potrebam. Zato so pri desetih kmetijskih zadrugah organizirali dvomesečne traktorske tečaje. Prve dni novembra so se začeli tečaji v Petrovčah, Žalcu, Šempetru in Braslovčah. Na vsakem od tečajev bo približno trideset ljudi, tako da bi že do maja prihodnjega leta lahko imeli okoli tri sto novih traktoristov. Dobro bi bilo, da bi tudi ti opravili traktorske izpite. Seveda bo prej potrebno veliko časa in vaj za temeljito obvladanje stroja, kajti stara resnica je, da si človek samo s potrpljenjem in trdim delom pridobi potrebne sposobnosti.

Menimo, da je tako delo edino pravilna pot. Ne sme nam biti žal naporov, ki jih vlagamo v to, kajti samo na ta način bomo pridobili potreben kader, ki ga tako zelo potrebujemo, zlasti sedaj, ko pričakujemo dobavo velikega števila novih kmetijskih strojev.

Igo Tratnik:

Na pragu pospešene mehanizacije v Savinjski dolini

Jeseni je Savinjska dolina kakor umazana preproga. Polja so prazna. Hmeljišča so za letos opravila svoje. Čas je, da se odpočijejo! Po travnikih se tu in tam pase živina. Hiše in naselja so dolgočasno gola; ne odeva jih več bohotno zelenje. Jesen!

Če bi tujcu hotel zdaj, jeseni, pričarati podobo Savinjske doline v polnem zelenju, bi se moral zelo potruditi. Celo dvomim, da bi tujec sploh verjel, da je bila Savinjska dolina poleti vsa pretkana s temnim zelenjem, s hmeljem, cvetočimi travniki in z razigranimi krošnjami sadnega drevja okoli naselij. Samo rdeče strehe nad hišami kipijo iz naselij v nebo... Tega ni moč povedati z besedo, treba je videti!

Zdaj ni več sonca. Le megle se vlačijo po dolini in po soteskah med obrobni gorami. Mrzel vzhodnik preganja umazano sive oblake, zaletavajoč se zdaj sem zdaj tja, da bi morda le našel kak pozabljen orumenel list in ga v besnem vrtincu odpihnili v blato. Med polji se na oko brezsmiselno, vsekakor pa nepotrebno vijugajo potočki in potoki v Savinjo. In, koliko škode povzroče te potuhnjene struge in strugice! Kar vidiš, kako tu odnašajo plodno prst, tam pa ob dežev-

Stalna Hmeljarska šola v Vrbiu pri Žalcu, ki se je začasno umaknila tečaju za vodje strojnih oddelkov pri kmetijskih zadrugah. Fotoposnetek III. letnika ob zaključku, julija 1957. Z leve na desno v prvi vrsti: Franc Gril (sadjarstvo), Franc Vožič (živinoreja), Jožica Janžek (slovenščina), ing. Branko Resman (ravnatelj), ing. Blažena Pugelj in ing. Lojze Kač, predavatelja z Inštituta za hmeljarstvo ter Stefan Pečolar, direktor Kmetijskega posestva Vrbiu.

ju preplavljajo polja in jih spreminjajo v močvirja. Koliko plodnih ozar so iztrgali prizadevnim savinjskim hmeljarjem! Toda, kmalu bo odzvonilo njihovi samovolji! S tehniko in znanjem oborožen hmeljar bo izravnal njihove struge, izkopal kanale in osušil močvirja. Preprečil bo suše in poplave. Savinjska dolina se bo sprostil...

Neenakomerne, križem kražem razmetane njive in zaplate bodo hmeljarji združili v velika, zajetna zemljišča. V rajdah bodo zabrnili Steyerji, Fergusoni, Zmajji... Kombajni bodo z lahkoto opravljali delo tisočev človeških rok. Pogal pa jih bo v tek le razumen savinjski kmet, samo tak jih bo lahko upravljal in jim določal delovno pot.

Hmeljar naj bo strojem gospodar? Da! Vendar ne zlahka! Znati bo moral veliko več kot doslej, ko je z rokami, s telesno močjo obdeloval savinjsko zemljo. Trezno premislimo! Čemu desetine traktorjev, strojev in, kaj z vsemi tehničnimi pridobitvami, če ni sposob-

Slušatelji sedanjega tečaja za vodje strojnih oddelkov pri KZ (tretji z desne na levo spredaj: predmetni učitelj tovariš Zupanek).

nih in dela voljnih ljudi, ki bi znali s stroji upravljati in znanstvene izsledke uporabljati? Stroje je lahko nabaviti — ljudi pa ne! Strokovnjaki ne rasejo na njivah. V šolah si morajo pridobiti potrebno znanje!

Silovit razmah v mehanizaciji si je začrtala Savinjska dolina. Zlasti v hmeljarstvu! Neogiben je kader, voljan in sposoben za vodstvo strojnih oddelkov domala sleherne kmetijske zadruge v celjskem okraju.

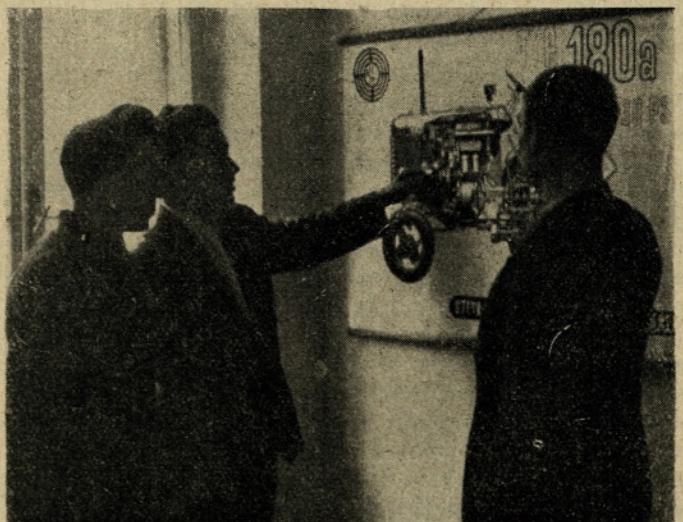
Od kod vzeti ta kader? Kmetijska proizvajalna poslovna zveza Žalec je kot strokovno združenje kmetijskih zadrug na hmeljarskem področju poskusila s pospešenim usposabljanjem v traktorskih tečajih, in... Prvi poskus — Vrbiu!

Da, Vrbiu!

Okrog urejenih poslopij kmetijskega državnega posestva je vse mirno. Le na travniku onkraj velike nove hmeljske sušilnice leno prestopajo krave? Da bi si vse ogledal, mi primanjkuje časa. Čemu sem pravzaprav prišel?

»Vdrl« sem v pisarno Hmeljarske šole, ter se »legitimiral« mladeniču v sivem delovnem suknjiču — tovarišu Zupaneku, predavatelju na tečaju, ki mi je z nekaj stavki tole povedal:

»Tečaj smo začeli 25. septembra letos. Kmetijske zadruge in poslovne zveze celjskega okraja so poslale

Tovariš Zupanek razlaga strojništvo.

Slušateljem tečaja razkazuje tovariš Zupanek razstavljen motor.

na tečaj po enega, nekaj med njimi tudi po dva svoja moža. Vseh skupaj je bilo v začetku trideset. No, zdaj jih je samo še osemindvajset. Dva sta »izginila«. Eden iz Dobrne, ne vemo zakaj; drugi iz Zreč, ker ga druga nujno potrebuje doma. Verjetno bosta prišla na naslednji tečaj. Starost je precej različna. Najstarejši je France Malus iz Šmartnega ob Paki — 52 let, najmlajši pa je Milan Stermecki iz Lokrovca pri Celju — 22 let. Sprva, zaradi pomanjkanja opreme, nismo mogli vseh prenočiti. Morali so se voziti domov. Zdaj smo vse to uredili. No, tako! Drugo naj vam povedo sami!

»Kje so zdaj?«

»V učilnici! Popoldne se uče, dopoldne poslušajo praktična predavanja na prostem.«

V učilnici je bilo dobrih dvajset fantov in mož. Prizadevno so se sklanjali nad knjige in zapiske, ko da se ne menijo drug za drugega. Sprva so bili malce zadržani, pozneje pa jim je beseda nekako kar »tekla« iz ust.

»Čemu ste pravzaprav prišli na ta tečaj?«

»Da bi postali šefi!« je nekdo hudomušno pripomnil in splošna veselost je premagala zadrego. Zdaj je šlo lažje. Fantje so govorili skoraj kar vprek in, ker so se že sem in tja le preveč strokovno izražali, sem moral lepo premagati svojo sramežljivost in povprašati, kaj pomeni to in kaj ono? Pa smo se dobro razumeli.

»Hrana je bila v začetku preklemano slaba! Menda so računali, da je za nas vse dobro, češ, saj smo tako močno sestradani!«

Splošen smeh, seveda!

Prve praktične vožnje s traktorjem pred »sotrpini« in učitelji zahtevajo popolno obvladanje živcev.

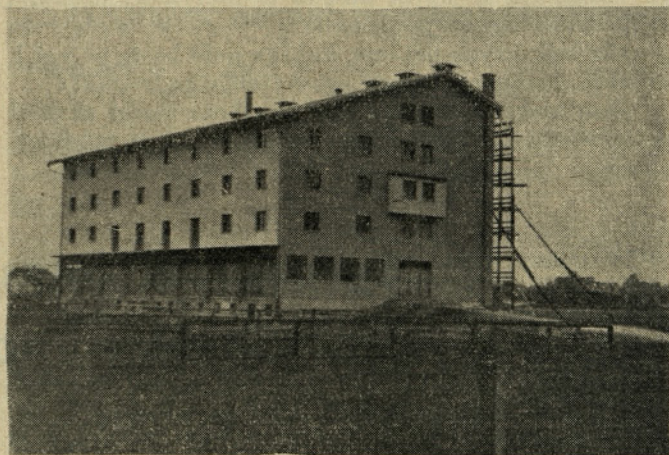
»Zdaj je dobra. Neverjetno, začel sem se rediti!« je nekdo pripomnil in se »pobožal« po trebuhu. Njegov sosed ga je kajpak takoj zbodel: »I, kajpak! Saj še med predavanji dremlješ!«

Ko ne bi zbadljivec imel tako pretirano »resnega« obraza, bi mu človek še verjel, tako pa... No, čeprav so nekateri že precej odrasli, že očetje, bi dejal, so se tu in tam le izdali, da se jim je nagajivščina iz šolskih klopi spet vrnila v »stare« kosti. Pa naj še kdo reče, da šola ne naredi vraga in pol iz človeka!

»Kaj hočete, smo pač šolarčki!«

»In učenje?«

»Mm, tega je veliko: agrotehnika, kmetijsko strojništvo, ekonomika, kalkulacije, strojezanstvo, združništvo... Sprva sem si še naslove s težavo zapomnil. Pa je tudi to prešlo. Zagristi se je treba v delo, pa gre. Resda je veliko vsega, skoraj preveč, toda v treh mesecih moramo vse »prebaviti«. Najraje se vrtim okoli strojev. Mi vsi smo s kmetij. Vajeni smo dela, takega z rokami! Toda, ko se je treba vvesti za knjigo?... Kar povem, raje bi prenašal koše! Veste, že lep čas je minil, odkar sem zapustil ljudsko šolo in... težavno se je spet privaditi šolskim klopem. Vzemimo ekonomiko! Je lepa stvar in koristno je, če človek ve to in ono, samo meni se le tako zdi, naj si še tako vtepmam v glavo, notri mi bo malo ostalo. Zdaj

Letos zgrajena vzorna velika sušilnica (6 x 16 m²) za hmelj na Kmetijskem posestvu Vrbje.

verjamem študentom, da ta stvar še zanje ni »od muh«! Pa so veliko bolj izobraženi kot mi. Pomislite, v osmih urah, kolikor štejejo vsa predavanja iz ekonomike, bi moral »pogoltniti« ves naš gospodarski sistem! Kakor bi vodo z rešetom prenašal, prav zares! Zdaj pa ne vem, ali sem jaz »zabit« ali kaj?«

»Pa predavatelji?«

»He, he, ko bi nekoga ne bilo tukaj, bi že kaj rekel. No, tudi tako bom povedal, da smo mi z njimi zadovoljni. Vprašanje je le, če so oni z nami. Bomo videli, kako bo pri izpitih.«

Kakor povsod, je tudi tu pogovor nanesel na »materialne zadeve«. Tečajniki so povedali, da so jim v večini primerov njihove področne kmetijske zadruge omogočile šolanje. Nekateri imajo z njimi že sklenjene delovne pogodbe ali pa vsaj zagotovilo, da jih bodo po uspešnem tečaju takoj zaposlile. Vendar je nekaj nevšečnih izjem. Na primer Stermecki iz celjske KZ se vzdržuje večidel sam in niti ne ve dobro, za kaj ga bodo porabili in, če ga sploh bodo. Franc Jug iz Lesična pa bo moral svoji zadrugi povrniti vse stroške. Odrgovali mu bodo od plače. Francetu Šumiju pa plačajo samo stroške šolanja — 6000 din — in dnevnice za morebitne ekskurzije.

Ti in še nekateri primeri kažejo, da zadruge tu in

tam niso razumele **namena** tečaja! Po svojih najboljših močeh bi morale omogočiti, da bi bilo šolanje čim bolj uspešno. Saj je v njihovem interesu, da dobijo strokovnjaka v »hišo«. Zakaj pa se na primer v Petrovčah tega prav dobro zavedajo?

Pogovorili smo se tudi o prostem času.

»Ob nedeljah imamo »frej«. Razletimo se po domovih. Seveda so drugi dan razne težave. No, manjka ponavadi nihče, le Hruševar iz Obsotelja včasih »zamudi« avtobus. Saj veste, domači, dekleta in tako naprej...«

Obdolžencu je bilo malo nerodno, po drugi strani pa mu je kar godilo. Kar pa se avtobusa tiče, nihče ne ve nič natančnega — morda je pa reš zamudil!

Tečajniki iz Vrbja so si ogledali med drugim tudi demonstracije modernih poljedelskih strojev. Bili so tudi na več ekskurzijah. V Mariboru so si ogledali Tovarno poljedelskih strojev, Kmetijsko šolo in Tovarno avtomobilov. Bili so tudi v Ljubljani: Litostroj, Muzej...

»In v nebotičniku!« je nekdo med smehom dostavil. (Seveda je bil to neuraden in »izvenšolski« obisk!)

Na dvorišču so pokazali, kako že upravljajo s traktorji. Kar dobro, seveda še ne povsem lepo. Dokaz? Nekdo na primer ni mogel dokazati, da zna voziti nazaj. Da le ne bi bilo to primer kdaj pozneje, ko bo treba druge poučevati!

»Ko smo ravno pri tem, kakšno delo boste po vaših pričakovanjih pravzaprav opravljali v zadrugah?«

»Kot vodja strojnega oddelka bom moral skrbeti za vse stroje s priključki. Kot žandar bom moral bdeti

nad njimi! Ne samo to! Moral bom organizirati delo in prepričevati ljudi, da je mehanizacija res edina pot k napredku. Več! Z delom in praktičnimi primeri bom moral dokazovati, da imam prav jaz, ne pa starokopitneži. Vem, da bo sprva težavno. Toda, upam, da se bo vse dobro izteklo! Saj, če ne bi tako pričakoval, ne bi prišel na tečaj!«

Prav je imel! Tečaj ni le fabrika »piltkov« za morebitne službice, ne, je poskus, da si KZ ustvari tak strokovno sposoben kader, ki mu bodo lahko **zaupale** službo voditeljev strojnih oddelkov! Morali se bodo z besedo in dejanji »**tolči**« za pospešeno mehanizacijo v savinjskem kmetijstvu, kar je pogoj za **socialistično gospodarjenje z zemljo!**

Morali bodo biti politično zavedni in udarni ter požrtvovalni! Zato pa jim **morajo matične zadruge vnaprej zagotoviti službo** in jim sproti krepiti veselje, da bodo v treh pičlih mesecih »pogoltnili« ves učni program.

Pri poslavljanju so bili tečajniki že spet v učilnici. Res, čas hiti in delo ne čaka. Mimogrede sem si ogledal še poslopja, polja in živino Kmetijskega državnega posestva Vrbje. Prav je, da so tečajniki ravno v Vrbju, kjer lahko vidijo veliko lepega in koristnega ter se veliko nauče. »Teorija, praksa in dokazi v naravi!« bo po izpopolnitvah in korekturah negativnih primerov tromesečni tečaj za vodje strojnih oddelkov v kmetijskih zadrugah celjskega okraja (predvsem hmeljarskih predelov!) v Vrbju...

Po primeru Vrbja pa — seveda s spremembo namena — tečaji v Petrovčah, Žalcu, Šempetru in morda še kje!

Karel Kač:

Agroservis Šempeter bo obrat Kmetijske proizvajalne poslovne zveze Žalec

Pospešena mehanizacija v savinjskem hmeljstvu neogibno zahteva med drugim tudi večje podjetje, ki se bo ukvarjalo večidel z oskrbovanjem in popraviljem traktorjev, priključkov, strojev itd.

V septembru letos je delavski svet »Agroservisa« v Šempetru sklenil, da se s 1. I. 1958 vključi v Poslovno zvezo Žalec. Vzroki za priključitev niso morda v morebitnih dosedanjih napakah ali slabem gospodarjenju v tem podjetju, ki se vsa leta od ustanovitve na moč trudi, da premosti začetne težave. Te težave so posledica visokih obveznosti pri vračanju letnih odplačil osnovnih sredstev. Ves kolektiv se je dobro zavedal težav, iskal je možnosti za proizvodnjo predmetov, ki jih kmetijstvo potrebuje. Seveda, ker pa ni mogel po veljavnih predpisih uporabljati ugodnih regresov na določene kmetijske stroje, ki bi jih lahko izdeloval, mu je vsako nastopanje na tržišču bilo onemogočeno. Navsezadnje se je podjetje odločilo, da v kooperaciji prevzame montažo »Tobi« štedilnikov za potrebe široke potrošnje. Točno je, da ta nova proizvodnja zelo malo opravičuje naziv podjetja, točno pa je tudi to, da je prav ta nova proizvodnja omogočila podjetju znižati usluge pri popravilu kmetijskih strojev za ca. 30%. Kapacitete podjetja samo za popravilo kmetijskih strojev in naprav daleč presegajo dosedanje potrebe, zato ni prav v nobeno škodo začelo podjetje z novo proizvodnjo. Hkrati pa se kolektiv dobro zaveda, da bo slej ko prej moral prevzeti odgovorne naloge v kmetijski mehanizaciji na svojem področju.

Prav iz teh razlogov smo že dlje časa na raznih forumih razpravljali o morda le umestni in koristni priključitvi podjetja poslovni zvezi, ki postaja čedalje pomembnejši činitelj v našem kmetijstvu. Dostikrat smo že govorili in sklepali o novih organizacijskih oblikah, ki so nujne, če želimo pospešiti našo kmetijsko mehanizacijo. Te stvari so danes že tako daleč, da bomo v najkrajšem času začeli z novo organizacijo. Toda čim bolj smo določeneje zaključevali o teh problemih, tembolj nam je sililo v ospredje vprašanje priključitve »Agroservisa«. Ta obrat bo v novih organizacijskih oblikah moral postati kmetijski obrat v pravem smislu. Njegova naloga ne bo samo popraviljanje kmetijskih strojev. Poleg osnovne naloge, ki jo do neke mere že danes opravlja, bo najvažnejša strokovna vloga pri organizaciji na terenu z instruktorsko in kontrolno službo. Skratka, postati bo moral središče razvoja kmetijske mehanizacije na našem področju, zaradi tega je prav, da mu to vlogo čimprej zagotovimo.

S priključitvijo bo »Agroservis« postal obrat Poslovne zveze. Vse naloge, ki jih bo s tem prevzel do združnih organizacij, bodo uredile medsebojne pogodbe, medtem ko bo podjetje še naprej obdržalo delavsko upravljanje, ločeno računovodstvo in samostojnost pri sklepanju določenih pogodb na zunaj.

Prepričani smo, da bo podjetje s priključitvijo pridobilo na svoji vlogi v kmetijstvu, obenem pa bo s svojim strokovnim kadrom pokazalo, da je vredno nositi ime kmetijskega obrata.

Ing. Fani Jugovič:

O delu žena-zadružnic v prihodnosti

V zadnjem času zapažamo na terenu, da odbori zadružnic pri kmetijskih zadrugah v Savinjski dolini ne poznajo dovolj natančno tistega dela, ki ga od njih zahtevajo nove naloge v kmetijstvu. Zaradi tega nikakor ne bo napak, če o tem nekaj spregovorimo tudi v Hmeljarju.

Že ustanovitev organizacije žena zadružnic je bila poudarila, da hoče in mora biti sestavni del kmetijske zadruge, ki naj sodeluje in pomaga pri uresničevanju njenega celotnega programa. To pomeni, da mora organizacija žena zadružnic postati nenehni vzpodbujevalec žene na vasi za izpolnjevanje prevzetih nalog iz celotnega programa kmetijskih zadrug. Prosvetljevanje v gospodinjstvu in razbremenjevanju kmečke žene pa je bila doslej naloga zadružnic samo zato, ker je bila organizacija zadružnic edina organizacija žena na vasi, ki se je poleg drugih pospeševalnih nalog ukvarjala tudi s prosvetljevanjem in razbremenjevanjem vaških žena.

V času, ko šele prehajamo s splošno pospeševalnih akcij v kmetijstvu na načrtno in organizirano proizvodnjo, je povsem razumljivo, da zadružnice marsikje še ne poznajo načina in poti k svojemu novemu delu. Kako naj torej odbori zadružnic pri kmetijskih zadrugah usmerjajo svoje delo?

Temeljna in najvažnejša naloga zadružnic je, da pomagajo in sodelujejo pri izvajanju celotnega programa zadruge. Ker pa so zadruge že sestavile svoje proizvodne programe glede na nove smernice v pospešenem razvoju kmetijstva, bo potrebno, da se odbori zadružnic pri kmetijskih zadrugah seznanijo s celotnim programom, nato pa proučujejo tiste, za žene zadružnice predvidene naloge, ki jih bodo lahko izpolnile. Tako naj na primer prizadevno pomagajo pri organiziranju proizvodnih skupin (hmeljskih, žitnih, krompirjevih, sadjarskih, živinorejskih itd.), pri naporih za uvedbo vaških kolobarjev, za čedalje širše uporabljanje zadružne mehanizacije, sodelujejo naj pri prepričevanju za uvajanje novih agrotehničnih ukrepov v kmetijstvu itd.

Vsekakor pa je zelo važno in skoraj lahko rečemo, da je neogibno potrebno, da zadružnice vzdržu-

nik, ekonom lonec itd., vendar naj ne bo organizator teh dejavnosti kmetijska zadruga. Ta lahko samo pomaga pri organizaciji in nudi sredstva iz sklada za samostojno razpolaganje, seveda iz tistega dela, ki je bil na občnih zborih zadrug določen za zadružnice. Vodstvo gospodinjstev tečajev naj prevzamejo žene zadružnice in s pomočjo SZDL, RK, KGŠ in ostalih or-

Žene-zadružnice s področja Poslovne zveze Žalec na konferenci v Zalcu, 20. novembra 1957.

ganizacij na vasi skrbijo za dobro izvedbo. Večino stroškov za takšne tečaje morajo prispevati udeleženske same.

Če pa prevzamejo proizvodne skupnosti pobudo za gospodinjstvo prosvetljevanje, lahko kmetijska zadruga prispeva denar za vse stroške.

Prav tako moramo razumeti tudi investicije za razne pripomočke, ki naj razbremenijo kmečko ženo, kot: ureditev perišč, modernih pralnic in hladilnic na vasi itd. Kmetijska zadruga lahko prispeva sredstva v obliki dotacij, toda ostale ustanove in organizacije, kakor tudi posamezniki morajo pomagati z delom in materialom. Samo na ta način se lahko na pobudo zadružnic uredi v okviru vaše skupnosti perišče ali pralnica. Prav tako je tudi s konzervnim centrom, seveda če ni ta večji predelovalni obrat sadja, jagodičevja ali zelenjave, ki ga v celoti investira zadruga ali področna kmetijska poslovna zveza.

Prav bi bilo, da zadružnice pomagajo šolskim vodstvom pri organizaciji kmetijsko gospodarskih šol, posebno pri izvedbi učnega programa v gospodinjstvu.

Vsakomur je jasno, da bodo žene zadružnice opravile veliko nalogo, če bodo posvečale vso skrb in dovolj veliko organizacijsko pomoč kmetijskim zadrugam pri izvajanju njihovih programov.

Žene-zadružnice se izpopolnjujejo v sodobnejšem gospodinjstvu na domu napredne hmeljarke tov. Jelke Bašev iz Spodnjih Gorč pri Braslovčah.

jejo ali vsaj bde nad vzdrževanjem zadružnih vrtov, ker se bo proizvodnja zelenjave za trg, kakor tudi za individualna gospodarstva izboljšala le na podlagi skupne proizvodnje sadik.

Nekmetijske dejavnosti pospešeno odvajamo iz zadrug, zato pa je vedno bolj važno vprašanje, kdo naj v prihodnosti organizira prosvetljenje v gospodinjstvu in razbremenitev kmečke žene.

Nihče ne zahteva, da zadružnice ne smejo organizirati razne tečaje, predavanja, ali si nabaviti gospodinjstvene pripomočke, kot so: Baumannov zvon, sokov-

Enako kot v Zalcu so žene zadružnice sklepale tudi v Mozirju (17. oktobra 1957) in v Celju (19. novembra 1957).

Med drugim so sklenile tako-le:

1. Odbori žena-zadružnic se morajo čimprej sestati pri vseh KZ ter predvsem obravnavati proizvodnjo in izobraževanje v kmetijstvu! Sejam naj obvezno prisostvujejo upravniki in predsedniki upravnih odborov KZ!

2. S sklepi teh sej je treba čimprej in čim popolneje seznaniti vse žene-zadružnice na skrbno organiziranih vaških sestankih!

3. Žene-zadružnice se naj čim tesneje povežejo z upravnimi odbori in vsemi pospeševalnimi odbori svojih KZ in z aktivimi mladimi zadružniki ter z njimi skupno poskrbijo za popolno uresničitev programov kmetijskih gospodarskih šol, za razne tečaje in predavanja.

Ing. Stane Marovt:

Živinorejci so razstavljali v Kapli in Šempetru

Živinorejske razstave so nekak prerez stanja v živinoreji oziroma prikazujejo napredek ali nazadovanje. Letošnji živinorejski razstavi v Kapli in Šempetru sta v tem popolnoma uspeli.

Pred tremi leti je mlad medzadružni živinorejski odbor kmetijskih zadrug Vransko, Tabor in Gomilsko organiziral prvo živinorejsko razstavo na svojem področju. Dobro se še spominjamo tedanje razstave, ki je bila glede kakovosti živine res še skromna, toda vzbudila je močne težnje in voljo pri rejcih, da bodo v bodoče hitreje in odločneje urejevali črede v svojih hlevih.

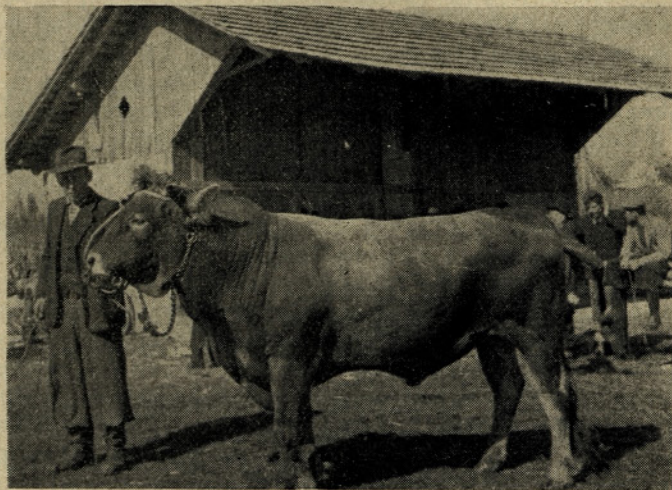
Ko smo si letos spet ogledali njihovo razstavo, pa že smemo trditi, da so tedaj sprejeto nalogo pošteno izpolnili. S sedanjo razstavo pri »Pihlbirtu« v Kapli so pokazali, da se da v borih treh letih tudi v govedoreji veliko narediti, seveda, če je cilj jasen in dovolj volje.

Tisto nedeljo so bili živinorejci vedro razpoloženi. Zgodaj in mnogo so prignali odbrane rodovniške živine. Le nekaj živali je manjkalo. Že po bežnem pregledu živali na okrašenem razstavnem prostoru smo lahko ugotovili, da so živali lepo rejene, skladnejših in bolj polnih oblik, posebno mlajše! Dokaz, da so rejci izboljšali krmno osnovo, da pravilneje krmijo in strožje odbirajo podmladek za pleme ter ga tudi pravilneje vzrejajo. To so tudi najvažnejši ukrepi za napredek v govedoreji. Najbolj pa je presenetilo izredno veliko število čistih živali sivorjave pasme, ki jih pred tremi leti, razen dveh plemenjakov, še nismo našli med razstavljenimi. Tokrat jih je bilo že 40%. Verjetno bo prihodnja razstava že popolnoma izločila živali pomurske pasme.

Kako pa proizvodnost? Od prve razstave krepak skok! Nekaj podatkov! 13 krav daje 3.000 kg in več mleka, večina pa le od 2.400 kg navzgor. Največ obe-tajo številne mlade sivorjave prvésnice z 12 kg in več mleka po prvi telitvi. Le pri nekaj živalih niha proizvodnja mleka letno med 2.200 do 2.500 kg. Nedvomno zelo zadovoljiva mlečnost, pa čeprav so to odbrane živali. Važno je namreč, da imamo vsaj določeno minimalno število proizvodnih krav, katerih potomci bodo tudi v širino dvigali kvaliteto govedoreje. In takih živali je na področju Kaple in Šempetra precej.

Pri zadružni mlatilnici v Šempetru v Savinjski dolini so živinorejci razstavili svojo živino.

Bik »Miško« je bil najboljši na razstavi v Šempetru.

Torej dva važna zaključka s te razstave: 1. sivorjava pasma, nedvomno plemenitejša in proizvodnejša od pomurske, je osvojila živinorejce v tem predelu naše Savinjske doline in 2. rejci bolj skrbijo za proizvodnjo krme, pravilneje krmijo in vzrejajo živino, kar prav gotovo večja proizvodnjo.

Pa »šampioni« te razstave? Med plemenjaki je odnesel venec bik »Boško« z oceno II., last Ludvika Zupana iz Ločice, KZ Vransko. Najboljša krava je bila »Ciba« z oceno I. b, prvésnica s 16,8 kg mleka po prvi telitvi, last Slavka Podbregarja, Čepce. Med telicami pa je bila prva »Miška« z oceno I., last Jožeta Grobelnika iz Ojstriške vasi.

Teden dni pozneje, 6. oktobra, so tudi živinorejci Medzadružnega živinorejskega odbora kmetijskih zadrug Prebold, Šempeter, Gotovlje, Žalec in Petrovče razstavljali svojo najboljšo živino. Kljub nekoliko šepavi organizaciji so končno le pripravili prostor pri mlatilnici v Šempetru in odziv živinorejcev je bil zadovoljiv. Zanimanje in razpravljanje med ocenjevanjem kažete, da je razstava dosegla svoj namen.

Ker je bila to prva razstava živine na tem področju, moramo oceniti le živinorejo, kolikor je seveda mogoče na podlagi razstavljenih živali. Kratko: povprečna proizvodnja bi bila nekako zadovoljiva, kondicija (reja) in konstitucija (zdravje, oblike živali, skladnost itd.) živali pa manj zadovoljiva. Poudarjamo pa povprečno proizvodnost, ker je poleg zelo proizvodnih krav (največjo molznost je imela krava »Biska« 4.897 kg v letu 1956, last Hrovat Gizele) bilo preveč takšnih krav, katerih proizvodnost še niha med 2.000 do 2.400 kg mleka letno.

Razmeroma slabša kondicija je izraziteje pokazala konstitucijske napake živali pomurske pasme. Zvoljo tega so bile ocene pod tistim povprečjem, ki ga za odbrane živali v Sp. Savinjski dolini želimo. Osnovno vprašanje na tem področju je menda vprašanje proizvodnje krme, oziroma pri dandanes razpoložljivi krmi redijo rejci le preveč živali. Napačna je njihova kalkulacija, da bodo samo od števila živali pridelali več gnoja. Gnoj bo vedno le toliko, kolikor bo krme, pa naj to krmo požre 5 živali ali samo tri. Z manjšim, ustreznim številom živine bo govedoreja rentabilnejša, proizvodnja gnoja pa bo ostala enaka.

Opazili pa smo med razstavljenimi živalmi zelo malo sivorjavih živali. Torej? Rejci naj odločneje menjajo pasmo. Kljub temu, da je bilo na razstavi nekaj lepih križancev, bo proces zamenjave pasme samo s križanjem trajal predolgo in s prevelikim tveganjem.

To je le kratka ocena razstave, ki naj bi jasneje usmerjala živinorejo prav na tem intenzivnem hmeljarskem področju.

Prav je, da omenimo še najboljše živali! Med samo dvema plemenjakoma je bil boljši bik »Miško« z oceno II. b, last Franca Grobelnika iz KZ Gotovelj. Venec za najboljšo kravo je prejela krava »Sivka« z

oceno II. a, letna proizvodnja 3.589 kg mleka, last Ivana Uratnika, Podlog, KZ Šempeter. Najteže je bilo izbrati najboljšo telico. Komisija se je končno odločila za »Bistro«, hčerko najproduktivnejše krave na razstavi, last Gizele Hrovat iz Žalca.

Na obeh razstavah so izven »konkurence« razstavljala po nekaj svojih boljših živali tudi področna kmetijska gospodarstva Latkova vas, Šempeter in Arja vas.

Najboljšim rejcem, ki so prejeli zaslužene nagrade, čestitamo k dosedanjim uspehom v živinoreji, ostalim pa naj bosta razstavi vzpodbuda za plodnejše delo v tej važni panogi kmetijstva.

Ing. Dolfe Cizej:

Nekaj misli o živinoreji pred novim letom

Dobro in koristno je, da pred novim gospodarskim letom napravimo obračun o delu v minulem letu. Tokrat se skupno pomenimo o živinoreji! Saj vem, da o tej »veji hmeljarskega obrata« najmanj razmišljamo, da premalo gledamo na živinorejo. Sicer bo to morda razumljivo, ker nam številke le zameglijo pogled...

Res in prav je, da za hmelj kot izrazit tržni pridelek najbolj skrbimo, ker zanj tudi največ izkupimo. Včasih, posebno nekateri, pa se le premalo zavedajo, da brez živinoreje ne bi bilo dobrega hmeljarstva. Strokovnjaki nam pravijo in praksa nas uči, da je letno treba pognojiti vsakemu hektarju hmelja vsaj z 200 q hlevskega gnoja. To pomeni, da za 1 hektar hmelja potrebujemo 2 veliki živali (po 500 kg), ker računamo, da nam dá taka žival letno po 100 q gnoja. Pa to je le hmeljišče! Tudi njive z drugo kulturo morajo letno dobiti najmanj okrog 100 q povprečno na 1 hektar, prav tako travniki približno 50 q v povprečju. Če vzamemo srednje posestvo s 6 hektarji kmetijske površine, od tega 2 ha hmelja, 2 ha drugih živiljskih kultur in 2 ha travnikov, je torej letna potreba 700 q hlevskega gnoja. Za tako posestvo bi morali imeti 7 velikih glav živine ali pa 4 krave, 2 telici, 2 teleti in 2 konja. Če bi imeli dovolj mehanizacije, bi lahko držali 5 krav, 2 telici in 2 teleti ter 1 vola. Če prav bežno pregledamo, koliko imamo krmnih površin, hitro vidmo, da jih je le okrog 3 ha. Pri današnjem pridelku mrve in detelje pa 7 velikih glav s to površino ne moremo prerediti. Zadoščala bi le nekako za 4—5 glav goveje živine.

Kaj je treba storiti? Pridelati več mrve in detelje! Prva pomoč je umetni gnoj. Videl pa sem hmeljarje, ki so s polno zavestjo potrosili na hektar hmeljišča 2000—3000 kg umetnih gnojil, na hektar travnika pa le 200 kg! Seveda se je travnik zaradi takega mačehovskega postopanja »zaprl vase« in dal tudi le mačehovski pridelek. Saj poznamo tudi pri travnikih normative za gnojenje — prav tako kakor pri hmeljišču. Celo kolobariti je treba z različnimi vrstami gnojil, o čemer pa je »Hmeljar« že pisal. Letno naj bi travnik dobil povprečno po 600—1000 kg le umetnih gnojil! Čeprav so sedaj umetna gnojila nekoliko dražja, so vendar še ekonomična tudi na travniku, prav zato, ker je veliko število živine tako dragoceno zaradi hmelja!

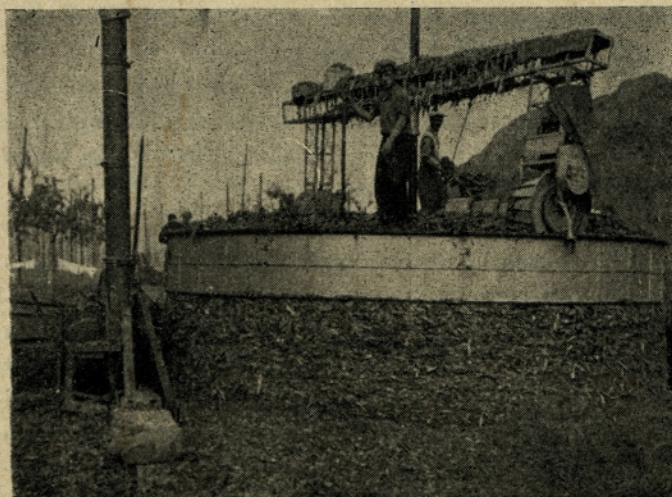
Z zgodnjo košnjo in s sušenjem v kozolcih in na sušilih pa dobimo kakovostno krmo, ki mnogo več zaleže kot pozno pokošena in na tleh posušena. Take izkušnje imajo že prav mnogi hmeljarji in se jih bo treba na splošno oprijeti.

Pa tudi brez silosev (cementnih ali lesenih) v hmeljarskih področjih ne bo šlo. Za čudo počasi si silosi utirajo pot med hmeljarje, kar je pravzaprav težko razumljivo. Saj se v silosu izgubi mnogo manj hranilnih snovi kot pri dosušenju trave v mrvo. Po starih izkušnjah »silažnikov« lahko z enake površine, ki smo z nje doslej s suho krmo redili 4 velike glave živine, redimo s silažo najmanj 5 glav. In ugotovitve kmetijskih znanstvenikov povedo enako: za 20—30 % je manj izgub hranilnih snovi v krmi, ki smo jo silirali!

Pa še eno prednost ima silos prav za hmeljarje! Če ga napolnimo tudi zgodaj spomladi (in ne zgolj jeseni) z mlado ovelo travo (to je konec maja, v začetku junija), nam dozori že v 6 tednih. Tako moremo začeti s krmljenjem te travne silaže nekako sredi meseca julija, ko ni prave zelene krme ali prelata. Še bolj važno pa je, da nam ta silaža traja vse tja v hmeljsko obiranje. Prav vsi vemo iz izkušenj, da imamo takrat najmanj časa prav za živino, da nima kdo prelata nakositi, niti ga pripeljati. Zato takrat največkrat položimo kar suho krmo, da delo le hitro opravimo. Živali pa na suho niso navajene, navadno nam shušajo in dajo manj mleka. Če pa imamo silos poln, je silaža kar pri roki!

Vse to bo treba pretehtati in se po malem le odločiti za ta najsodobnejši način konzerviranja krme!

Tudi tisto nekaj strnišča, kolikor nam ga bo še ostalo pri nadaljnjem širjenju hmelja, bomo posadili s krmno peso (še bolje s polsladkorno) in z zeleno

Cim več silažne krme za živino!

koruzo za silažo! Ajda in repa naj se dokončno umakneta s strnišč, ker sta najmanj rentabilni rastlini.

Da bomo lahko redili toliko živine, kolikor bi je potrebovali zaradi hlevskega gnoja, bo treba računati tudi na nakup močnih krmil. Računam, da naj bi prišlo povprečno na vsako žival letno okrog 150 do 200 kg močnih krmil. Pri tem dajem prednost specialnim krmilom »Tovarne močnih krmil« iz Ljubljane pred otrobi. Ta močna krmila bi pomagala prihraniti precej mrve, ki bi z njo lahko redili še več živine.

Pa tudi delo okrog živine je treba zmanjšati! Tu mislim predvsem na napravljanje rezanice. Še ni dolgo tega, ko sem bil na neki naši ekonomiji, kjer je delavec za 12 glav živine rezal vsak dan mrvo in slamo. Vrtel pa je slamoreznico ročno, to vsak dan 2 polni uri!

Res gre z elektromotorjem ta stvar malo hitreje, pa je vsekakor popolnoma nepotrebno delo in izdatki. Saj krme zaradi rezanja ni prav nič več, še precej manj, ker se je mnogo zdrobi in razprši. Prebavo mrve tudi nismo prav nič pospešili, najbrže narobe. Kajti mrvo mora govedo počasi grizti, da se med tem časom izloča čim več sline, ki je odločilna za dobro prebavo v vampu. Saj je narava prav v ta namen govedu dala kar 4 želodce, ki svoje delo bolje opravijo ko slamoreznica! Včasih hočemo z rezanjem živino »pregoljufati«, da ji namreč vsilimo v gobec kakšno plesnivo ali drugače pokvarjeno mrvo. S tem smo pa živali storili le slabo uslugo! Kajti, kar je pokvarjenega, tudi živalskemu želodcu ne more prijati!

Pravijo, da živina rezanice manj raztroši... Treba pa se je vprašati, zakaj živina krmo razmetava iz jaslí? Prav gotovo zaradi tega, ker je slaba in išče boljše. Slaba pa je zato, ker smo pozno kosili (torej le slamo) in sušili na tleh, kjer nam jo je mogoče še

dež izpiral. Torej se zopet povrnemo na to, kar smo omenili že v začetku. Le položite živini odlično celo mrvo v jasli in to ne preveč, kajti obrok mora biti sestavljen še iz drugih krmil, pa jo bo živina brez razmetavanja požrla!

Ce imate preveč slame, jo na koncu obroka kar celo vrzite v jasli. Ce bo živina še lačna, bo tudi nerazrezano požrla, kar smo že dostikrat opazovali.

Slamoreznico bi torej mirne duše lahko prodali. Neki živinorejec je lepo povedal, da »ima prežvekovalec slamoreznico v gobcu«. Marsikateri prst ali roka bi ostala cela, če ne bi bilo slamoreznice, pa tudi premnog prepír med očetom in sinom (ki je že poučen o nesmiselnosti rezanja) bi odpadel.

Se na nekaj opozarjam! Marsikje še krmijo govejo živino po trikrat na dan. Na vseh velikih obratih pa jo krmijo le po dvakrat, a takrat dovolj. Tudi strokovno je dokazano, da je opoldansko krmljenje nepotrebno. Živina mora vendar imeti mir, da lahko prežvekuje. Oskrbovalec bi si to delo mirne duše lahko prihranil!

Končno pa še tole za gospodinje, ki molzejo po trikrat na dan: Najbolj odveč jim je opoldanska molža, ko že tako komaj »zmečejo kosilo vkup« zraven ostalih opravkov. Res je pri trikratni molži le malenkost mleka več, kar pa ne povrne stroškov molže same. Le pri kravah, ki dajejo nad 20 litrov mleka dnevno, bi veljalo obdržati trikratno molžo. Takšnih pa v hmeljarskih področjih ni preveč...

Dovolj razmišljanja za danes in za nazaj! Vse sem napisal v dobri veri za tiste, ki se še držijo opisanih napak in si še napravljajo odvečno delo pri živini. Nič kaj novega nisem povedal, vendar pa je razmišljanje vredno prav sedaj, ko gledamo s polnim zaupanjem v bodoče leto...

Obvestilo bralcem in naročnikom »Hmeljarja«

Z izdajo dvojne številke 11 in 12 (november in december) smo zaključili letnik 1957.

Da bi lahko ob zaključku letnika pravočasno in pravilno uredili tudi zaostalo naročnino za »Hmeljarja«, znova pojasnjujemo: Naročnina za poljudno strokovni list »Hmeljar« z vsemi prilogami, to je z »Biltenom Inštituta za hmeljarsstvo« v Žalcu in z občasnimi letaki kmetijske pospeševalne službe za področje OLO Celje, znaša za vse leto 1957: 600 din ali za vsako posamezno številko 50 din.

Brezplačno in brez naročila smo pošiljali list z vsemi prilogami vsem kmetovalcem-hmeljarjem na področju LRS po seznamu pri »Hmeljni komisiji« v Žalcu ter tistim ustanovam, podjetjem in uslužbencem, ki so povezani po službeni dolžnosti s proizvodnjo hmelja. Mimo tega smo poslali nekaj zadnjih števil (s pripombo pod naslovom »Brezplačno — Na vpogled«) nekaterim pomembnejšim slovenskim gostinskim podjetjem (na ustmeno prošnjo ali pa tudi po naši svobodni odločitvi) in končno tudi

tistim fizičnim osebam, ki so tako ali drugače izrazili, da »Hmeljarja« nameravajo naročiti, če jim bo ustrežal.

Zavoljo tega ni treba v nobenem primeru ne pravnim ne fizičnim osebam vračati doslej (vključno sedanjo, to je 11. in 12. številko) prejetih števil »Hmeljarja«!

Hkrati pa obveščamo vse prejemnike, da smo po odpremi sedanje dvojne številke 11-12 ustavili nadaljnje pošiljanje vsem, ki niso upravičeni v smislu gornje razlage na brezplačno prejemanje. Kdorkoli je pismeno, po telefonu ali kakorkoli naročil »Hmeljarja« z zagotovilom pravočasnega plačevanja naročnine, bo prejel ustrezno pismo opozorilo, oziroma obračun s pripombo, da bomo po morebitnem brezuspešnem opominu primorani zaostalo naročnino sodno iztožiti.

Prvo številko »Hmeljarja« za leto 1958 bodo prejeli le brezplačni upravičenci in tisti naročniki, ki bodo naročnino uredili najpozneje do 31. 12. 1957.

Naročnino pošljite na naslov: Kmetijska proizvodna poslovna zveza Žalec, žiro račun št. 62-ZŠ-2-Ž-190 z označbo na hrbtu »za Hmeljarja«!

Uredništvo »Hmeljarja«

Ernest Sušteršič, hmeljjar, Žalec:

O regulaciji Godomlje in razbremenitvi ložniške ceste

Konec septembra je bil zbor volivcev v Žalcu. Takrat sem javno vprašal, kako dolgo bo še tekla Godomlja po stari strugi, oziroma kaj je pravzaprav z njeno regulacijo?

Na vprašanje mi takrat ni znal nihče odgovoriti. Morda mi bo po obljubah posredoval pojasnilo naš list »Hmeljar«?

Osemdeset let je namreč že mimo, ko je pokojni Janez Hausenbichler, velik rodoljub Savinjske doline, poskušal doseči regulacijo potoka Godomlje. Delo naj bi vodil ing. Buta, po rodu Čeh. Struga naj bi tekla od izvira naravnost proti vzhodu mimo bivše smodnišnice do Reharjeve (pozneje Antlogove) njive ter pravokotno mimo sedanjega Kovinskega podjetja, med Roblekovo in Lorberjevo (danes Zajčevo) hišo proti sedanji železniški progi do že reguliranega dela Godomlje.

Pred kakimi sedemintridesetimi leti je Celjska uradna sanitarna komisija pregledala vse vodnjake v Žalcu. Žalskemu županstvu je predlagala, naj uresniči Hausenbichlerjev načrt, vse greznice v trgu pa betonira, ker je voda v Godomlji zastajala in bila že skrajno nevarna, v nasprotju z najosnovnejšimi zahtevami higiene.

Pokojni Hausenbichler je takrat želel hkrati speljati tudi cesto od sedanje železniške postaje, ki je takrat še ni bilo, čez glavno cesto, med današnjo Žužovo in Kukčevo hišo ter mimo ribnika čez dolgo njivo naravnost na Zgornjo Ložnico. To pa zaradi tega, ker tedanja Krašovčeva ulica ali Ložniška cesta za potrebe prometa ni ustrezala.

Toda takratni občinski odbor v Žalcu je predlog zavrnil, češ, kje naj bi potem gasilci črpali vodo, če bi se zgodila nesreča oziroma če bi izbruhnil požar?

Leta 1908 je bilo sušno. Sredi poletja je res izbruhnil požar pri Vidmajerju ali po domače pri Brinšku. Zgoreli so uta, gospodarsko poslopje, delno tudi hiša ter sosedova kozolca — Žužov in Antlogov. Sprva so res črpali vodo iz Godomlje, potem pa je potok »odpovedal«, ker je na dnu ostalo samo blato.

Godomlja torej za požare sploh ne pride v poštev. Na srečo imamo med sedanjo Nižjo gimnazijo in Hmeljarno močan studenec, ki ga je dal izkopati bivši žalski župan Vinko Vabič. Ta potok ima dosti vode, tudi za primer večjega požara. Drugi, še neizčrpan studenec je v neposredni bližini Žalca v tako imenovanih »Benetkah«, zato res ni več razloga, da bi Godomlja morala teči ravno za trgov.

Pokojni Hausenbichler je bil zaveden Slovenec. Nič čudnega, če so ga prenekateri žalski nemškutarji zelo sovražili, n. pr. Fr. Kocely, po domače Obreza in drugi. Med Hausenbichlerjeve zasluge štejemo tudi to, da so bile ceste in ulice tlakovane s prodastim kamenjem, da je bil živinski sejem sredi Žalca v drevo-redu prestavljen iz trga, na prostor zadaj Robleka.

In če se povrnem k Ložniški cesti, tudi ta je preobremenjena. Kamioni, traktorji, prikolice, vozovi s konjsko vprego, džipi, mopedi, vse se nabere na tej cesti. Včasih kolesar sploh ne pride skozi in mora narediti ovinek čez Vizoviškovo dvorišče ali pa za vrtovi proti kapeli in mimo Kukca na trg.

Ravno za to praktično ureditev ceste na Ložnico in za regulacijo Godomlje se navdušujejo volivci in pričakujejo čimprejšnjo rešitev.

Vmesna urednikova pripomba:

Po prejemu prispevka Ernesta Sušteršica, 74 let starega hmeljarja, sem naprosil direktorja »Vodne skupnosti porečja Savinje« tov. ing. Srečka Cvaheta, naj predmetni problem prouči in pojasni. Njegovo zadevno poročilo je tole:

Godomlja dobiva svojo vodo iz izvirov pri Gotovljah in od deževnice z bližnjih površin. Preden so Ložnico regulirali, je ob visokih poplavih tudi Ložnica poplavljala Godomljo.

Potrebne meritve za regulacijska dela je po naročilu »Hmezada« v letu 1951 izvedlo »Podjetje za melioracije«. Likvidacija tega podjetja in reorganizacija »Hmezada« pa sta povzročili, da se je vsa stvar zataknila. Šele ustanovitev »Vodne skupnosti Ložnica« je zadevo z Godomljo premaknila z mrtve točke. Načrti iz predvojne dobe pa niso ohranjeni.

Današnje stanje: Meritve so opravljene in rezultati narisani. Še letos bo »Vodna skupnost porečja Savinja« vložila vlogo na občino Žalec za odobritev lokacije. V primeru ugodne rešitve in, če bo občni zbor članov »Vodne skupnosti porečja Savinje« program potrdil, bomo že drugo jesen začeli regulirati Godomljo.

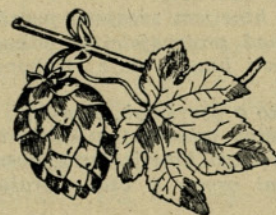
Glavno smer in lego bodoče struge bo glede na prikazane možnosti odredila ustrezna komisija ObLO Žalec. Po današnjih proučitvah bi lahko potekla v glavnem po sedanji strugi, ker je druge smeri ali tehnično težje izvesti ali pa zahtevajo prevelike investicije. Je pa tudi možnost, da speljemo Godomljo skozi trg v pokritem kanalu. Pri tem moram še poudariti, da je treba obenem z regulacijo Godomlje rešiti tudi vprašanje Lave in osušitve vseh bližnjih zamočvirjenih površin.

Zamisel pokojnega Hausenbichlerja bomo zmogli že prihodnje leto uresničiti. Tehnične priprave bodo gotove, o denarnih sredstvih pa bodo odločali člani »Vodne skupnosti porečja Savinje« in sicer po načelu, da je treba najprej regulirati tiste vodotoke, ki bodo najprej prinašali koristi, ali pa da so za razvoj komunalne dejavnosti najpotrebnejši. Smatram, da je regulacija Godomlje kar z obeh vidikov dovolj utemeljena.

Zaključna opomba urednika:

Z objavo vprašanja in pojasnila sem nemara javnemu vpraševalcu tov. E. Sušteršiču izpolnil željo. Neokrnjeno sem pustil tudi njegovo oceno pok. J. Hausenbichlerja in njegove dobe kot pričevanje še živečega in zaupanja vrednega sodobnika. E. Sušteršič je namreč star 74 let in že od mladosti napreden kmetovalec.

Takih in enakih javnih vprašanj, ki so tako ali drugače povezana s proizvodnjo hmelja, si uredniški odbor želi v prihodnosti še več.

Jaka Slokan:

Kako so savinjski hmeljarji

Prenekatera bralka oziroma bralec »Hmeljarja« sta me že nekajkrat vzpodbudila, naj nazorneje svetu posredujem oddajo in prevzem suhega hmelja, kaj pomeni »Hmeljna komisija« ali ni morda pravilneje »Hmeljska« oziroma »Hmeljarska komisija«, kdo odloča pri oceni kakovosti itd., tako, da sem ob zaključku letošnjega letnika sklenil **poskusiti**. Poudarjam, da je to le **poskus prikaza**, zavoljo česar prosim sleherno bralko oziroma braleca, naj mi bosta prizanesljiva sodnika!

Na mesto **pravne** razlage odprimo Uradni list LRS, štev. 7/55 in berimo na strani 182:

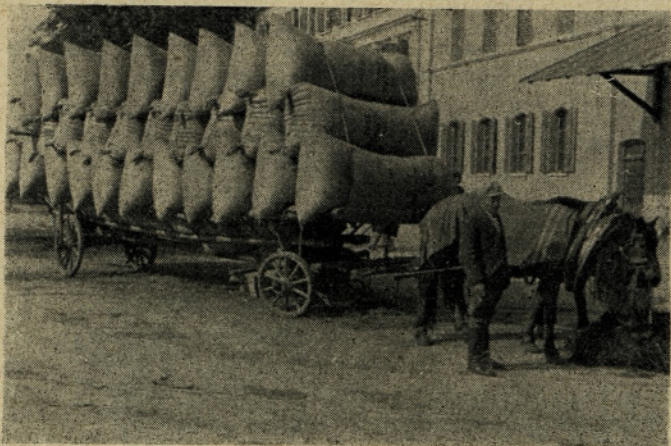
ODLOČBA

o razglasitvi Hmeljske komisije za Slovenijo za finančno samostojen zavod in o preimenovanju v Hmeljno komisijo za Slovenijo.

1. člen

Hmeljska komisija za Slovenijo, ki je bila ustanovljena z uredbo o ustanovitvi Hmeljske komisije za Slovenijo in o kontroli in kakovosti hmelja (Uradni list LRS, št. 27-161/50), se razglasi za finančno samostojen zavod.

Ime Hmeljske komisije za Slovenijo se spremeni tako, da se glasi: Hmeljna komisija za Slovenijo. Sedež Hmeljne komisije je v Zalcu (okraj Celje).

1. posnetek: Vzorno pobasan in naložen voz KARLA RAKA, naprednega hmeljarja iz Sp. Gorč pri Braslovčah.

2. člen

Hmeljna komisija skrbi za dober sloves slovenskega hmelja na domačem in svetovnem tržišču, skrbi za izvajanje predpisov o obveznem oznamkovanju hmelja, proučuje vprašanja o pridelovanju hmelja, strokovno sodeluje s pristojnimi državnimi organi v stvareh, ki se tičejo pridelovanja hmelja (obnova in krčenje hmeljnikov, iztrebljanje divjega in podivjanega hmelja in podobno) in predlaga potrebne ukrepe, strokovno usmerja in nadzoruje pridelovanje hmelja in trgovino s hmeljem.

3. člen

Da Hmeljna komisija doseže namen iz prejšnje točke, opravlja zlasti te-le naloge:

1. ocenjuje kakovost hmelja;
2. znamkuje hmelj in izdaja potrdila o izvoru hmelja;
3. uradno tehta vse količine hmelja, namenjenega za izvoz in za domačo uporabo;
4. nadzoruje s hmeljem zasajene površine;
5. ob sporih med proizvajalci in odkupnimi organizacijami glede kakovosti hmelja daje strokovna mnenja o kakovosti hmelja;
6. vodi statistiko o površinah, zasajenih s hmeljem, o številu sadik, o količini pridelka, o količini oznamkovanega, prodanega in izvoženega hmelja ter o doseženih cenah;
7. je strokovni organ v vseh vprašanjih hmeljarstva LRS... itd.

2. posnetek: Hmeljarji iz Letuša prisostvujejo zaskrbljenih obrazov uradni oceni kakovosti svojega pridelka. Ocenjevalec MARTIN VUCER je pravkar prerezal šiv na bali... Pri oceni sodeluje »vrhovni pritožbeni sodnik«

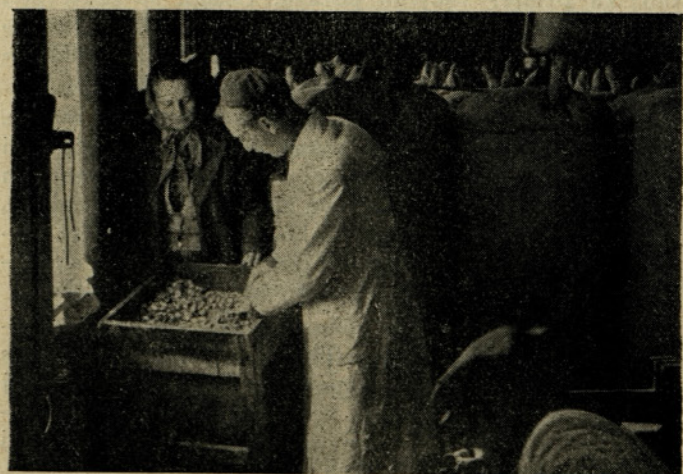
JOŽE AUBREHT.

Pa dovolj suhega branja! Zaneslo bi nas predaleč, ker bi morali prebrati še zadevne predpise o organih »Hmeljne komisije«, o prenosu ustanovitelskih pravic z Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS na OLO Celje itd. Poskusimo raje s fotoposnetki z letošnje oddaje oziroma prevzema!

Seveda moram že v uvodu pripomniti, da objavljam posnetke po svoji svobodni, a vendar, kolikor je bilo moč, pravični oceni. Kdorkoli pa meni, da bi bolje oziroma pravičneje izbral, ga vabim v uredništvo »Hmeljarja«, kjer se lahko kadarkoli zgledi z neoporečnimi dokazi v rokah in ugodil mu bom.

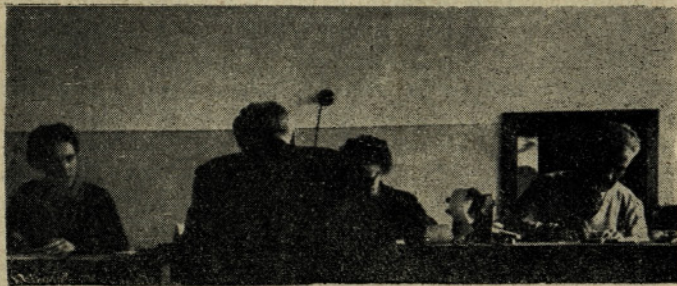
Po vsem svetu izbirajo zmagovalce po tisočeri kriterijih (merilih). Zakaj ne bi torej smeli tudi savinjski hmeljarji izbirati vsako leto med sabo n. pr. zmagovalca v ličnosti naloženih vozov? In ga za uspešnost celo nagraditi? Na slovenski vasi je tekmovanje vseh vrst že od nekdaj priljubljen običaj!

Potem ko sem na naslovni strani oktobrske številke »Hmeljarja« objavil fotoposnetek odlično na-

3. posnetek: Ocenjevalec TONE ŠEPEC ocenjuje pridelek pred pričo, hmeljarko-lastnico MARIJO PUNCER iz Spodnjih Gorč pri Braslovčah.

predajali svoj letošnji pridelek?

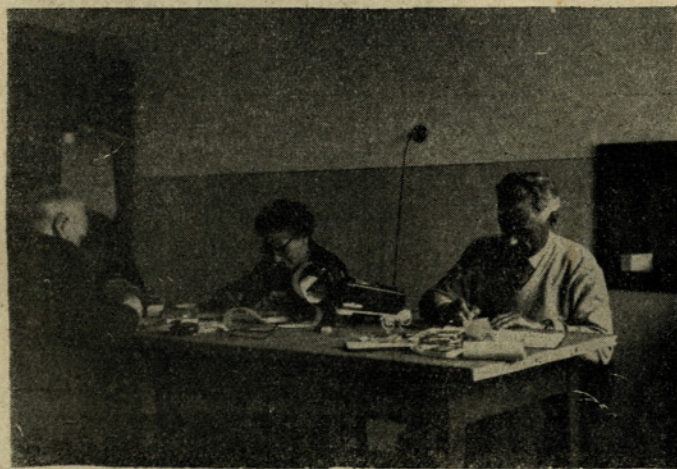

4. posnetek: ...nad dolgo mizo, od stene do stene, se priezadevno in resnih obrazov sklanjajo člani »registrirnega stroja« »Hmeljne komisije«...

loženih vozov zadružnega posestva Latkova vas, s pripombo, da jih je šteti med najboljše (če ne sploh za zmagovalce!) med velikimi, socialističnimi kmetijskimi obrati, ki pridelujejo hmelj, sem uspel »ujeti na film« tudi zmagovalca po eleganci naloženih voz med zasebnimi kmetovalci v pravkar minuli sezoni: **Karla Raka**, naprednega hmeljarja iz Spodnjih Gorč pri Braslovčah. Mojo oceno naj potrdi fotoposnetek številka 1!

Pri ocenjevanju so sodelovali tudi mnogi, ki so spremljali letošnji prevzem suhega hmelja po službeni dolžnosti pa tudi naključni očividci — priče! No, **Karlu Raku** pa ne gre javno priznanje le zaradi letošnje odlične zunanosti njegovih vozov, marveč je treba še pristaviti, da je **Rak** po vsej dolini priznan napreden in uspešen hmeljar **drugega rodu**, njegov pokojni oče **Florjan Rak** pa da je bil sploh prvi hmeljar v svojem kraju in prav tako priznano napreden kmetovalec ter večletni župan bivše občine Braslovče. Sicer pa o **Florjanu Raku** morda kaj več kdaj pozneje!

Tako so torej letos vozili hmelj v Žalec na, kolikor je kdo uspel, lepo naloženih vozovih. Tu pa tam ga je manjši hmeljar priložil kar na sosedov voz... Tehtanje in ocena kakovosti pa sta bila vsekakor opravke, ki je zahteval večjo živčno napetost kot samo nalaganje... Poglejte drugi posnetek! Hmeljarji iz Letuša prisostvujejo zaskrbljenih obrazov v precej mračnih prostorih prevzemalnice v Žalcu uradni odločitvi glede kakovosti! V dolgoletnih izkušnjah prekaljen in nepristranski ocenjevalec **Martin Vučer** je pravkar prerezal šiv na bali, izvlekel iz nje pest suhega hmelja in zdaj ocenjuje pred živimi pričami... V bolj zamotanih, težavnejših primerih pa sodeluje pri

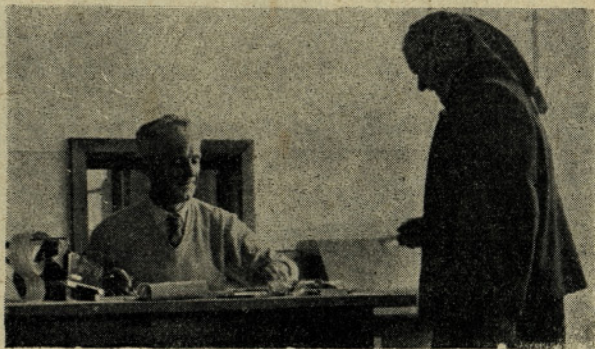

5. posnetek: »Registrirni stroj« je zaropotal in zašumel...

ocenjevanju še nekak pritožbeni, vrhovni, pravični sodnik **Jože Aubrecht**... Ocenjevalec je več, na slehernem prevzemalnem mestu po troje... **Kar pogledajte tretji posnetek: Tone Šepce** ocenjuje pridelek pred očmi na moč zaskrbljene hmeljarke **Marije Puncer** iz Spodnjih Gorč pri Braslovčah. Povsem razumljivo, da je hmeljarka nekoliko vznemirjena! Ocenjevalec pač pri svojem delu ne more upoštevati vseh prečutih noči in napornih delovnih dni vse leto nazaj... No, konec vseh koncev je kakovost pridelka Puncerjeve kmetije le pokazala, da njihov trud in skrb le nista bila zaman: 2.997,5 kg **prve in druge vrste** in le 105 kg **tretje vrste**! Četrte vrste pa letos sploh ni bilo! Torej — Puncerjevi so si priborili premijo...!

S tehtanjem in oceno kakovosti pa oddaja in prevzem še nista zaključena...

Hmeljarka iz Letuša (glej četrti posnetek!) je pravkar vstopila v pisarno »Hmeljne komisije«. Njen prvi vtis: nad dolgo mizo, od stene do stene, v »čisto uradni sobi« se prizadevno in resnih obrazov sklanjajo... Naj povem njihova imena? Zakaj neki ne? Z

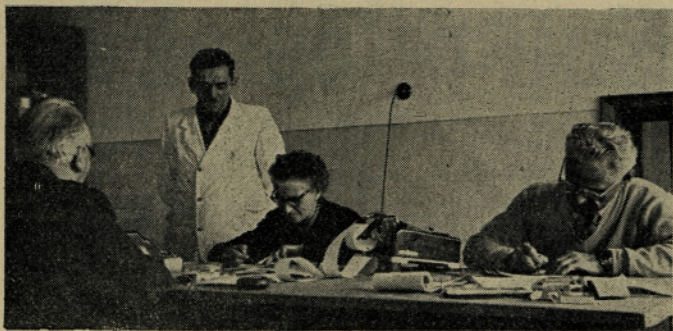
6. posnetek: ...in domala vselej smehljajoči se »delček registrirnega stroja« **TONE GROBELNIK** že izroča hmeljarji iz Letuša ustrezne listine, ki bo z njimi pri svoji KZ, v Letušu, prejela izkupiček za letošnji pridelek.

leve na desno so: **Anka Srebré**, uslužbenka »Hmeljne komisije; **Božo Srebré** (s hrbtni strani), samo »sezonski«, tudi z vzdevkom »udarnik«; pred njim **Marica Lihteneger**, uslužbenka »Hmezada« in »honorarni« **Tone Grobelnik**...

Hmeljarka iz Letuša je pravkar imenovanim predložila tehtne liste z označbo kakovosti... (Glej peti posnetek!) »Registrirni stroj« je zaropotal in zašumel in (glej šesti posnetek!) domala vselej smehljajoči se »delček registrirnega stroja« **Tone Grobelnik** že izroča letuški hmeljarki ustrezne listine, da bo z njimi po obračunu v svoji domači kmetijski zadrugi, v Letušu, prejela izkupiček za letošnji hmelj. Včasih pa nadzoruje (glej sedmi posnetek!) delo »registrirnega stroja« nekak njegov »administrativni šef« **Franc Smukovec**.

Kdaj pa kdaj pa se kljub vsej vestnosti in skrbnosti savinjskih hmeljarjev le zgodi, da pripeljejo neustrezno posušen hmelj, da je prevlažen itd., zaradi česar ga komisija ne more prevzeti. Kaj pa zdaj? Ali naj ga hmeljar pelje nazaj domov? Ne! Iznajdljivi Žalčani so tudi za take in enake primere našli rešitev — v »Vabičevem špitalu«!

»Vabičev špital«? Da, da, prav tak je njegov neuradni naslov! Ni ga namreč ustanovil nikakršen

7. posnetek: Kdaj pa kdaj pa nadzoruje delo »registrirnega stroja« njegov »administrativni šef«
FRANC SMUKOVEC.

8. posnetek: »Vabičev špital«.

9. posnetek: NIKO VABIČ, »upravnik špitala«, iz časov, ko je bil še prizadeven član takratne KDZ »Hmeljar« v Žalcu.

10. posnetek: Dom FRANCA STEBLOVNIKA, hmeljarja na Rečici ob Paki številka 67.

11. posnetek: FRANC STEBLOVNIK, 80-letni hmeljar, ki je letos že 63-tič v svojem življenju pripeljal svoj hmelj v Žalec.

oblastveni akt, rodili sta ga nujnost in praksa ter na moč praktični hmeljar, pokojni **Vinko Vabič**. Že pred vojno je namreč zgradil zase posebne vrste hmeljsko sušilnico, (glej osmi posnetek!) prostorno, visoko ter med spodnjo leso in cevmi namestil posebno žično mrežo, kjer je nekoč sušil med drugim tudi lipovo cvetje. Naključje pa je pokazalo, da je moč na tej mreži »ozdraviti« tudi nepravilno posušen, vlažen hmelj z žveplanjem... Ker zahteva tak proces natančnejši opis, objavljam za tokrat le dejstvo, da je to »Vabičev špital« in da je njegov sedanji »upravnik« **Niko Vabič**, sin prej omenjenega **Vinka Vabiča**, takrat po vsej dolini priznanega naprednega hmeljarja. **Niko Vabič** je bil n. pr. tudi prizadeven član bivše KDZ »Hmeljar« Žalec (glej deveti posnetek!). Moram pa takoj pripomniti, da **Niko Vabič** za svojo »službo« ne prejema nikakršnih mesečnih prejemkov, ker opravlja le usluge po želji in proti medsebojnemu pobotanju stroškov za »zdravljenje« hmelja!

Še dve, tri letošnje zanimivosti pri oddaji oziroma prevzemanju suhega hmelja!

Franc Steblovnik je hmeljar na Rečici ob Paki št. 67, po domače »Obad« in je letos pripeljal svoj hmelj že 63-tič v svojem življenju. Čeravno številka 63 ni jubilejna številka, sem le pohitel k njemu na dom (glej deseti in enajsti posnetek!), na prijazno vzpetino nad Šmartnem ob Paki. **Franc Steblovnik** bo kmalu naložil že osmi križ na svoja ramena, vendar bi mu jih nihče ne prisodil, če bi — kot jaz — z njim pobesedoval le nekaj minut. Spomin mu je namreč še neverjetno svež, prva leta svoje mladosti mi je prav živo prikazal, pa natresel še vrsto zanimivosti iz zgodovine hmeljarstva v tamkajšnjem kraju, toda za tokrat objavljam le to, da prideluje **Franc Steblovnik** hmelj že precej nad pol stoletja in da ga pridelava vselej dobre vrste, kljub svojim njivam, ki sicer niso preveč rododarne. Živahnost njegovega značaja v častitljivih letih nam zagotavlja, da bo »Hmeljar« prav gotovo objavil še njegov zares »diamantni jubilej« pri vožnjah suhega hmelja v Žalec!

Morda je posnetek številka 12 pomota? Ne! Prav načrtno ga objavljam! Prikazuje nam **Elizabeto in Jožeta Strnad**, ko paseta svoji kravi v Spodnjih Gorčah. Zakaj? Vsekakor je prav, da jima javno priznamo uspehe pri letošnjem pridelku, saj sta pripeljala **samo prvovrsten** hmelj! Resda 249 kg ni pomembnejša količina, toda dejstvo, da so jo v Žalcu ocenili stodontno v prvo vrsto, slehernemu neizpodbitno dokazuje, da sta imenovana zares prizadevna in skrbna hmeljarja-borca za kakovostni pridelek!

12. posnetek: Mala kmetovalca ELIZABETA in JOŽE STRNAD iz Spodnjih Gorč pri Braslovčah, ki sta pridelala letos ves hmelj prve vrste.

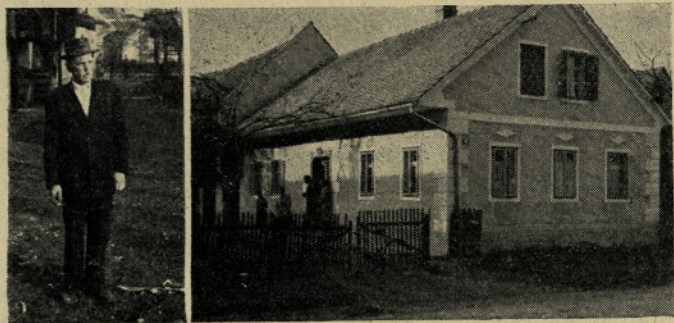
Da, taki so savinjski hmeljarji, ne glede na okolnost, da ima ta v posesti večje, drugi pa manjše obdelovalne površine. Prav vse in vsi se žrtvujejo za boljše kakovost slehernega kilograma pridelka!

Za konec pa še — **golo naključje!** Ko je **Vinko Pavlinc**, hmeljar iz Vrbja št. 46 (glej trinajsti in štirinajsti posnetek!) že oddal svoj letošnji pridelek, je »Hmeljna komisija« uradno in z radostjo ugotovila, da je prav **trinajsta** bala Pavlinčevega hmelja (podčrtujem številko trinajst za praznoverce in načrtno iskalce takih števil, ki bodo pri državni loteriji prav gotovo zadele) napolnila številko **2.000.000 kg prevze-tega suhega hmelja letnika 1957**. Prav vsi se gotovo še spominjamo, kako so številke naših pričakovanj o celokupni količini letošnjega pridelka nihale navzgor in navzdol. Prav trinajsta bala Pavlinčevega hmelja pa je pokazala, da je tudi letošnja letina dala prav tistim, ki potrpežljivo in z upanjem, s sončnimi očmi gledajo v prihodnost.

(Ko zaključujemo sedanjo številko »Hmeljarja«, prevzema hmelja v Zalcu še niso zaključili, zaradi česar bomo objavili končno količino letošnjega pridelka prihodnjič.)

Vem, da mi boste verjeli, če vam povem, da se **Vinko Pavlinc** ni malo začudil, ko so mu povedali, da ga »iščem s fotoaparatom«. Čemu? I, zakaj pa ne bi »Hmeljar« objavil med drugim tudi naključnega napolnjevalca drugega milijona kilogramov letošnjega pridelka savinjskega hmelja, zlasti, če je to bil **Vinko Pavlinc** iz Vrbja, ki daleč naokrog uživa sloves naprednega kmetovalca! Ali ni tudi naključje zanimivo?

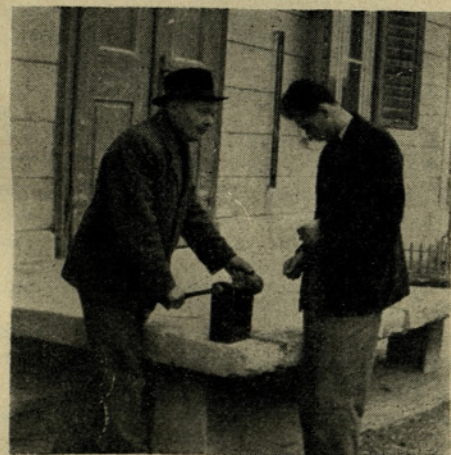
Uredniški odbor »Hmeljarja« meni, da bi bilo lepo, prav in koristno, če bi Kmetijska proizvodna poslovna zveza Zalec oziroma Zadržno trgovsko podjetje »Hmezad« že za letošnji pridelek hmelja kakorkoli nagradila mimo »Pravilnika za nagradno tekmovanje za boljše kakovost in večji hektarski pridelek za leto 1957« ugotovljene zmagovalce po teh merilih: skrbnost in vestnost pri basanju ter okusnost pri nalaganju vozov, posebne zasluge pri prevzemanju (na primer »Vabičev špital«), razni jubileji, posebna uspešnost **malih hmeljarjev** in — naj izzveni še tako »zapadnjaško«! — tudi gola naključja?! Tudi še tako skromna darila, n. pr. strokovne knjige, denarni zneski, karkoli ter objava priimkov in razlogov ocene, bi krepko vzpodbudila sicer že tako prizadevne savinjske hmeljarje k tekmovanju po prej omejenih ali še po drugačnih merilih, kar pa konec vseh koncev pomeni: **zboljšanje pridelka, kakovosti in slovesa savinjskega goldinga!**

13. in 14. posnetek: **VINKO PAVLINC**, napreden hmeljar iz Vrbja pri Zalcu, je po golem naključju s svojo **trinajsto** balo napolnil 2 milijona kilogramov vsega letošnjega pridelka in upa na loterijsko nagrado.

Pripravo za izdelovanje kavljjev

....ki z njimi obešamo žice na gornje omrežje v hmeljskih žičnicah, je racionaliziral, to je izpopolnil, **Ivan Smerdelj**, 75-letni delavec na Državnem kmetijskem posestvu Založe-Sempeter tako, da jo zdaj pri njem naročajo mnogi napredni hmeljarji in socialistična kmetijska posestva!

Racionalizator **IVAN SMERDELJ** iz Sempetra v Savinjski dolini razkazuje svojo izpopolnjeno napravo za izdelovanje žičnih kavljjev za obešanje žice v hmeljskih žičnicah strojnemu izvedencu KPPZ Zalec, tov. **RUDIJU HOJNIKU**.

Ivan Smerdelj je pred leti z nekim vzorcem take naprave z nekdanjega veleposestva Novi Klošter sam obešal žice v hmeljišču. Težave, ki jih je imel pri delu s tem vzorcem, so ga primorale, da je napravo iz leta v leto izpopolnjeval v svoji mizarski delavnici tako, da je moč zdaj z njo izdelati 500—600 kavljjev v eni uri, za kar je prej porabljal 4-5 ur, oziroma, če bi za izdelovanje kavljjev uporabljal klešče-kombinirke. Doslej je izdelal že več takih naprav, n. pr. za državna posestva: Vrbje, Latkova vas, Šmarje pri Jelšah, Vojnik, Sempeter itd. Na zalogi jih ima baje še kakih 6, in sicer po ceni 2.500 din.

Napravo **Ivana Smerdelja** si je ogledal in preizkusil tov. **Rudi Hojnik**, uslužbenec KPPZ in ugotovil njeno vrednost glede ekonomičnosti, predvsem zaradi skrajšanja delovnega časa.

Hmeljarji-lastniki hmeljskih žičnic, oglejte si napravo pri racionalizatorju **Ivanu Smerdelju**, delavcu v mizarski delavnici na Državnem posestvu v Sempetru in nabavite jo še pred pomladjo!

Založba »KMEČKA KNJIGA« Ljubljana, Miklošičeva 4

ima v zalogi bogato izbiro knjig za naše podeželje, ki bodo vsakomur posredovale splošno in strokovno znanje.

KMETIJSKE IN GOZDARSKE STROKOVNE KNJIGE

a) Poljedelstvo

	din
Prof. ing. Franc Mikuž: <i>Žlahtnjenje rastlin</i>	ppl. 760
Ing. Vilko Masten: <i>Varstvo rastlin s kemičnimi sredstvi</i>	kart. 200
Ing. Edvard Hoefler: <i>Elektrika v kmetijstvu</i>	ppl. 310
G. Vodišek: <i>Praktični priročnik za traktoriste</i>	kart. 460
Prof. ing. Vinko Sadar: <i>Oljnice, korenovke, predelnice in hmelj</i>	kart. 195
Ing. Ivan Kranjc: <i>Žito in moka</i>	br. 63
Dr. ing. B. Vovk: <i>Gnoj, gnojila in gnojenje</i>	br. 80
Ing. Ivan Zaplotnik: <i>Zatiranje plevela</i>	br. 130
Ing. Ivo Zobec: <i>Kmetijska kemija</i>	kart. 160
Prof. Živko Lovše: <i>Biologija</i>	ppl. 600

b) Živinoreja

Ing. Dolfe Cizej: <i>Krmljenje domačih živali</i>	kart. 240
Ing. Eiselt — ing. Ferčej: <i>Praščereja</i>	br. 90
Ing. Gvido Fajdiga: <i>Pridelovanje krme na travnikih</i>	kart. 160
Ing. Frane Kropivšek: <i>Živinoreja I. (splošni del)</i>	kart. 250
Ing. Ločniškar — F. Vrečko: <i>Perutninarstvo</i>	kart. 200
Ing. Muck — ing. Eiselt: <i>Zimsko krmljenje prašičev</i>	br. 30
Dr. Marjan Pavšič: <i>Vzreja domačih živali</i>	br. 40
Rajko Rakovec — Erik Špiler: <i>Ogrčavost</i>	br. 70
Norbert Schluga — Ing. Muck: <i>Reja goveje živine na prostem</i>	kart. 180
Dr. S. Žibert: <i>Higiena in zdravje domačih živali</i>	kart. 320

c) Sadjarstvo, vinogradništvo, vrtnarstvo

Karel Čapek: <i>Vrtičkarjevo leto</i>	kart. 150
Tit Dobršek: <i>Sodobno vinogradništvo</i>	ppl. 800
Anton Flego: <i>Praktično sadjarstvo</i>	ppl. 570
Ing. Miško Judež: <i>Kletarstvo</i>	ppl. 1200
Franjo Kafol: <i>Predelava sadja v brezalkoholne pijače</i>	br. 60
Jože Likar: <i>Naš cviček</i>	kart. 250
Franc Magajna: <i>Skozi tuje sadovnjake</i>	kart. 220
Ing. T. Marolt: <i>Novo vrtnarsko orodje »Krt«</i>	br. 20
<i>Sadjarjev koledar (na poli)</i>	pola 45
Jože Strgar: <i>Cvetlice-lončnice</i>	br. 125
Prof. Franc Vardjan: <i>Vrtnarstvo II. del (Zelenjadarstvo)</i>	ppl. 500
Prof. Franc Vardjan: <i>Seznam rastlin k Zelenjadarstvu</i>	br. 100
<i>Več zelenjave — več zdravja, II. izdaja</i>	kart. 250
<i>Zbornik za kmetijstvo in gozdarstvo 2 (z razpravo prof. Priola)</i>	kart. 450

č) Čebelarstvo

Ing. Jože Rihar: <i>Praktično čebelarjenje</i>	ppl. 850
Dr. Leon Kocjan: <i>Pršičavost čebel, II. izdaja</i>	br. 130
Dr. Leon Kocjan: <i>Nosemavost čebel</i>	br. 100

d) Gozdarstvo in predelava lesa

Ing. R. Erker: <i>Gozdno semenarstvo in drevesničarstvo</i>	kart. 550
Ing. Ciril Jeglič: <i>Arboretum Volčji potok</i>	kart. 350
Ing. Drago Kajfež: <i>Tablice za kubiranje, VI. izdaja</i>	kart. 75
Ing. arh. Rado Kregar: <i>Površinska obdelava lesa</i>	ppl. 800
Ing. Ivan Možina: <i>O lesu črnega gabra (Zbornik za kmetijstvo in gozdarstvo, zv. 4)</i>	kart. 200

Ing. Zdravko Turk: <i>Ročno orodje gozdnega delavca</i>	din kart. 325
<i>Prebiralni gozdovi na Snežniku (monografija)</i>	kart.
<i>Zbornik Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije, zvezek 2</i>	kart. 600

UČBENIKI ZA KMETIJSKE GOSPODARSKE SOLE

Ing. Gvido Fajdiga: <i>Pridelovanje krme na travnikih</i>	kart. 160
Anton Flego: <i>Sadjarstvo</i>	kart. 160
Ing. Franc Kropivšek: <i>Živinoreja I. (splošni del)</i>	kart. 250
Prof. Živko Lovše: <i>Biologija</i>	ppl. 500
Ing. Vilko Štern: <i>Upravljanje kmetijskih gospodarstev I. (splošni del)</i>	kart. 160
Duša Švajger: <i>Hranoslovje (Nauk o prehrani)</i>	kart. 160
Prof. Franc Vardjan: <i>Vrtnarstvo II. (Zelenjadarstvo)</i>	ppl. 500
Ing. Ivo Zobec: <i>Kmetijska kemija</i>	kart. 160

POUČNE IN POLJUDNOZNANSTVENE KNJIGE

Dr. Stanko Bevk: <i>Domače živali in njihov izvor</i>	kart. 210
Dr. Fran Bradač: <i>Slovarček tujk</i>	kart. 180
Vladimir Deduš: <i>Rojstvo in smrt čarovnice</i>	kart. 115
Dr. Bogo Grafenauer: <i>Zgodovina slovenskega naroda, zvezki 1—3, vsak zvezek</i>	kart. 280
Oskar Hudales: <i>Tibet, streha sveta</i>	kart. 200
Prof. Ivan Krečič: <i>Živali, ki so izumrle</i>	kart. 260
Pavel Kunaver: <i>Nebo nad nami. I. del: Sonce in njegova družina</i>	kart. 210
Pavel Kunaver: <i>Nebo nad nami, II. del: Zgradba vesoljstva</i>	kart. 250
Dr. Vital Manohin: <i>Vremenoslovec pripoveduje</i>	kart. 100

LEPOSLOVNE KNJIGE

Ivan Cankar: <i>Bratje, jaz pa vem za domovino</i>	ppl. 135
Karel Čapek: <i>Vrtičkarjevo leto</i>	cpl. 150
Anton Ingolič: <i>Tvegana pot</i>	kart. 195
Marija Jezernik: <i>Beli bratec</i>	ppl. 225
Josip Jurčič: <i>Deseti brat (z izvirnimi risbami)</i>	ppl. 850
Ignac Koprivec: <i>Nevidna steza</i>	kart. 160
Ivan Ribič: <i>Gozdovi so mi povedali</i>	ppl. 530
<i>Slovenske balade in romance (z izvirnimi risbami)</i>	cpl. 730
Dr. Ivan Tavčar: <i>Dvoje povesti (V Zali — Kuzovci)</i>	ppl. 800
Aleksej Tolstoj: <i>Zlati ključek</i>	cpl. 880
Drago Vresnik: <i>Dan v oktobru</i>	br. 63
Ivo Zorman: <i>Trije Borjanovi</i>	cpl. 135
	ppl. 400
	cpl. 395
	ppl. 520
	cpl. 600

RAZNE KNJIGE

Franc Jecelj: <i>Priročnik za delo nadzornih odborov pri kmetijskih zadrukah</i>	br. 80
Ing. Ivan Jelačin in tov.: <i>Kaj so videli kmetijski strokovnjaki po svetu</i>	br. 72
Božo Račič: <i>Mala ljudska kuharica, II. izdaja</i>	kart. 130

Kratice pred navedbo cen pomenijo vezavo: broširano, kartonirano, polplatno ali celo platno.

Naročite knjige, ki Vas zanimajo! Pošljite naročilo in nakažite ustrezeni znesek na tekoči račun pri Zadrugi hranilnici in posojilnici v Ljubljani, št. 60-ZŠ-17-Z-182.

ZALOŽBA »KMEČKA KNJIGA«, LJUBLJANA

Zadružno posestvo Latkova vas...

ima že od vsega začetka tako pestro zgodovino, da bi bilo treba napisati skoraj celo povest, če bi hotel zajeti prav vse tiste okoliščine, ki so odločilno vplivale na njegovo rast. Če dovolite, bi lahko začel kar z Napoleonom, kajti zgodovinska resnica je, da je tamkaj taboril silni Napoleon, ko je zmagovito prodiral na Dunaj... Potem je bila Sadnikovina... Nato, po zadnji vojni, občeljska imovina itd....itd....

»Klicar novega dne«
Bron-delo akad. kiparja
Boža Pengova
iz Ljubljane

Pa raje bliže sedanosti! Hmeljarski odbor Okrajne zadružne zveze je svetoval in tudi finančno pomagal Kmetijski zadrugi Prebold, naj prevzame, kar je obče ljudske imovine, v svoje upravljanje, dokupi potrebno iz zasebnega sektorja ter poskuša postati **vzorno socialistično kmetijsko posestvo**. KZ Prebold se je odgovornega dela lotila z vso vnemo in vztrajnostjo ter ob nenehni pomoči Hmeljarskega odbora in njegovega takratnega tajnika tov. **Karla Kača** kaj kmalu začela tudi uspevati: zgradila je prvo veliko zadružno sušilnico 16 m², organizirala umetno oseme-njevalnico za krave itd.

V drugi polovici leta 1954 pa se je kolektiv dotedanje Ekonomije KZ Prebold odločil za osamosvo-jitev, osnovali so zadružno posestvo Latkova vas s tem, da so bivši ekonomiji priključili obdelovalne površine Žovneka na teritoriju Prebolda, posestvo bivše KDZ Prekopa, pozneje tudi posestvo bivše KDZ Vransko, pa še del žovneških njiv. Kapla, Trnava, Ojstrica itd., tako, da imajo letos 205 ha, od tega 139 ha obdelovalne zemlje, 56 ha pa gozdov... Glavna kme-tijska panoga je kajpak hmeljarstvo, vendar se temu ustrezno intenzivno ukvarjajo tudi z živinorejo, saj so že dosegli čedno letno povprečno molznost 2.710 kg (v letu 1956), letos pa kaže, da bodo presegli 3.200 kg.

Ne maram dalje pisati suhe kronike zadružnega posestva Latkove vasi, ne, raje spet tvegam spolzki poizkus prikazovanja nekaj živih ljudi, ki s svojo dejavnostjo konec vseh koncev najmočneje vplivajo na razvoj posestva, čeravno vem, da bo spet zamera, kajti ob obiskih so mi strogo prepovedali omenjati katerakoli imena! Menda pa bom to pot le prodril!

Od Mlinarjevih v Šmiklavžu pod Taborom se je med NOB priključil partizanom krojač **Mirko Podbregar**. Demobilizirali so ga leta 1946, nakar se je včlanil v KDZ Vrbje pri Žalcu, ki ga je skupno s »Hmezadom« poslala kot štipendista najprej v Hmeljarsko šolo v Žalcu (CSR), kjer se je v družbi s To-

netom Šepcem usposobil za hmeljarja-specialista. V letih 1947-48 je uspešno opravil izpite na Srednji kmetijski šoli v Mariboru ter prevzel vodstvo KDZ Vrbje vse do reorganizacije, potem pa je kot izvedenec prevzemal suh hmelj pri »Hmezadu« v Žalcu...

Ni mi treba posebej poudarjati, da se je povsod izkazal kot možak, prizadeven, vesten in izveden, naj zadostuje le omemba prejšnjih njegovih življenjskih podatkov, ki so bili celjskim okrajnim činiteljem pač prepričevalno izpričevalo, da so mu zaupali poleti 1954 vodstvo Zadružnega posestva Latkove vasi.

Tudi se ne kanim še kaj dlje zaustavljati pri opisovanju dobrih strani Mirka Podbregarja, le tole bi rad javno poudaril: vsi uslužbenci in delavci, ki so bili leta 1954 na takratni ekonomiji KZ Prebold, so še dandanes člani sedanjega samostojnega posestva... O kakšni »fluktuaciji«, nenehnem prihajanju in odhajanju, v Latkovi vasi ni besede! Marsikje je prav pri »glavi« treba iskati vzroke za menjavanje delovnih moči, a Mirko Podbregar je prav glede tega vse-kakor zgleden, pozitiven primer, kjer je »pri glavi« vse v redu.

Pa tudi še kaj drugega! Sicer pa »berimo« malce knjigovodske izvlečke! Čudovita rast finančnega dobička od 1954 do 1957! Nenehno povečanje hmeljskih nasadov, od leta do leta večje količine pri hmelju, goveji živini. O čedalje naprednejšem kmetovanju zgovorno pričuje tabela o porabi gnojil vseh vrst, hlevskega in umetnega gnoja in komposta!

Vsekakor pa je zanimivost v kroniki Latkove vasi, da je kolektiv leta 1954 prevzel v upravljanje zares »čista« temeljna sredstva proizvodnje, kajti na posestvu niso »gleštali« (imeli) takrat niti enega samega kosa poljskega orodja, n. pr. vil, grabelj, lopat ali kaj enakega, kaj šele, da bi v še kar prostornih hlevih mahal kak rep! Po treh letih pa 86 glav goveje živine čiste sivorjave pasme, poljskega orodja pa sploh ni moč kar tako prešteti, kajti na posestvu že ropočejo traktorji, prihodnje leto bo zapel tudi njihov kombajn. Ko so letos v juliju tekmovali traktoristi vsega področja OLO Celje v Preboldu, sta prav prvo in drugo mesto med zmagovalci zasedla Latkovčana.

O investicijah naj spet pobeseduje tabela investicij od 1954 do letos. O prihodnosti pa mi Mirko Podbregar ni maral vseh načrtov niti zaupati, kajti,

Slučajno so se zbrali (z leve na desno): Jože Seril, traktorist in predsednik upravnega odbora Zadružnega posestva Latkova vas; Stane Privošnik, traktorist, Vlado Gorišek, kmetijski tehnik in predsednik sindikalne podružnice; Cilka Rihtar, knjigovodkinja; Mirko Podbregar, direktor; Ivan Selekar, računovodja.

S kravo »Zinko« se na posestvu Latkova vas kaj radi »postavi«. Povsem razumljivo, saj jim štiriletna rekorderka v njihovih hlevih obeta, da bo letos posekala vse rekorde s proizvodnjo 4.800 kg mleka! Najbolj se tega kajpak veselijo otroci, kar pogledajte jih! Direktorja in kmetijskega tehnika že poznate, »Zinko« pa vodi njen neposredni gojitelj Franc Časer.

da bodo zgradili za svoje delavce in uslužbence kar štiri stanovanjske bloke, ustrezno velike in udobne lope za hmelske obiralce, pa vodovod, uredili dvorišča, pregonske pašnike, skratka načrti, ki jih je želeli, če hoče Zadržno posestvo Latkova vas zares postati neoporečno vzorno socialistično posestvo, ki naj prepričuje bližnjo in daljno okolico o naprednem, socialističnem načinu kmetovanja.

Konec dvoma pa mi je vlil v srce le Vlado Gorišek, kmetijski tehnik, ki je obenem predsednik njihove sindikalne podružnice. Resda so letos organizirali tečaje za prevedbo polkvalificiranih v kvalificirane delavce, da so poslušali nekaj predavanj o naprednem hmeljarsjenju, živinoreji itd., da so bili na

dveh poučnih ekskurzijah, da so arondirali nekaj parcel in tako naprej, vendar pristavek, da je to uspeh že delavskega sveta, sindikat pa da je le »sodeloval«?! Ali ne bo dobro in skoraj neogibno, da bo tudi sindikat izpolnil svojo nalogo, ki ni majhna?

No, pa upajmo tudi v tej točki na zaznaven skrajšnji napredek!

Tokrat zaključujem, ne da bi karkoli »zaključeval« iz gornjih dejstev in števil, le takole:

»Tovariši in tovarišice z Zadržnega posestva Latkova vas! Razmislite, čemu sem na čelo svojega članka postavil »Klicarja novega dne!« — in sami zaključite!«

Jaka Slokan

Nova, letos za prvo uporabo zgrajena sušilnica za hmelj 2 x 16 m² — v prizidku bosta še 2 x 16 m² — v pritličju pa so že skladišča in kovaška delavnica.

Naknadna vest: Med tiskom »Hmeljarja« je uredništvo prejelo obvestilo, da je bil upravnik posestva Latkova vas tov. Mirko Podbregar odlikovan z Medaljo dela, kar še bolj potrjuje njegovo oceno v članku.

BILANCE

Leto	Realizacija	Stroški	
1954	2.093.600	2.093.600	—
1955	15.778.835	14.965.782	1.005.148
1956	20.041.246	18.297.174	1.744.072
1957	30.590.012	21.603.525	8.986.487*

* Brez realizacije oziroma stroškov za IV. tromesečje.

PROIZVODNJA MLEKA IN PRIRASTKA

Leto	Število krav	Mleko l	Prirastek kg	Vrednost din
1954	19	7.806	1.724	380.435
1955	27	58.863	7.336	2.216.249
1957	37	108.248	7.714	3.621.092
1957	36	84.583	—	2.118.588
		259.500	16.774	8.336.364

PORABA GNOJIL

Leto	Hlevski gnoj kg	Umetni gnoj kg	Kompost kg
1954	99.000	15.000	—
1955	452.000	31.000	62.000
1956	502.000	45.000	73.000
1957	996.000	65.000	123.000
	2.049.000	156.000	258.000

INVESTICIJE

Leto	Novogradnje	Vel. popravila	Zičnice	Oprema	Zivina	Sadne plantaže	Skupaj
1954	—	244.852	322.162	1.494.192	3.049.285	—	5.110.491
1955	110.017	544.813	2.842.782	1.735.145	1.350.000	—	6.582.757
1956	4.045.038	518.565	3.303.773	3.204.083	760.422	—	11.831.881
1957	12.711.029	198.070	1.339.690	4.466.180	242.790	168.770	19.126.529
Skupaj:	16.866.084	1.506.300	7.808.407	10.899.600	5.402.497	168.770	42.651.658

HMELJSKI NASADI

Leto	Površina ha	Število sadik	Povprečno sad. na ha	Hmeljeveke ha	Zičnica ha	Posestvo ima orne zemlje v ha	% orne zemlje v hmeljiščih
1954	0,48	3.813	4.540	0,84	—	4,91	17
1955	4,83	20.139	4.150	1,55	3,38	31,79	12
1956	8,61	34.479	4.040	1,55	7,06	31,79	27
1957	16,82	68.780	4.090	8,10	8,72	51,03	31

PROIZVODNJA HMELJA

Leto	Skupaj pridelek	I. in II. vrsta kg	%	II. in IV. vrsta kg	%	Pridelke na ha v kg	Vrednost din	Dobiček din	Ocenjena škoda po točici na ha
1954	1.397	1.324	95	73	5	1.660	559.000	—	—
1955	7.777	5.340	68	2.437	32	1.613	3.283.585	459.701	—
1956	12.228	11.662	95	566	5	1.401	6.109.510	1.099.711	—
1957	25.942	25.548	98	394	2	1.542	17.240.885	4.548.176	120
	47.344	45.874		3.470			27.192.980	6.107.588	120

Poročila s svetovnih hmeljskih tržišč

(Na željo tistih, ki se žele natančneje seznaniti z razvojem cen v sezoni 1957.)

Wolnzach, 12. septembra 1957.

Navedene cene veljajo za vsakih petdeset kilogramov hmelja.

Na hmeljnem področju *Hallertau* so hmelj že skorajda pospravili. Vnaprej ocenjeno število 210000 stotov bodo dosegli. Manjši pridelek, ki je zaznaven na zmernem območju, bo nadomestila večja teža, ki je očitna zaradi bogate vsebine lupulina.

Na hmeljnem področju *Hallertau* so natehtali do vključno 12. septembra 63808 bal s 105123 stoti.

Od tega odpade na

Občina	Bal	Stotov
Abensberg	292	441
Au i. d. Hallertau	15088	24870
Geisenfeld	3236	5350
Hohenwart	1035	1602
Langquaid	196	270
Mainburg	13501	22631
Nandlstadt	2661	4172
Neustadt a. d. D.	905	1345
Pfaffenhofen a. d. Ilm	3503	5581
Pfeffenhausen	2922	4929
Rottenburg a. d. L.	634	964
Siegenburg	5047	7514
Wolnzach	14988	25454

Kupčije so se živahno pričele že med obiranjem, pri čemer so rastle cene nepričakovano in nenavadno hitro navzgor.

Razvoj cen prikazuje tale tabela:

	DM
Zadnji teden v avgustu	600
2. septembra	650
3. septembra	720—750
4. septembra posamič	800
5. in 6. septembra	800, nekatere pivovarne 850
7. septembra dopoldne	850—850
7. septembra popoldne pivovarne	870
7. septembra zvečer	900
8. septembra (nedelja)	900—1000
9. septembra zjutraj	100, neka pivovarna 1050
9. septembra po 16. uri	1100
10. in 11. septembra	1100, posamič 1200
12. septembra	1200

Poročila o višjih cenah so samo govorice, ki ne ustrezajo dejstvu.

Hmelj, ki so ga do danes pripeljali na tehtnico, so odkupili še po cenah do DM 800. Z veliko gotovostjo lahko trdimo, da so bile cene za kakih 110000 stotov do DM 800 in 850.

V začetku je bila na tržišču glavna izvozna trgovina. Nemške pivovarne so žal večidel čakale. Šele ob naraščanju cen so tudi pivovarji nastopili kot kupci.

Privoz pravkar prodanega hmelja na hmeljne tehtnice je bil nenavadno močan. Do 5. septembra so že natehtali polnih 18209 stotov. Nadaljnji privoz je znašal

6. septembra	22597 stotov
9. septembra	19145 stotov
10. septembra	17063 stotov
11. septembra	15061 stotov
12. septembra	13048 stotov

V petih dneh so torej privozili 86914 stotov, količina, kolikršne še niso nikoli dosegli. Tehtni in pečatni mojstri in njihov pomožni personal so morali delati nadčloveško. Pridelovalci so morali čakati 12 do 18 ur, preden so prišli na vrsto. Mnogi so pripeljali hmelj že dan poprej, da bi bili naslednjega dne, ko so pričeli s tehtanjem, med prvimi.

Odslej je nemogoče, da bi sprejemali tolikšne količine, že zaradi težavnega odvoza in pregleda ne. Trgovina in pridelovalci bodo zato poskrbeli, da bo privoz bolj zložen. Na večino tržnic je mogoč privoz samo še po predhodni napovedi.

Na hmeljnem področju *Jura* so v občini Altmanstein natehtali 850 bal s 1395 stoti.

Trgovina je sprva nudila cene po DM 650, nato po 700 in prvi teden v septembru 800. Nazadnje so plačevali po DM 1200.

Na hmeljnem področju *Spalt* bodo pridelek sredi meseca pospravili. Tehtati bodo pričeli šele po končanem obiranju. Od celotnega pridelka, ki ga cenijo na najmanj 27000 stotov, so prodali le manjšo količino. Domnevamo lahko, da so oddali četrtno pridelka po cenah DM 800, večino po DM 850, del po DM 870—900 in kakih 5 odstotkov po več kot DM 900.

Na hmeljnem področju *Baden* so plačevali hmelj v prvem tednu septembra po DM 850.

Na hmeljnem področju *Hersbrucker Gebirge* so natehtali vsega skupaj 2822 bal s 2912 stoti.

Od tega odpade na

Občina	Bal	Stotov
Eschenau	882	959
Hersbruck	938	921
Schnaitach	1002	1052

Prodaja se je začela pri cenah po DM 580 in se je do 5. septembra zvišala do DM 680—700. Ob koncu prvega tedna v septembru so plačevali po DM 700—750. Od 7. do 9. septembra so bile cene v Eschenau od DM 800—850, v Schaitachu od 5. do 9. septembra po DM 700—1000 in v Hersbruku nazadnje po DM 1000.

Na hmeljnem področju *Tettang* so doslej natehtali 7213 bal s 7283 stoti. Začetne cene so bile po DM 800—850. Posamezne pivovarne so 5. sep-

tembra ponudile do DM 870. Dne 7. septembra so se dvignile cene od 900 na 920, popoldne okoli četrte ure na DM 1000 in zvečer okoli osmih na DM 1020. Po 9. septembru so plačevali po DM 1100.

Na hmeljnem področju *Rottenburg-Herrenberg-Weilderstadt* so 9. septembra pripeljali 40 stotov na tehtnico po cenah od DM 820—860. Dne 10. septembra je prišlo do nadaljnjih kupcij. Trgovina je plačevala po DM 900 in ponekod po DM 950.

Na *Zveznem področju* bodo dosegli cenjeno količino 288000 stotov. Povpraševanje je na vseh področjih živahno. Na vseh hmeljnih področjih je prišlo do dobav hmeljno uporabnim združenjem.

V *Franciji* bodo dosegli cenjeno količino 32000 stotov in s to količino bodo presegli lanski pridelek za 10 odstotkov. (V *Alzaciji* so pričeli 9. septembra splošno obiranje.)

V *Belgiji* bodo prav tako dosegli cenjeno količino 24000 stotov (50 odstotkov več kot leta 1956). Dne 2. septembra so pričeli s splošnim obiranjem.

Tudi v *Angliji* računajo, da bodo dosegli cenjeno količino 270000 stotov (85000 stotov več kot lani).

Naraščanje cen na *Zveznem področju* pripisujejo raznim okoliščinam. Predvsem pa je videti, da je glavni vzrok hud upad češkega pridelka. Poročajo namreč, da je komaj mogoče pričakovati izvoz hmelja iz Češke.

Bruxelles, 26. septembra 1957.

Situacija na belgijskem tržišču je še vedno čvrsta. Čeprav je živahnost popustila, je vendar še nekaj povpraševanj, kar zadostuje da obdrži cene. Smatrajo, da je žetev v *Alostu* praktično razprodana, v *Poperinghu* pa se je že zmanjšana zaloga še znižala. Tudi na nemškem trgu ni več tako živahno, vendar pa je še vedno čvrst. Sporočilo ministrstva za kmetijstvo z dne 17. septembra navaja, da so do tega dne predložene pogodbe, bile v celoti izvršene, ravno tako pa tudi obveznosti iz trgovinskih sporazumov.

Do 18. septembra je komisija za oznamovanje federativne republike potrdila 178.369 kvintalov, od tega je 155.621 kv. iz *Hallertau*, 2.895 iz *Jura* in 6.281 iz *Hersbrucka*.

Češkoslovaška upa, da bo mogla ponuditi nov kontingent, čeprav bi že sedaj lahko prevzela nekatere obveznosti. Ameriški trg je še vedno čvrst, a brez ponudb.

Angleški hmelj. Glasilo *Kentish Observer* je preteklo nedeljo objavil zadnja poročila hmeljišč za to sezono, ker bo žetev, ki v nekaterih okoliših sicer še traja, končana v zadnjih dneh meseca septembra.

V splošnem vlada zadovoljstvo, kvaliteta je dobra z izjemo nekaj rjavkastih madežev od vetra in tudi glede kvantitete ni nikakih pritožb, celo daleč od tega. V *Worcestru* kakor tudi v dolini *Temze* je opaziti zadovoljstvo zaradi obiranja s stroji, s katerimi so spravili veliko žetev goldinga v odličnem stanju. Pravijo, da bo vsota dosežena.

Wolnzach, 27. septembra 1957.

Navedene cene veljajo za vsakih petdeset kilogramov hmelja.

Cas poročanja: 13. do vključno 26. septembra.

Na hmeljnem področju *Hallertau* so od 13. do vključno 26. septembra natehtali 75050 stotov.

Skupna vsota doslej stehtanega znaša 109931 bal s 180173 stoti.

Od tega odpade na

Občina	Bal	Stotov	Promet od 13. do vklj. 26. septembra
Abensberg	480	725	284
Au i. d. Hallertau	23757	39469	14599
Geisenfeld	5789	9585	4233
Hohenwart	2204	3333	1731
Langquaid	478	699	429
Mainburg	21562	36436	13805
Nandlstadt	3769	5974	1802
Neustadt a. d. Donau	1391	2127	782
Pfaffenhofen/Ilm	7339	11572	5991
Pfeffenhausen	5545	8782	3853
Rottenburg a. d. L.	1287	1936	972
Siegenburg	9495	14111	6797
Wolnzach	26835	45426	19972

V času poročanja se je tržišče pomirilo. Cene so bile na sploh med DM 1000 in 1100. Posamič so se dvignile na DM 1200. Povpraševanje je bilo v zadnjih dneh bolj živahno.

Dostavljanje pravkar prodanega hmelja na hmeljne tehtnice je bilo tudi v času poročanja prav pomembno.

Privoz je znašal dne

13. septembra	15401 stotov
16. septembra	10140 stotov
17. septembra	9050 stotov
18. septembra	6890 stotov
19. septembra	9017 stotov
20. septembra	7023 stotov
23. in 24. septembra	10633 stotov
25. in 26. septembra	6896 stotov

V desetih delovnih dneh so torej natehtali 75050 stotov.

Kar presenetljivo je, da so sploh lahko v roku enega meseca zbrali tolikšno količino, saj so doslej natehtali že 86,8 odstotka lanskega pridelka. Poudariti je vredno, da so bile v občinah *Abensberg*, *Langquaid*, *Neustadt*, *Pfeffenhausen* in *Rottenburg* tehtne številke dne 27. septembra za 984 stotov višje kot lani.

Na hmeljnem področju *Jura* so natehtali v času poročila 3160 stotov. S tem zneso skupni stehtek 2927 bal s 4555 stoti.

Cene so bile med DM 1000 in 1200. Lanski pridelek so tako že zdaj presegli za 592 stotov.

Na hmeljnem področju Spalt so privozili 14605 bale z 22635 stoti. Od tega odpade na

Občina	Bal	Stotov
Absberg	118	224
Georgensmünd	5054	7558
Pleinfeld	658	1001
Spalt — mesto	2765	4423
Spalt — okraj	4556	7205
Spalt — okrožje	1454	2222

Kakor smo omenili že v prejšnjem poročilu, lahko domnevamo, da so prodali kakšno četrtno pridelka po DM 800, večino po DM 850, del po DM 870–900 in kakšnih 5 odstotkov po več kot DM 900. Za druge, še neprodane količine, so ponudili cene do DM 1200. Hmeljno področje so že skoro pospravili. Dosedanja višina stehtanega predstavlja višino 85,8 odstotka lanskega pridelka.

Na hmeljnem področju Hersbrucker Gebirge so pripeljali na tehtnico 6189 stotov, tako da znaša skupni privoz 9101 stot. Od tega odpade na

Občina	Bal	Stotov	Prómet
Eschenau	1895	2054	1095
Hersbruck	2625	2695	1774
Schnaittach	4226	4352	3320

Cene so znašale pri živahnem povpraševanju sredi meseca DM 800 do 900, potem pa so se zvišale na DM 1000–1100. Skupna vsota stehtanega hmelja predstavlja 58,6 odstotka lanskega pridelka.

Na hmeljnem področju Tettang so stehali 9415 stotov. Skupna višina stehtanega hmelja znaša doslej 16321 bal s 16698 stoti.

Cene so se gibale med DM 900 in 1050. Povpraševanje je bilo živo. S hmeljnega področja Rottenburg-Herrenberg-Weilderstadt še nismo prejeli nobenega nadaljnega poročila.

Prav tako ni nobenega sporočila s hmeljnega področja Baden.

Na hmeljnem področju Rheinpfalz so doslej stehali 52 bal s 56 stoti.

Cene so bile sprva pri DM 650, kasneje pa so se dvignile do DM 950.

Na Zveznem področju so doslej natehtali 235256 stotov (to je 85 odstotkov letine).

Od tega odpade na

Hmeljno področje	Stotov
Hallertau	180173
Jura	4555
Spalt	22635
Hersbrucker Gebirge	9101
Tettang	16698
Rottenburg-Herrenberg-Weilderstadt	40
Rheinpfalz	56

Tržna poročila vzemo samo trikrat tedensko (ponedeljek, sredi in petek) in če bo privoz pojenjal, jih bomo slišali samo še dvakrat v radiu.

NEMSKA HMELJNA BILANCA 1957 NE DAJE NOBENIH POVODOV ZA VZNEMIRJENJE

Na zelo dobro obiskani skupščini hmeljarjev v Geisenfeldu je 23. septembra poročal direktor g. Rebl o dosedanjem razvoju hmeljnega tržišča.

Po predvidenem zvišanju znaša 25. septembra 1957 hmeljna bilanca na Zveznem področju v stotih:

Prodano	250000
od tega natehtano do vključno 24. IX.	224000
torej že prodano, ampak še na hmeljiščih	26000
Zaradi tega je še neprodanih (hmeljarji)	40000
K skupnemu pridelku v približni višini	290000
pride še uvoz v višini	25000
tako da je na razpolago skupna količina	315000
Iz že prodane količine so si pridobile	
nemške pivovarne s trgovino	122000
in z neposrednim nakupom,	
na primer z zastopniki	25000
skupno torej	147000
Ker je nemško pivovarstvo napovedalo	
potrebe za	200000
potrebuje še	53000
kar lahko brez nadaljnega pričakuje iz uvoza,	
iz zalog trgovine in pridelovalcev.	
Od razpoložljivih	315000
bo izvoženo kvečjemu	105000
tako da ostane nad	200000
na razpolago nemškim pivovarnam.	

Tako je povsem nepotrebno, da bi popisovali hmelj na omejitveno listo in s tem otežili izvoz.

Bruxelles, 10. oktobra 1957.

Trg v Belgiji je čvrst; povpraševanje, ki še traja glede pridelka v Poperinghu, je privedlo do ponovnega zvišanja cen. Medtem, ko smatrajo, da je v območju Alost celotna žetev razprodana, se to ne nanaša na pridelek v Poperinghu, kjer so cenitve po informativnih virih zelo različne.

Nemški trg je miren, čeprav so se cene spreminjale: 1200 DM ponovno v Hallertau, 1150 do 1200 DM v Jura, 1000 DM in celo nekaj več za Gebirge, od 650 do 950 DM v porenskem Pfalzu.

Do 26. septembra je komisija za oznamovanje federativne republike overila 242.596 kvintalov hmelja, in sicer:

Hallertau 182.698 kvintalov
Jura 4.555 kvintalov
Spalt 25.358 kvintalov
Hersbrucker Gebirge 10.729 kvintalov
Rottenburg-Herrenberg-Weilderstadt 40 kvintalov
Rheinpfalz 56 kvintalov

Med diskusijo na zasedanju pivovarn v Münchenu, dne 28. septembra t. l. je g. direktor H. Pfüll, predsednik Deutscher Brauerbund, omenil med drugim, da je bila preskrba s hmeljem glavna skrb pivovarn, čeprav je bila nemška žetev zadostna, da bi krila njihove potrebe. Vzrok temu je bila tesna povezava med nemškim trgov in svetovnim tržiščem, oziroma povečani razliki med svetovno produkcijo piva in hmeljskim pridelkom v svetu. Ker najvišjo ceno ni mogoče določiti z ozirom na velik izvoz,

katerega bi lahko izzvala ta odredba, je nad izvozom hmelja uveden nadzor. Potreba nemških pivovarn se ceni na 180.000 kvintalov nemškega hmelja, upoštevajoč uvoz 20 do 25.000 kvintalov. Ostane torej še 100.000 kvintalov za izvoz.

Med diskusijo v Wolnzachu je dr. Rebl, kar se njega tiče, izjavil, da je dovolj hmelja na razpolago nemškim pivovarnam. Za izvoz qe bilo določenih 105.000 kvintalov ter ostane torej 290.000 (žetev) + 25.000 (uvoz) manj 105.000 (izvoz) = 210.000 kvintalov za nemške pivovarne.

Ameriški trg je ostal čvrst, k čemur so prispevale redke ponudbe. Ob koncu septembra je bilo končano obiranje hmelja letnika 1957 v državah ob pacifiški obali. Cene za letnik 1957 so se dvignile za 5 centov za funt, ter je cena trenutno dosegla najvišjo raven, ki je bila zabeležena zadnjih 15 let. Za Yakima hmelj 1958, 1959 in 1960 so bile v mesecu septembru bile sklenjene predprodaje. Cene so ostale na višini cen prejšnjega meseca. Dne 1. septembra je bila žetev letnika 1957 v Združenih državah ocenjena na 41.700.000 funtov (378.295 kvintalov), kar je za 9 odstotkov več od žetve 1956 (348.203 kvintalov) in za 18 odstotkov manj od povprečja zadnjih desetih let. Državna cenitev pridelka 1957 je bila s 1. septembrom naslednja:

Idaho	37.013
Washington	222.006
Oregon	50.693
Kalifornija	68.583
	378.295

Zaloge v Združenih državah so se povečale 1. septembra na 165.107 kvintalov, kar je najnižja številka od leta 1946 dalje. Pivovarne v Združenih državah so porabile v juliju 35.280 kvintalov napram 28.215 v juniju in 31.225 v juliju 1956. V prvih desetih mesecih sezone, ki se prične 1. oktobra, je bilo porabljenih 259.408 kvintalov napram 269.396 kvintalov v odgovarjajočih desetih mesecih preteklega leta. Potrošnja piva v teh desetih mesecih se je dvignila na 95.523.000 hektolitrov napram 96.461.000 hektolitrov v letu 1956.

Angleški hmelj: Kakor čudno je tudi slišati, se obiranje hmelja v Angliji nadaljuje in smo lahko še čitali poročila iz hmeljišč v Kentish Observerju 3. oktobra. Poročevalec iz Salehurst v Kentu je v tem časopisu napisal, da bo ob koncu poročila večina hmeljarjev dosegla vsoto in da bo sigurno prekoračena: s 105 do 116 odstotkov v Ticehurst v Kentu je bila celo podrobneje navedena. Upajo, da bodo končali okrog 4. oktobra, ali pa do 10. ali 11. oktobra, kakor je zagotavljal neki hmeljar tega okoliša. Kljub slabim vremenskim razmeram, bo ta hmelj, čeprav pozno obran, zelo lep.

(Iz francoščine, nemščine in češčine prevedli: D. Premšak, B. Savodnik, E. Gaberšek in J. Slokan)

Dve zanimivosti iz pivovarstva po svetu

ZDRAVILSTVO IN PIVO

V zadnjih letih je znanstveno zdravilstvo s pivom in preiskovanjem hranilno-fiziološkega in profilaktičnega učinkovanja piva močno napredovalo. V Zahodni Nemčiji je posebna ustanova, ki je v zvezi z medicinskimi in zdravniškimi skupinami, ki se posvečajo temu raziskovanju. Trenutno se vrstijo poskusi v bolnišnicah in na neki univerzitetni kliniki. Dosedanje uspehe poskusov so zbrali v prispevku »Notranje zdravilstvo in pivo«, ki dopolnjuje pred letom izišlo in zelo uspelo knjigo prof. dr. Steppa »Pivo — kakor ga vidi zdravnik«. Ker so 2. izdajo v višini 40.000 izvodov zaradi velikega splošnega zanimanja kmalu pokupili, je bila 3. izdaja nujno potrebna. Predelali so jo, ji dodali najnovejše poskusne in preiskovalne rezultate. Od 45.000 izvodov 3. izdaje so 30.000 izvodov razdelili praktičnim zdravnikom, bolnišnicam, klinikam in medicinsko-znanstvenim združenjem. Odmev v zdravniških krogih je bil velik in pozitiven. Ker so vprav pokupili 3. izdajo, je potrebno, da se pripravi 4. izdaja.

(Po »Hopfenrundschau«)

MALA KNJIŽNICA

Ze šest let obstoječa zvrst brošur se je med obema poročiloma lepo razvila, starejše izdaje so popravili in na novo ilustrirali. Medtem ko je bila ob zadnjem poslovnem poročilu naklada Male knjižnice v višini 500.000 izvodov, se je v tem obdobju med poročiloma zvišala na čez en in pol milijona izvodov.

Prednjači brošura »Kulinarično popotovanje piva« z 265 tisoč izvodih. Samo malo za njo je brošura »Od bilke do kozarce« z naklado 185.000 izvodov. Nadaljne izdaje Male knjižnice »O sladenju in varjenju« in posebej za pouk na srednjih šolah pripravljeni zvezek »O napojih starih Germanov« do dosegle doslej naklado 110.000 izvodov. Tudi zložitvi prospekt o varjenju piva, ki prikazuje najpomembnejše stopnje nastajanja piva, se je izkazal kot dragoceno informacijsko sredstvo in so ga lahko odtisnili v 357.000 izvodih.

Brošuro »Pivo in šport«, ki je bila natisnjena v prvi nakladi v 110.000 izvodih, so kmalu po izidu pokupili. Po uradniškem popravku so jo ponatisnili v 55.000 izvodih, ki so jih razdelili s pomočjo »Zveznega odbora za kmetijsko prosveto« športnim društvom, športnim zdravnikom in drugim interesentom.

(Po »Hopfenrundschau«)

Ing. Stane Marovt:

Dobro zrno je vzknilo...

Že pri ugotavljanju letošnjega pridelka pšenice smo ugotovili, da je bilo seme vselej najodločilnejši činitelj velikih ali majhnih pridelkov. To je vzpodbudilo kmetijsko strokovno službo, da je poskušala pripraviti proizvajalce, naj pri letošnji jesenski setvi izdatneje izkoristijo možnosti nabave in zamenjave priznanih semen vseh ozimlin. Dobra letina pri žitih in želja kmetov, da v bodoče še povečajo pridelke, sta krepko podprli to akcijo. Zato sta nabava in zamenjava semen pred letošnjo setveno sezono bili nad vse živahni, bolj kot kdaj koli.

Presenetila so nas zgodnja naročila semen že v avgustu, največ pa v septembru, dovolj zgodaj pred setvijo. Kmetje so se torej letos pripravili na čim prejšnjo setev, kar je poleg dobrega semena važen ukrep za večji pridelek. Tako so že v drugi polovici septembra sejalnice rezale drobne brazde v ornico, pripravljene za ozimline. Največ pa so sejali v prvi polovici oktobra, v roku, ki je določen za pravočasno setev.

Setev so v glavnem pravočasno zaključili, čeprav bomo morali težiti, da jo pospešimo še za 8—10 dni. Posebno bodo zgodnejšo setev zahtevala obetajoče italijanske sorte, ki se slabše razraščajo, so za zimo občutljivejše in morajo zavoljo tega prej v zemljo.

Manj smo zadovoljni s pripravami zemlje in z gnojenjem. Le redki so ubogali nasvet, da je globlje oranje za ozimline prepotrebno! Še redkeje puščajo kmetje zorano zemljo, da se usede. Posevek v plitko zorano zemljo se ne bo dovolj močno ukoreninil. V neuležani zemlji pa pada zrno neenakomerno v globino, zavoljo česar neenakomerno klije in rastline iz globlje ležečih zrn so občutljivejše na ozebo. V bodoče bo torej treba globlje orati in pustiti zemljo, da se pred setvijo uleži.

Najčesče oziminam ne gnojimo s hlevskim gnojem, zavoljo tega pa jim moramo postreči z umetnimi gnojili in to že v jeseni. Žal pa se naši kmetovalci še niso sprijaznili s tem važnim ukrepom, ki od njega ni odvisno le dobro razraščanje posevka, varnejše prezimovanje, ampak je tudi zagotovilo za primeren pridelek. Pravilno je, če fosforno gnojilo zaorjemo, kalijevo zabranamo, dušičnato gnojilo pa potrosimo po površini. Ker so le redki ta ukrep opravili,

je prav, da priporočamo še sedaj naknadno površinsko gnojenje z umetnimi gnojili in sicer na ha:

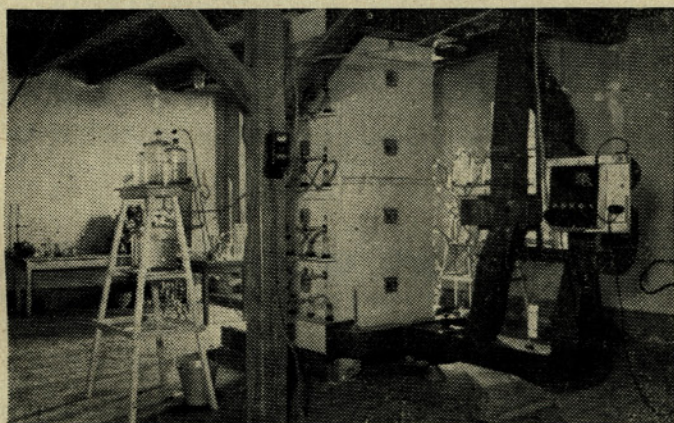
400 kg superfosfata,
200 kg kalijeve soli,
60—70 kg nitromonkala.

Posevki bodo s tem imeli v rezervi hrano vso zimo, kar odločilno vpliva na prezimovanje in na spomladansko hitro krepitev rastline.

O spomladanskem dodatnem gnojenju z umetnimi gnojili bomo še pisali.

Še se moramo povrniti k nabavi in zamenjavi semen. Rekli smo, da akcija uspeva. O tem pričajo predvsem številke: Obrat »Seme« v Celju je zadržam nabavil blizu 6,5 vagonov priznanih semen ozimlin, največ pšenice 50.449 kg, ječmena 11.889 kg in rži 1.473 kg. Rekordna zamenjava! Temu moramo še prišteti živahno zamenjavo med samimi proizvajalci, kar znaša po smeli ocenitvi okrog 3 vagone. Torej je letos posejano vsaj 450—500 ha površin z boljšim sortnim semenom. Računamo, da so kmetje posejali še 2-krat toliko površin s semenom, ki so ga zamenjali lani in predlanskim. S tem bi bilo posejanih okrog 1.500 ha s priznanim semenom ali od okrog 3.500 ha, ki jih imamo na področju naše Poslovne zveze pod oziminami, 33%. Semena smo torej letos obnovili po zahtevah redne zamenjave žitnih semen. Upravičeno smemo pričakovati povečanje žitne proizvodnje. Pri nabavi semen so bile posebno agilne zadruga Velenje, Šmartno ob Paki, Prebold, Gomilsko, Polzela, Braslovče, Strmec in še nekatere.

Pri ječmenu in rži imamo že standardne sorte, ki jih tudi letos nismo menjavali. Medtem pa so pri sortah pšenice naredile »italijanke« pravo revolucijo. Zaradi pomanjkanja zadnjih je bila vodeča sorta še »bavarka«, kar si s svojim solidnim pridelkom tudi zasluži. Sorto »Tasilo« so mnogo iskali, vendar smo mogli gledati na manjšo razpoložljivo količino le delno pokriti zahteve. Italijanske sorte smo poskušali ravnomerno razporediti po vsem področju Poslovne zveze, ker jih še vedno smatramo kot poskusne sorte. V kolikor bodo uspele, bo mogoče že prihodnje leto postreči mnogo širšemu krogu proizvajalcev s temi intenzivnejšimi, toda zahtevnejšimi sortami.

V tem prostoru pri »Hmezadu« v Žalcu so preizkušali nov način žveplanja suhega hmelja. (Glej o tem članek inženirja J. Petrička na strani 7—10 in urednikovo opombo k članku I. Kronovška na strani 13 »Hmeljarja« št. 11-12!)

Prijazna domačija Marije Uratnik na Dobrovljah. Pri Uratnikovih kmetujejo že povsem sodobno, čeravno so visoko na Dobrovljah, sicer pa o vsem tem kaj več prihodnjič!

Dr. B. Lužek (prevod Edo Gaberšek):

Iz zgodovine hmeljarstva

Ce študiramo zgodovino hmelja in hmeljarstva, pridemo najprej k problemu ljudskih pijač, ki so jih uživali ljudje v davnih časih. Ni bilo v zgodovini naroda, ki ne bi pripravljajal kvašenih pijač. Po vsem svetu je vsak narod, pleme ali rod imelo različne recepte za pripravljajanje teh pijač. Toda v najstarejših ohranjenih zapiskih o pripravljajanju ljudskih pijač, ne najdemo o hmeljarjenju. Po najstarejših zapiskih iz Egipta in dežel mezopotamskih kultur, vidimo, da tam hmeljeve pijače niso poznali. Feničani so seznanili svet z vinom. Iranska planota, klasična Grčija in Italija nimajo v svojem besednem zakladu izraza za hmelj in ga potemtakem niso poznali. Tudi najbolj priljubljena egipčanska pijača, imenovana »zythos« ni bila hmeljena, a njen poseben okus so dobili z mešanjem koreninice Nigely, Sium, Sisarum in Lupini. Hmeljarstva tudi niso poznali v Arabiji, Perziji, Mediji in Armeniji.

Ce imamo v mislih pripravljajanje piva (kvašena hmeljeva pijača), ni potreba upoštevati ljudstev starega veka, ampak ljudstva, katerih zgodovina nam že v začetku pove o hmeljenju pijače. Tam, kjer je bilo hmeljenje znano že v starih časih, se je po zgodovinskih zapiskih ohranilo tudi do danes. Zato tudi ljudstva, ki niso hmeljila pivo v zgodovinski dobi, znani po zapiskih, niso hmeljila niti v dobi pred tem. Ce sanskrt nima izraza za hmelj, kakor trdi De Candole, in če v pradomovini iranskega naroda še danes ne pripravljajajo hmeljene pijače, a hmeljevo področje se širi v Evropi, ga ni treba iskati nekje na Kitajskem ali Daljnem vzhodu, kot so delali nekateri navdušeni nemški raziskovalci, samo zato, da bi odvezli prvenstvo Slovanom.

Po ugotovitvah mnogih raziskovalcev je domovina hmelja današnja zahodna in jugozahodna Rusija. Z veliko selitvijo slovanskih plemen od 2. do 5. stoletja so prenesli hmelj v srednjo Evropo. V to dobo spada tudi seznanjanje s hmeljem slovanskih sosedov, kar so dokazali tudi jezikoslovci. Ti trdijo, da je sama beseda hmelj slovanskega izvora in jim je bila znana, še predno so zapustili svoja prvotna naseljena področja — svojo skupno pradomovino. Staroslovansko ime za hmelj so še do danes ohranili vsi slovanski narodi. Plinij imenuje hmelj z novim imenom »lupulus«, ampak o hmeljenju pijač sploh ne govori, torej je s tem imenom hotel imenovati hmeljevo salato, ki so jo Rimljani spoznali od severnih narodov, podobno kot repo in redkev.

Imamo tudi druge dokaze, ki nas prepričajo o pravilnosti trditve, da je domovina hmelja ozemlje, ki na njem prebivajo Slovani. Po mitologiji so se Germani naučili pripravljajati pivo od Slovanov, pravtako so imenovali Germani mesta, ki so v njih prebivali Slovani. »pivovarska mesta«. Pripravljajanje piva je pri Slovanih samoumevno, medtem ko pri Germanih samo tam, kjer so ti prišli v stik s Slovani.

Nesporna resnica je, da Slovani v svoji stari domovini niso samo poznali hmelj, ampak da so tudi delali iz njega pijačo, ki so jo imenovali »hmelj«. S tem se razjasnjuje skupno ime, ki se je do danes ohranilo v vseh slovanskih jezikih. Za »napiti se« je v stari slovanski izraz »ohmeliti se«, v ruščini »hmeljot« — postajati pijan, »hmelj« — pijanost, a za razpoloženje po pijanosti (pri nas poznamo izraz »mačka imeti«) v ruščini »pohmel'e«, v češčini upo-

rabljajo v istem pomenu besede »ochmeliti se«, »nachmeliti se«, a o dobrem pivu pravijo: »To je chmel!« Te izraze potrjujejo zgodovinski dokumenti. Bizantinska kronika iz leta 1120 pravi: Sikera je edino, kar razen vina povzroči pijanost, to je pijača, ki jo Slovani imenujejo hmelj. Tu lahko beremo o hmeljevi pijači in ime hmelj, ki ga ljudje na sploh uporabljajo, kljub temu, da je domovina hmelja precej oddaljena. Te pojme in imena je brez dvoma prineslo sem slovansko ljudstvo.

Ce primerjamo zgodovinske zapiske, ki so nam doslej dosegljivi, o pojavu ali izvoru hmeljeve pijače ali samega hmelja, pridemo do zanimivih zaključkov. Videti je, da rastlina ni imela edine domovine v Evropi, ampak da sega področje, kjer je divje rasla, globoko v srednjo Evropo. Toda prvotni prebivalci je niso zapazili, verjetno zato, ker niso poznali njenih lastnosti. Samo Slovani so vedeli o skrivnosti moči pijače, pripravljene iz te rastline, ki so jo cenili, obirali in verjetno tudi umetno gojili.

Jasno je, da si v davnih časih ne moremo zamisliti takega gojenja hmelja kot danes. Prvotno je hmelj rasel divje, se vzpenjal po grmovju in drevju, a pod besedo gojenja razumemo samo obiranje. Tudi cilj obiranja je bil raznovrsten. Hmeljeve storžke so uporabljali pri svatbenih običajih kot simbol plodnosti. Pri obredih so sipali storžke hmelja nevestam v lase, da bi imele številno potomstvo. Ta običaj so dolgo ohranili vsi Slovani od Volge do Šumavé. Dediščina teh obredov so razne pesmi, ki so jih prepevali na svatovščinah. V češkem jeziku je znana pesem iz okoli Opave:

O, chmelu, chmelu, chmelu zeleny,
bez tebe žádného vesele neni.
Dybys ty, chmelu, po plot'ach nelez,
nedelal bys z panenek nevest;
a že ty, chmelu, po plot'ach ležeš,
nejednej panence veneček vezmeš.

V slovenskem prevodu bi se ta pesem glasila približno takole:

Oj hmelj, oj hmelj, oj hmelj zeleni,
bili brez tebe ne bi zveseljeni.
Če ti ne bi se, hmelj, po plotu vzpenjal,
dekleta ne bi ti v nevesto menjal;
ker pa, zeleni hmelj, si se po plotu vzpel,
premnogemu dekletu si že venček vzel.

Podobno pesem pojejo o hmelju v Sovjetski zvezi v okolici Novgoroda.

Opomba:

Morebitnemu pripominjevalcu, češ, čemu gornji članek, odgovarjam kar vnaprej: Quot capita — tot sententiae! (Kolikor glav — toliko misli!) Pa še: Prav pri bratih Čehih se lahko še marsičesa naučimo!

Urednik

EPILOG

Zaključno besedo za minulo leto bomo objavili sicer šele v »Hmeljarju« št. 1/1958, obenem z razgrnitvijo vsega delovnega programa za prihodnje leto, vendar pa le uporabljam priložnost, ki mi jo ponuja zaključevanje sedanje, zadnje letošnje (dvojne) številke, da nekolikanj izpraznim svojo prepolno uredniško miznico.

Kmetijska proizvodna poslovna zveza Žalec me je pred letom dni uradno povabila, naj kot novinar z večletno prakso in savinjski rojak, torej poklicni in življenjski poznavalec savinjskega hmeljarstva, prevzamem urejevanje »Hmeljarja«, ki ga namerava oziroma ga po razvojni neogibnosti tudi mora spremeniti od dosedanjega občasnega izključno strokovnega mesečnika v svoje uradno glasilo in ga temu ustrezno tudi vsestransko izpopolniti. Kakor pa sem z razumljivo radostjo ponudbo sprejel, tako so me dejanske delovne razmere kaj kmalu na moč neprijetno presenetile, pa še kaj več..., sicer pa o tem in na tem mestu zapik!

Vse minulo leto se je tako moral »Hmeljar« šele oblikovati in tudi ob zaključku leta ne moremo govoriti o že kakršnikoli ustreznosti tako glede vsebine, kakor glede oblike. Uredniški odbor je uporabil vse svoje moči in sposobnosti, da bi »Hmeljar« zlagoma le izpolnjeval enake naloge za svoje področje, kakršne zahteva naša družba od specializiranega, to je od kmetijskega tiska oziroma, kakor to zahtevajo naloge socialističnega novinarstva.

Za lažje razumevanje, kaj in kakšen naj bo kmetijski tisk oziroma delo novinarja, ki se je posvetil kmetijskemu tisku, pa bo najbolje, če objavim tudi v »Hmeljarju« sklepe s posvetovanja slovenskih novinarjev, ki je bilo 24. oktobra 1957 v Ljubljani in, kjer je v diskusiji podal nekaj načelnih pripomb tudi podpredsednik Izvršnega sveta LRS tov. Viktor Avbelj.

Sklepi posvetovanja:

1. Posvetovanje je pokazalo, da je bilo potrebno in da bo treba tudi v bodoče s to metodo nadaljevati.

2. Tisk mora bolj kot dosedaj pravilno obveščati bralce o kmetijski problematiki, zlasti pa zasledovati, kako se načelne smernice v praksi dejansko izvajajo in to izvajanje podpirati.

3. Iz posvetovanja in pripomb tov. Avblja je razvidno, da so osnovne naloge kmetijstva, ki jim mora tisk posvečati največ pozornosti: kooperacija med zadrugami in kmetovalci kot stalna metoda socialistične preobrazbe vasi, perspektivni plan kmetijstva in v zvezi s tem lokalni t. j. občinski in združni plani ter vprašanje kmetijskih kadrov.

4. Pri pisanju o dogajanjih s kmetijskega področja novinar ne bi smel biti samo registrator, temveč aktivni sodelavec, ki je zmožen do teh problemov — če je potrebno — zavzeti tudi lastno stališče.

5. Zato je potrebno, da se novinarji bolj in stalno poglabljajo v kmetijske probleme. Redakcijam se priporoča, da uvedejo po možnosti specializacijo za to področje, v kolikor tega še nimajo.

6. Področje kmetijstva naj bi ne bilo prepuščeno samo posameznemu novinarju in rubrikam, ampak naj bi za kmetijsko problematiko, ki jo list načenja in obravnava, stala celotna redakcija.

7. Problem socialistične preobrazbe vasi ni samo gospodarski, ampak tudi kulturno-prosvetni, socialni itd. Zato bi bilo potrebno, da se te stvari obravnavajo čimbolj kompleksno in v medsebojni povezanosti.

8. Potrebno je, da naš tisk več poroča o izkušnjah, ki so si jih v vseh teh stvareh pridobili tudi v drugih republikah.

9. Potrebno bi bilo, da bi se novinarji, ki pišejo o kmetijstvu, večkrat sestajali in prediskutirali trenutne probleme. Zato bi bilo potrebno, da bi se stvari proučile na samem terenu.

10. Popularnost podajanja, pestrost oblik, živa oprema (slike, grafiki itd.), naj zamenjajo dosedanja, včasih suhoparni način obravnavanja kmetijskih problemov.

11. Zlasti dnevni tisk je dolžan, da obravnava kmetijsko problematiko tako, da jo približa tudi kmečkemu bralcu.

12. Lokalni tisk naj obravnava kmetijska vprašanja predvsem s svojega področja, ker ta lahko podrobno spremlja vsa dogajanja po vaseh.

(Sklepi posvetovanja po objavi v »Novinarju« št. 11/1957).

Sklepom slovenskih novinarjev s posvetovanja 24. oktobra 1957 v Ljubljani je treba v zvezi z urejevanjem »Hmeljarja« dodati:

Ker je »Hmeljar« namenjen predvsem hmeljarjem, mora seveda na prvem mestu in količinsko ustrezno obravnavati hmeljarstvo in sicer v poljudni obliki, zlasti kar zadeva strokovnost. Treba pa se je obenem tudi zavedati, da je mesečnik za objavljanje in posredovanje časovno določenih strokovnih nasvetov že zastarela in večji del prezamudna oblika, kajti danes mnogo hitreje in uspešneje opravlja to nalogo Inštitut za hmeljarstvo v Žalcu po dnevnem tisku, radiu, predavanjih in z osebnimi nasveti proizvajalcem v hmeljiščih.

»Hmeljar« pa mora seveda izpolnjevati vse svoje naloge v obliki, kot jo žele njegovi bralci, predvsem hmeljarji, če želi postati sodobno in živo glasilo. Pripomniti pa je spet treba, da je hmeljarstvo najtesneje povezano s splošnim kmetijstvom in gospodarstvom. Hmeljarstvo nikoli ni bilo, ni in tudi biti ne more absolutno samostojno, iz vseh ostalih kmetijskih in gospodarskih ter siceršnjih družbenih dejavnosti povsem izločeno ter samo od sebe in za sebe življenjsko sposobno!

Vsega tega se je v minulem letu uredniški odbor zavedal v polni meri in želi, naj bodo gornje navedbe odločujoč kriterij (merilo) vsem morebitnim ocenjevalcem »Hmeljarja« v letu 1957. Ne glede na oceno za minulo leto pa pričakuje uredniški odbor od vseh prizadetih tudi v prihodnje ustrezno in neogibno zupanje ter moralno in materialno podporo.

Po sklepu upravnega odbora Kmetijske proizvodne poslovne zveze sestavljajo uredniški odbor »Hmeljarja« tile člani:

Ivan Kronovšek, hmeljar iz Orle vasi,

Anton Šepce, hmeljar iz Vrbja pri Žalcu;

Ing. Veljko Križnik, direktor Inštituta za hmeljarstvo v Žalcu in obenem odgovorni urednik za »Bilten« Inštituta za hmeljarstvo;

Mišo Bobovnik, direktor »Hmezada« Žalec;

Ivan Kovač, uslužbenec Tovarne nogavic na Polzeli;

Ing. Stane Marovt, šef kmetijske pospeševalne službe pri KPPZ Žalec in

Jaka Slokan, odgovorni urednik.

Urednik

Pivovarna Laška

proizvaja:

Termalno 12° črno pivo

Svetlo »Zlatorog« 12° pivo

Exportno 15° črno pivo

PIVOVARNA LAŠKO

daje v prodajo

s 1. januarjem 1958

18° temno pivo

Kolektiv Pivovarne Laško čestita svojim potrošnikom srečno
novo leto 1958!
